

CURTEA DE CONTURI A REPUBLICII MOLDOVA

**Administrarea și
întrebuințarea
resurselor financiare publice**

RAPORT ANUAL 2004

CHIȘINĂU, 2005

Raportul
Curții de Conturi
privind administrarea și
întrebuințarea resurselor
financiare publice
în anul 2004

CHIȘINĂU, 2005

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	3
I N T R O D U C E R E.....	4
CAPITOLUL I. FORMAREA ȘI ÎNTREBUINȚAREA RESURSELOR BUGETULUI DE STAT, CELOR SPECIALE ȘI BUGETELOR UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV-TERITORIALE.....	7
1. EXECUTAREA PĂRȚII DE VENITURI A BUGETULUI CONSOLIDAT PE ANUL 2004	7
2. FORMAREA ȘI UTILIZAREA MIJLOACELOR BUGETULUI DE STAT PE ANUL 2004.....	13
3. FORMAREA ȘI GESTIONAREA DATORIEI PUBLICE, RESPECTAREA GARANȚIILOR GUVERNAMENTALE PENTRU CREDITELE EXTERNE ȘI INTERNE	23
4. UTILIZAREA MIJLOACELOR SPECIALE ȘI A FONDURILOR EXTRABUGETARE	27
5. FORMAREA ȘI ADMINISTRAREA FINANȚELOR PUBLICE LOCALE ÎN ANUL 2004	34
CAPITOLUL II. FORMAREA ȘI UTILIZAREA RESURSELOR BUGETULUI ASIGURĂRILOR SOCIALE DE STAT PE ANUL 2004 ...	42
CAPITOLUL III. FORMAREA ȘI UTILIZAREA FONDURILOR DE ASIGURĂRI OBLIGATORII DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ	50
CAPITOLUL IV. INTEGRITATEA ȘI GESTIONAREA PATRIMONIULUI PUBLIC	58
CAPITOLUL V. ACȚIUNILE ÎNTREPRINSE PENTRU LICHIDAREA ÎNCĂLCĂRILOR DEPISTATE DE CĂTRE CURTEA DE CONTURI... 	71
ÎNCHEIERE	79

Lista abrevierilor

AIC	- Aeroportul Internațional Chișinău
ANAP	- Agenția Națională pentru Achiziții Publice
ASAC	- Administrația de Stat a Aviației Civile
AT	- Agenție teritorială
AMT	- Asociație medico-teritorială
BASS	- bugetul asigurărilor sociale de stat
CA	- Companie aeriană
CCCEC	- Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției
CEMV	- Consiliul de expertiză medicală a vitalității
CÎS	- Camera Înregistrării de Stat
CNAM	- Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	- Casa Națională de Asigurări Sociale
CTAS	- Casa teritorială de asigurări sociale
DEMV	- Departamentul Expertiză Medicală a Vitalității
DP	- Departamentul Privatizării
DST	- Drepturi Speciale de Tragere
DV	- Departamentul Vamal
FAOAM	- Fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală
FISM	- Fondul de Investiții Sociale din Moldova
FLSSP	- Fondurile locale de susținere socială a populației
FRSSP	- Fondul republican de susținere socială a populației
HVS	- hîrtii de valoare de stat
ICS	- Institutul de cercetări științifice
IDA	- Asociația Internațională pentru Dezvoltare
IFPS	- Inspectoratul Fiscal Principal de Stat
IFS	- Inspectorat Fiscal de Stat
IMSP	- Instituții medico-sanitare publice
MAIA	- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
MERN	- Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale
OCT	- Oficiul cadastral teritorial
OF	- Oficiul fiscal
OT Chișinău a MEM	- Organizația teritorială a Mișcării Ecologice din Moldova
PIB	- produsul intern brut
SFS	- Serviciul Fiscal de Stat
REVIND	- Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale
TVA	- taxa pe valoarea adăugată
UAT	- unități administrativ-teritoriale

INTRODUCERE

Prezentul raport este elaborat întru executarea articolului 133 alineatul (4) din Constituție și în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) din Legea privind Curtea de Conturi, care prevăd că Curtea de Conturi prezintă anual Parlamentului un raport asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice.

Scopul raportului este de a prezenta Parlamentului și societății, într-un mod generalizat, situația privind administrarea și întrebuințarea resurselor financiare publice în baza rezultatelor controalelor efectuate de către Curtea de Conturi în perioada de activitate de după raportul precedent.

Raportul cuprinde 5 capitole privind:

- formarea și utilizarea mijloacelor bugetului de stat pe anul 2004;
- formarea și utilizarea mijloacelor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2004;
- formarea și utilizarea mijloacelor unor bugete ale unităților administrativ-teritoriale pe anul 2004;
- integritatea și gestionarea patrimoniului public de către unele autorități publice centrale și locale.

Pentru prima dată, raportul cuprinde rezultatele controlului asupra formării și utilizării fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală pe anul 2003 și 9 luni ale anului 2004 și asupra utilizării resurselor naturale.

Formarea, administrarea și întrebuințarea resurselor financiare publice în anul 2004 a avut loc în condițiile perfecționării în continuare a sistemului bugetar și procesului bugetar, politicii și administrării fiscale și vamale. Astfel, a fost dezvoltat procesul de planificare a cheltuielilor publice prin continuitatea elaborării Cadrului de cheltuieli pe termen mediu. Bugetele unor autorități publice au fost fundamentate pe programe și performanțe. Legea bugetului a inclus mai puține norme de reglementare fiscală, care se încorporează în Codul fiscal. Politica fiscală a fost orientată spre reducerea în continuare a poverii fiscale față de persoanele fizice și juridice, precum și spre scoaterea în evidență a contribuabililor din economia tenebră. Cota impozitului pe venitul persoanelor juridice s-a micșorat de la 22% până la 20 %, iar cota maximă a impozitului pe veniturile persoanelor fizice – de la 25% până la 22%. Concomitent, plafonul maximal al grilelor de impozitare pentru cota de 10% s-a majorat de la 12 180 lei până la 16 200 lei, pentru cota de 15% – de la 16 200 lei până la 21 000 lei.

Mijloacele financiare publice s-au format și utilizat în anul 2004 în condițiile de menținere a stabilității macroeconomice. Astfel, **PIB** a înregistrat o creștere de 7,3 la sută față de anul precedent, însumând în valoare nominală **31991,7 mil. lei.**

Întreprinderile industriale de toate formele de proprietate au fabricat producție în valoare de 17533,0 mil. lei (în prețuri curente), sau cu 6,9% mai mult în raport cu anul 2003.

Producția agricolă obținută de toate categoriile de gospodării a însumat 12600,8 mil.lei, sau cu 20,4% mai mult (în prețuri comparabile) față de nivelul anului trecut.

Investițiile în capitalul fix din contul tuturor surselor de finanțare au constituit 5002,7 mil.lei, sau cu 8% mai mult în raport cu anul 2003.

Indicele mediu anual al prețurilor de consum a atins nivelul de 112,4 la sută, ceea ce este cu 0,8 puncte procentuale mai mare față de anul 2003.

Rata medie lunară a inflației a constituit 1%, față de 1,2% în anul 2003.

Cursul de schimb nominal mediu anual al monedei naționale a fost de 12,33 lei pentru 1 dolar SUA și s-a redus cu 11,6 la sută în comparație cu anul 2003.

Salariul mediu lunar al unui lucrător din economia națională a constituit 1104 lei, majorându-se față de anul precedent cu 23,9% (salariul real a crescut cu 10,2%).

Volumul exporturilor a atins cifra de 986,3 mil.dolari SUA, majorându-se față de anul 2003 cu 24,8%, iar **importul mărfurilor** a constituit 1774,2 mil.dolari SUA, sau cu 26,5 % mai mult față de anul precedent.

Balanța comercială a înregistrat un deficit de 787,9 mil.dolari SUA, sau cu 175,1 mil.dolari SUA mai mult față de perioada respectivă.

În perioada gestionară, Curtea de Conturi, perfecționându-și formele și metodele de activitate, de rînd cu efectuarea reviziilor financiare, a exercitat și controale cu elemente ale auditului performanței, care au avut drept scop constatarea nu numai a legalității, dar și a eficienței, economicității și eficacității mijloacelor financiare și patrimoniului public. În urma acestor audite, Curtea de Conturi a înaintat atît entităților auditate, cît și organelor ierarhic superioare propuneri, inclusiv de modificare a legislației, sinteza celor mai importante din care se conține în prezentul raport.

Călăuzindu-se de Legea privind Curtea de Conturi, elaborînd de sine stătător programul activității de control, Curtea de Conturi a efectuat unele controale obligatorii, cum ar fi controlul preventiv și ulterior asupra formării bugetului de stat pe anul 2004, controlul asupra executării bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2004 și a unor bugete locale. Concomitent, au fost planificate și efectuate un șir de controale asupra unor programe de importanță socială și economică majoră, inclusiv:

- controlul sistemului de pensionare;
- controlul organelor de control nefinanciar, care au un impact administrativ asupra antreprenoriatului;
- controlul complexului aerian;
- controlul utilizării resurselor naturale, etc.

În total, în perioada de gestiune, din inițiativa Curții de Conturi, s-au efectuat 92 de controale. Au fost supuse controalelor menționate peste 558 de entități. În conformitate cu Legea privind Curtea de Conturi, toate materialele controalelor au fost examinate la ședințele Curții de Conturi. În perioada de gestiune s-au desfășurat 71 de ședințe, în cadrul cărora, suplimentar la rezultatele controalelor, au fost examinate și chestiuni de organizare internă a

activității Curții de Conturi. În urma examinării rezultatelor controalelor, au fost adoptate 64 de hotărâri, care conțin cerințe și propuneri privind lichidarea încălcărilor și neajunsurilor depistate, perfecționarea cadrului legislativ și normativ, recuperarea pagubei materiale, sancționarea disciplinară a persoanelor care au comis încălcări. În rezultatul executării hotărârilor Curții de Conturi, în buget s-au încasat plăți obligatorii necalculate și neachitate de către subiectele supuse controlului în sumă de 10,7 mil. lei, au fost restituite alocații bugetare în mărime de 0,2 mil. lei, mijloace speciale în sumă de 2,4 mil. lei și contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat în cuantum de 4,3 mil. lei. De asemenea, s-a restabilit în proprietatea statului patrimoniu în valoare de 35,1 mil. lei. Concomitent, au fost aplicate sancțiuni financiare, amenzi și penalități în sumă de 183,3 mii lei. În baza cerințelor Curții de Conturi, au fost pedepsite disciplinar 139 persoane, inclusiv prin concediere – 12. În 26 cazuri materialele controalelor au fost remise, spre examinare după competență, organelor de drept, care, la rîndul lor, în 7 cazuri au pornit dosare penale.

În prezentul raport sînt expuse principalele abateri de la reglementările legale, constatate în urma controalelor efectuate de către Curtea de Conturi la autoritățile publice centrale și locale. Urmărindu-se drept scop abordarea problemelor principale ce țin de executarea bugetelor și de gestionarea patrimoniului public, care în unele cazuri sînt condiționate și de unele poziții nedeterminate cu claritate în cadrul normativ existent, se consideră oportun de a atrage atenția asupra ameliorării și lichidării acestor deficiențe. Expunerea detaliată a constatărilor se conține în hotărârile Curții de Conturi privind rezultatele controalelor, adoptate și publicate în ordinea stabilită.

Prezentul raport a fost întocmit în baza rezultatelor controalelor efectuate de către Curtea de Conturi la entitățile controlate, precum și conform statisticilor oficiale ale ministerelor, serviciilor de stat, Băncii Naționale a Moldovei, Biroului Național de Statistică și altor autorități publice. În raport sînt utilizate noțiuni și denumiri existente în perioadele supuse controlului.

CAPITOLUL I. Formarea și întrebuințarea resurselor bugetului de stat, celor speciale și bugetelor unităților administrativ-teritoriale

1. Executarea părții de venituri a bugetului consolidat pe anul 2004

În conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2004 nr.474-XV din 27.11.2003 și deciziile autorităților publice locale, **veniturile** bugetului consolidat (bugetul de stat și bugetele unităților administrativ-teritoriale) **au fost stabilite în sumă totală de 7318,8 mil.lei**, iar **cheltuielile** – în mărime de **7556,9 mil.lei**, cu un **deficit** al bugetului în sumă de **238,1 mil.lei**. Efectiv în bugetul consolidat au fost acumulate **venituri** în sumă totală de **7521,5 mil.lei**, iar **cheltuielile au fost executate** în sumă totală de **7390,0 mil.lei**. Executarea bugetului în anul 2004 s-a soldat cu o **depășire** a veniturilor asupra cheltuielilor în sumă de **131,5 mil.lei**. Dinamica ponderii veniturilor și cheltuielilor bugetului consolidat în PIB este reflectată în diagramele nr.1 și nr.2.

Prevederile bugetului consolidat la acumulări au fost executate la nivel de **102,8 la sută** (cu 202,7 mil.lei mai mult). Față de anul 2003, nivelul încasărilor în bugetul consolidat a constituit 125,7 la sută (cu 901,0 mil.lei mai mult).

Diagrama nr.1. Ponderea veniturilor bugetului consolidat în PIB

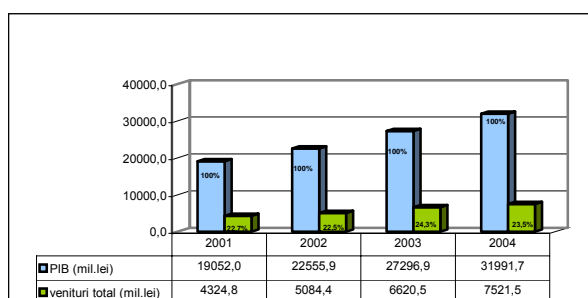
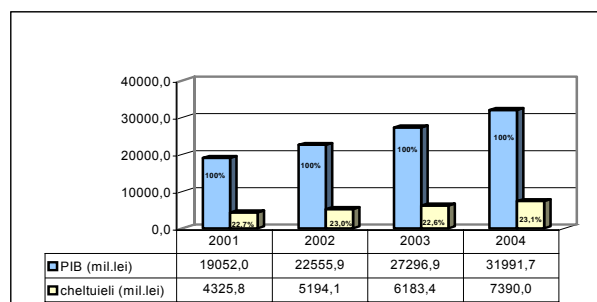

Diagrama nr.2. Ponderea cheltuielilor bugetului consolidat în PIB

În suma totală a veniturilor în bugetul consolidat, acumulate pe parcursul anului 2004, partea preponderentă revine veniturilor curente, care în anul de gestiune au însumat 7422,6 mil.lei, sau 98,7 la sută. Veniturile din operațiunile cu capital au constituit 79,9 mil.lei (1,1 la sută), iar granturile – 19,0 mil.lei (0,3 la sută). Față de anul 2003, veniturile curente s-au majorat cu 914,4 mil.lei, veniturile din operațiunile cu capital s-au redus cu 31,3 mil.lei, iar granturile au înregistrat o depășire în sumă de 17,9 mil.lei.

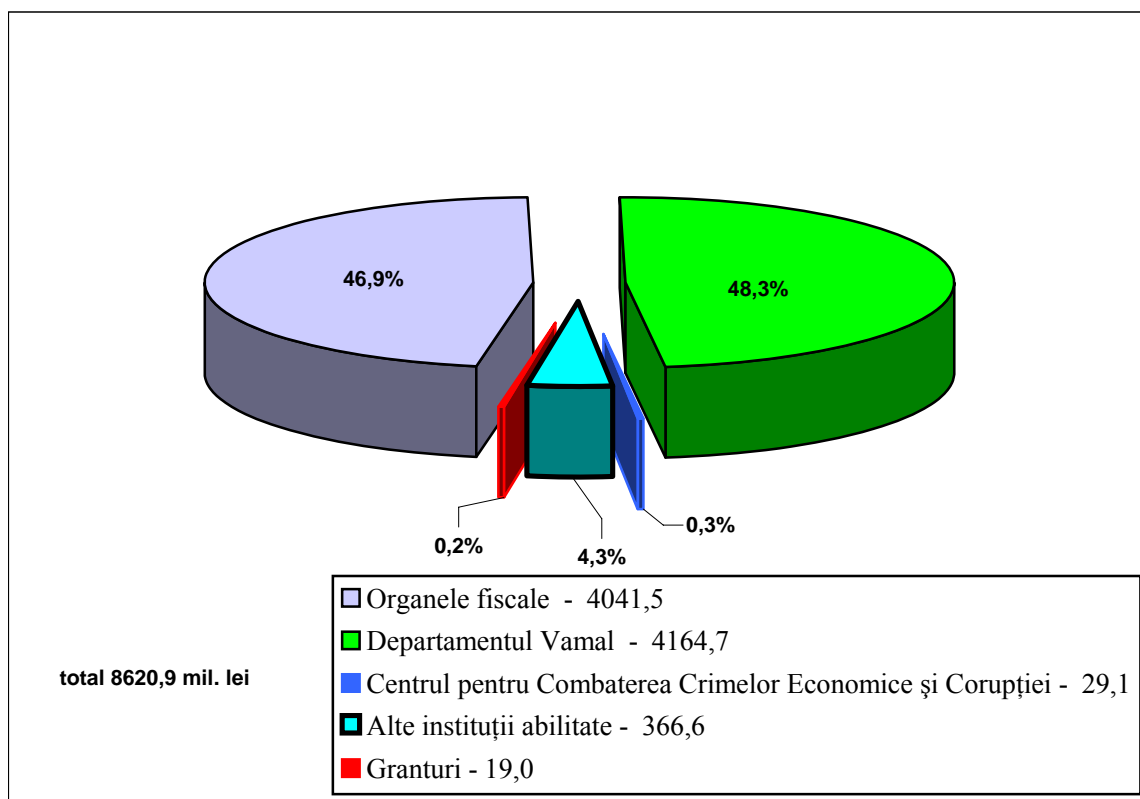
O pondere esențială la formarea veniturilor bugetului consolidat aparține TVA la import – 39,6 la sută, TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova – 19,2 la sută, impozitului pe venit reținut la sursa de plată – 10,2 la sută, impozitului pe venit din activitatea de întreprinzător – 8,2 la sută.

Pe parcursul anului 2004, s-a înregistrat o creștere față de planul precizat a veniturilor fiscale cu 155,2 mil.lei (cu 2,3 la sută), a veniturilor nefiscale – cu 24,7 mil.lei (4,7 la sută) și a veniturilor din operațiunile cu capital – cu 18,4

mil.lei (cu 29,9 la sută). Granturile au înregistrat o depășire de 4,4 mil.lei, sau de 30,1 la sută. Față de anul 2003, veniturile fiscale au înregistrat o creștere de 1147,3 mil.lei, sau de 20,0 la sută, iar veniturile nefiscale și veniturile din operațiunile cu capital s-au micșorat cu 232,9 mil.lei (cu 29,6 la sută) și, respectiv, 31,3 mil.lei (cu 28,1 la sută).

În anul 2004, în bugetul consolidat au fost acumulate venituri (inclusiv TVA și accize restituite) în sumă totală de **8620,9 mil.lei**, din care: **4041,5 mil.lei (sau 46,9 la sută)** – prin intermediul **organelor fiscale**; **4164,7 mil.lei (sau 48,3 la sută)** – prin intermediul **DV**; **29,1 mil.lei (sau 0,3 la sută)** – prin intermediul **CCCEC**; **366,6 mil.lei (sau 4,3 la sută)** – de către **alte instituții**; **19,0 mil.lei (sau 0,2 la sută)** – **granturi** (diagrama nr.3). Ținând cont de suma TVA și accizelor restituite diferitor agenți economici (în total – 1099,4 mil.lei), venitul global al bugetului consolidat a constituit **7521, 5 mil.lei**.

Diagrama nr.3. Structura formării părții de venituri a bugetului consolidat

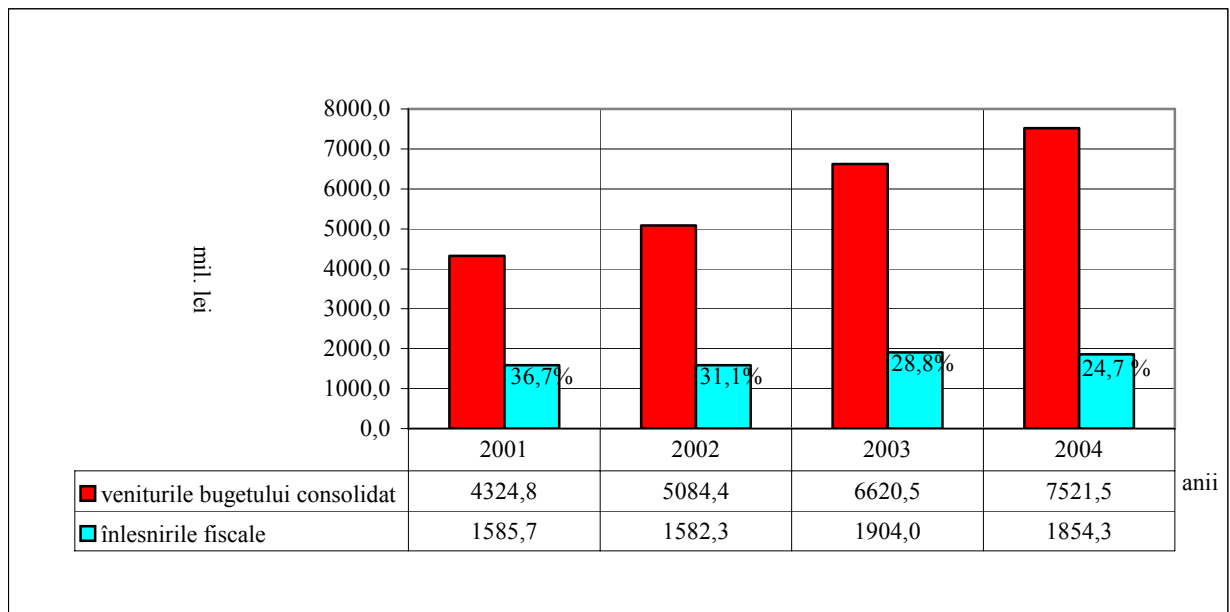
Reieșind din analiza încasărilor în bugetul consolidat, sub aspectul genurilor de activitate a plătitorilor, din suma totală a veniturilor bugetului consolidat, în anul 2004, de 7521,5 mil.lei, 238,5 mil.lei (3,2 la sută) au fost acumulate în urma activităților în agricultură, 731,0 mil.lei (9,7 la sută) – în industria de prelucrare a materiei prime agricole, 289,0 mil.lei (3,8 la sută) – în industria prelucrătoare, 302,4 mil.lei (4,0 la sută) – de la energia electrică, gaze, produse petroliere, 237,7 mil.lei (3,2 la sută) – în construcție, 172,5 mil.lei (2,3 la sută) – în transport, 263,2 mil.lei (3,5 la sută) – poștă și telecomunicații, 683,8 mil.lei (9,1 la sută) – de la comerțul cu ridicata și cu amănuntul, deservirea socială, servicii de intermediere, 44,3 mil.lei (0,6 la sută) – de la serviciile comunale, 185,1 mil.lei (2,5 la sută) – de la activitatea financiară și asigurări și

4374,0 mil. lei (58,1 la sută) – de la alte genuri de activitate. În comparație cu anul 2003, în anul 2004 s-au micșorat considerabil plățile în bugetul consolidat: de la contribuabilii din ramura industriei prelucrătoare – cu 111,1 mil. lei și de la cei ce practică activitate financiară și asigurări – cu 38,7 mil. lei.

Deși prevederile bugetului consolidat în total au fost îndeplinite, n-a fost executat planul de colectare în bugetul consolidat a impozitului funciar pe terenurile cu destinație agricolă (cu 12,2 la sută), impozitului funciar încasat de la persoanele fizice (cu 3,9 la sută), accizelor la vinurile din struguri, la divinuri (coniacuri) și vinurile din struguri saturate cu dioxid de carbon (cu 2,8 la sută), accizelor la benzină și motorină (cu 9,9 la sută), accizelor la derivatele din produse petroliere (cu excepția benzinei și motorinei) (cu 12,7 la sută), taxei de folosire a drumurilor percepute de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova (cu 30,4 la sută), taxei pentru comercializarea gazului lichefiat și gazelor naturale pentru unitățile de transport auto (cu 2,4 la sută), taxei vamale achitate de persoane juridice (cu 2,2 la sută), taxei pentru efectuarea procedurilor vamale (cu 6,7 la sută), încasărilor consulare (cu 7,8 la sută), încasărilor mijloacelor speciale ale instituțiilor bugetare (cu 11,2 la sută), dividendelor aferente cotei de participare a statului în societăți pe acțiuni (cu 3,1 la sută) etc.

Concomitent contribuabililor li s-au acordat facilități fiscale la diferite impozite și taxe. Conform estimărilor aproximative ale Ministerului Finanțelor, pe parcursul anului 2004, agenții economici au beneficiat de **scutiri** de la plata impozitelor și taxelor în sumă totală de circa **1854,3 mil. lei**, sau cu 49,7 mil. lei mai puțin decât în anul 2003 (1904,0 mil. lei). Ponderea acestor înlesniri fiscale în veniturile bugetului consolidat este reflectată în diagrama nr.4.

Diagrama nr.4. Ponderea înlesnirilor fiscale în veniturile bugetului consolidat

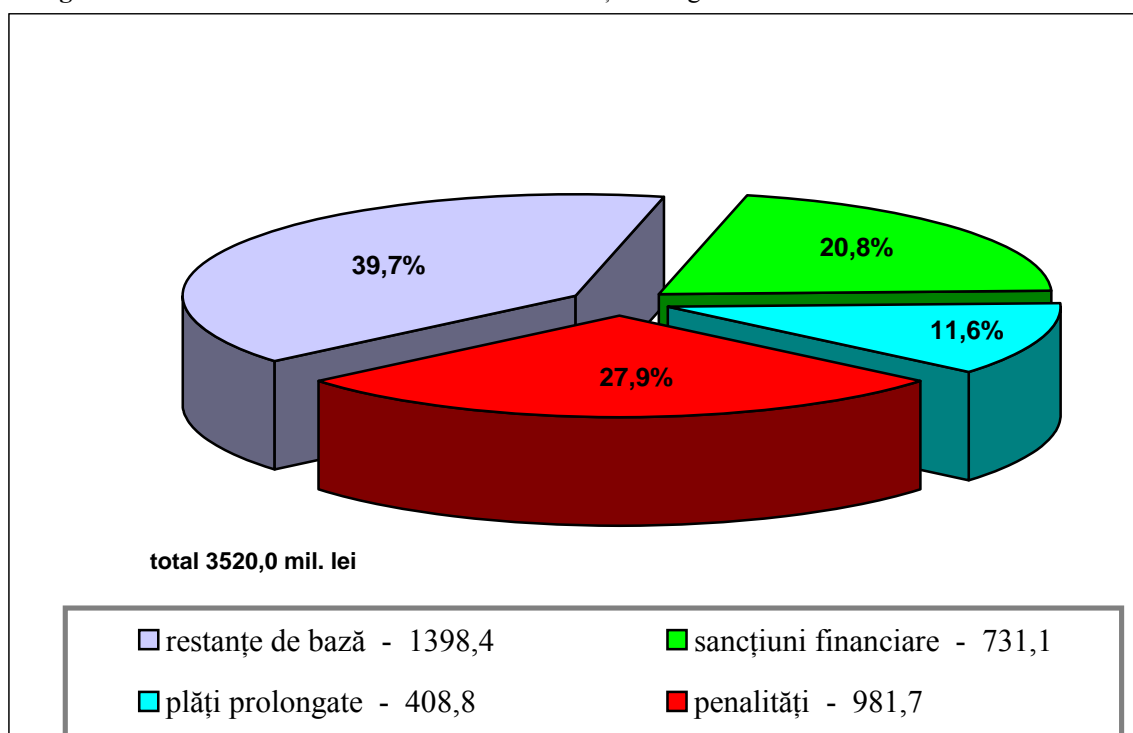
O altă formă de acordare a facilităților fiscale agenților economici este amânarea și eşalonarea termenelor de achitare a diferitor plăți la buget, precum și anularea lor. Astfel, la finele anului 2004, **sumele plăților prolongate și**

înghețate, cu excepția celor amânate și eșalonate de organele fiscale, au constituit în total **408,8 mil. lei**, din care 330,9 mil. lei – plățile amânate în baza acordurilor-memorandum încheiate cu Consiliul Creditorilor, 76,3 mil. lei – amînările, conform hotărîrilor instanțelor de judecată, pentru întreprinderile declarate insolvente și 1,6 mil. lei – potrivit altor legi, hotărîri și decizii. Față de anul 2003, suma plăților prolongate și înghețate **s-a majorat cu 114,8 mil. lei, sau cu 39,0 la sută**.

În baza unor acte legislative, pe parcursul anului 2004, au fost **anulate penalități și sancțiuni financiare** în sumă totală de **238,3 mil. lei**, ceea ce este cu 95,6 mil. lei mai mult decît în anul 2003.

Un factor care a influențat negativ asupra formării părții de venituri a bugetului consolidat este și creșterea continuă a restanțelor agenților economici la plățile în buget. Astfel, la 01.01.2005, **datoriile contribuabililor față de bugetul consolidat** (diagrama nr.5) au constituit în total **3520,0 mil. lei**, din care: 1398,4 mil. lei (+10,2 mil. lei față de anul 2003) – restanțele la plățile de bază, inclusiv 1096,5 mil. lei – față de bugetul de stat și 301,9 mil. lei – față de bugetele UAT; 731,1 mil. lei (-42,1 mil. lei față de anul 2003) – la sancțiuni financiare; 981,7 mil. lei (-14,8 mil. lei față de anul 2003) – la penalități; 408,8 mil. lei (+114,8 mil. lei față de anul 2003) – la plățile prolongate și înghețate. În comparație cu anul 2003, în anul 2004, datoriile totale ale contribuabililor față de bugetul consolidat s-au mărit cu **68,1 mil. lei. Din suma totală a restanțelor la plățile de bază** (1398,4 mil. lei), **923,2 mil. lei** (-47,7 mil. lei), sau 66,0 la sută sînt **administrare de organele fiscale**, **374,7 mil. lei** (+46,6 mil. lei), sau 26,8 la sută – calculate în urma controalelor efectuate de **CCCEC**, iar **100,5 mil. lei** (+11,3 mil. lei), sau 7,2 la sută – calculate **de organele vamale**.

Diagrama nr.5. Structura datoriilor contribuabililor față de bugetul consolidat la 01.01.2005

Datele cu privire la restanțele contribuabililor față de bugetul consolidat din rapoartele Ministerului Finanțelor despre executarea bugetelor anuale sînt reflectate cu unele divergențe care nu se verifică și nu se lichidează. Cu toate că în raportul despre executarea bugetului pe anul 2003 datele cu privire la restanțele contribuabililor față de bugetul consolidat au fost prezentate cu unele diminuări în sumă totală de 59,5 mil. lei, acestea n-au fost lichidate și au influențat și asupra corectitudinii datelor din raportul pe anul 2004. Astfel, la 01.01.2005, restanțele reale ale contribuabililor față de bugetul consolidat s-au majorat în comparație cu 01.01.2004 cu 98,1 mil. lei, dar nu cu 127,6 mil. lei, după cum este reflectat în raportul pe anul 2004.

Veniturile administrate de organele fiscale

Din suma totală a veniturilor în bugetul consolidat, prin intermediul organelor fiscale au fost acumulate **4041,5 mil. lei**, sau **46,9 la sută**. La formarea bugetului consolidat din plățile administrate de organele fiscale, ponderea de 39,0 la sută revine impozitelor pe venit, 35,2 la sută – TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul republicii, 6,6 la sută – accizelor și 19,2 la sută – altor plăți.

Veniturile în bugetul consolidat la plățile administrate de organele fiscale au fost executate la nivel de **105,2 la sută** față de prevederi, inclusiv în bugetul de stat – la nivel de 102,5 la sută și în bugetele UAT – 107,8 la sută.

Ținînd cont de restanțele la impozitele și taxele la bugetul consolidat, administrate de organele fiscale, la începutul anului în sumă de 970,9 mil. lei, impozitele și taxele calculate în anul 2004 în mărime de 3493,1 mil. lei, suma aferentă vărsării în buget în anul 2004 a constituit 4464,0 mil. lei. Avînd în vedere restanțele la plățile respective la sfîrșitul anului 2004 în sumă de 923,2 mil. lei, contribuabilii și-au onorat obligațiile față de bugetul consolidat la plățile de bază administrate de organele fiscale în sumă totală de 3540,8 mil. lei, sau la nivel de **79,3 la sută**. La cel mai scăzut nivel și-au onorat obligațiile față de bugetul de stat contribuabilii din raionul Ocnița (67,8 la sută), raionul Șoldănești (72,9 la sută), raionul Leova (75,6 la sută), raionul Sîngerei (78,7 la sută), raionul Anenii Noi (83,5 la sută) etc.

Cu toate că organele fiscale au întreprins un șir de măsuri și au diminuat restanțele cu 47,7 mil. lei, chestiunea ce ține de restanțele problematice pentru încasare a rămas nesoluționată. Din suma totală a restanțelor în mărime de 923,2 mil. lei, administrate de IFPS, **606,4 mil. lei** (66 la sută) **reprezintă restanțele compromise și complicate pentru încasare**, inclusiv: 221,0 mil. lei – ale agenților economici care nu activează o perioadă de peste 3 ani; 57,7 mil. lei – ale contribuabililor aflați în litigiu, 104,4 mil. lei – ale contribuabililor declarați în stare de insolvabilitate; 75,5 mil. lei – ale agenților economici ce nu dispun de patrimoniu; 140,2 mil. lei – ale complexului termoenergetic etc.

În anul 2004, între organele fiscale și contribuabili au fost încheiate **313 contracte de amînare sau eșalonare** a obligațiilor fiscale în sumă totală de **103,7 mil. lei** (cu 5,7 mil. lei mai mult decît în anul 2003), din care ulterior au fost achitate 40,3 mil. lei, sau 38,9 la sută. Un nivel scăzut de achitare a

obligațiilor fiscale, în rezultatul amînărilor sau eşalonărilor, a fost înregistrat la IFS pe raioanele: Căușeni, Ștefan Vodă, Rezina, Drochia, Basarabeasca etc. Deși unii agenți economici nu și-au onorat obligațiile contractuale privind achitarea datoriilor fiscale eşalonate, IFPS n-a reziliat contractele respective, ci a încheiat altele suplimentare cu S.A. „Prut”, S.A. „Boris Glavan”, ICȘ pentru Porumb și Sorg, care la sfîrșit de an au rămas cu datorii față de buget în sumă de, respectiv, 1,4 mil.lei, 1,1 mil.lei și 11,1 mil.lei.

În perioada 12.12.2003-16.07.2004, ca urmare a abrogării Hotărîrii Guvernului nr.362 din 28.04.1999 „Cu privire la posturile fiscale comune interne de control”, care reglementa formarea și mecanismul activității posturilor fiscale comune interne în regim de activitate continuu pentru impozitarea persoanelor fizice și juridice care procură mărfuri și servicii de la agenții economici din republică, ce nu au relații fiscale cu sistemul bugetar al republicii, în cadrul juridic la acest compartiment s-a format un gol și s-a creat o situație dificilă de executare a legislației fiscale. În același timp, actele normative nu stabilesc nici modul de impozitare a mărfurilor și serviciilor procurate de la agenții economici, care nu întrețin relații cu sistemul fiscal, achiziționarea cărora nu impune trecerea lor fizică prin posturile vamale (energia electrică, energia termică, serviciile de telecomunicație etc.).

La unii agenți economici din ramura vinicolă, care au efectuat livrări de mărfuri la export, documentele care atestă exportul, prezentate IFPS pentru restituirea TVA, nu coincid cu documentele agenților economici din Federația Rusă – beneficiari ai acestor mărfuri. Asemenea necorespunderi s-au constatat la S.A. „Orhei-Vin” din or.Orhei și S.A. „Noroc” din s.Mîndrești, raionul Telenești, care au beneficiat de restituiri de TVA în sumă de 1897,5 mii lei și, respectiv, de 300,9 mii lei.

Pe parcursul anului 2004, **organele fiscale au exercitat 33501 controale fiscale**, sau cu 6790 controale mai mult decît în anul precedent. Din numărul total al contribuabililor de 641702, înregistrați la 01.01.2005, controalelor fiscale au fost supuși 28847, sau 4,5 la sută, fiind **calculate diferite plăți la buget în sumă totală de 306,8 mil.lei**, inclusiv sancțiuni financiare – 87,0 mil.lei (28,3 la sută), care, în comparație cu anul 2003, au scăzut cu 61,2 mil.lei.

Un șir de contribuabili ignorează obligațiunea de prezentare a dărilor de seamă fiscale. În unele UAT numărul acestora depășește 50 la sută numărul celor înregistrați. Dat fiind că majoritatea din persoanele fizice și juridice nu pot fi găsite pe adresele juridice indicate în documentele de fondare, procedura existentă de administrare fiscală nu poate fi aplicată și se impune elaborarea unor noi reglementări în acest sens.

În anul 2004, SFS a sechestrat bunuri materiale de la restanțieri în sumă de 138,1 mil.lei. **În urma acțiunilor de executare silită** a obligațiilor fiscale, în anul 2004 **au fost încasate venituri** în bugetul consolidat în sumă totală de **237,3 mil.lei**, sau cu 24,9 mil.lei mai puțin în comparație cu anul precedent. Au scăzut cu 37,4 mil.lei încasările de mijloace financiare de la conturile contribuabililor și cu 2,3 mil.lei – de la comercializarea bunurilor materiale sechestrate, concomitent majorîndu-se încasările cu 1,6 mil.lei și 2,6 mil.lei de la

debitori și, respectiv, de la ridicarea mijloacelor financiare (în numerar) din casieriiile restanțierilor.

De la realizarea bunurilor confiscate, fără stăpîn, sechestrate, ușor alterabile sau cu termen de păstrare limitat, a corpurilor delictive, a bunurilor trecute în posesia statului cu dreptul de succesiune pe parcursul anului 2004, precum și a soldului acestor bunuri la început de an, la bugetul de stat au fost vărsate venituri în sumă de numai 4454,5 mii lei (29,6 la sută). Soldul la sfîrșit de an a constituit în total 3389,9 mii lei (22,5 la sută), din care la Bursa Universală de Mărfuri a Moldovei – 1066,6 mii lei.

În contradicție cu prevederile Codului fiscal, care stabilesc că dispoziția privind suspendarea operațiunilor la conturile bancare ale contribuabilului se anulează odată cu lichidarea încălcării pentru care a fost aplicată sau în cazul satisfacerii de către organul competent a contestației contribuabilului, precum și în lipsa deciziei instanței de judecată, la indicația Guvernului, IFPS a deblocat conturile bancare unor agenți economici, fără ca aceștia să stingă obligațiile față de buget. În baza unor decizii ale consiliilor raionale, au fost deblocate conturile contribuabililor cu datorii la buget și de către unele inspectorate teritoriale (Ștefan Vodă, Rîșcani, Dondușeni, Soroca, Florești etc.).

2. Formarea și utilizarea mijloacelor bugetului de stat pe anul 2004

a) Executarea părții de venituri a bugetului de stat pe anul 2004

În conformitate cu Legea bugetului de stat pe anul 2004, partea de venituri a bugetului de stat a fost aprobată inițial în sumă de 5647,0 mil. lei, iar partea de cheltuieli – în sumă de 5307,0 mil. lei, cu o depășire a veniturilor asupra cheltuielilor în mărime de 340,0 mil. lei.

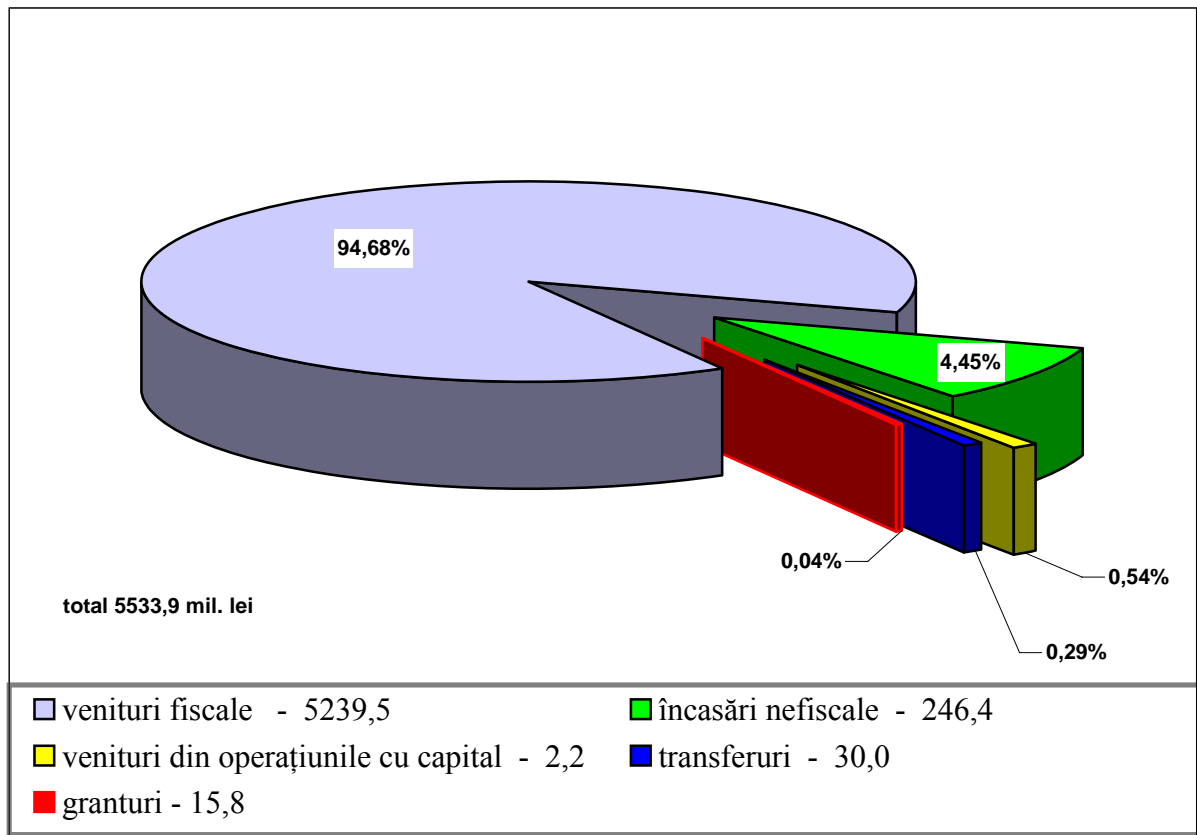
Pe parcursul anului 2004, Legea bugetului de stat a suportat cinci rectificări, în urma cărora indicatorii aprobați la partea de venituri s-au micșorat cu 170,0 mil. lei, iar la partea de cheltuieli s-au majorat cu 109,0 mil. lei, ca rezultat constituind **5477,0 mil. lei** și, respectiv, 5416,0 mil. lei, cu o depășire a veniturilor asupra cheltuielilor de 61,0 mil. lei. Ținînd cont de completările și modificările operate, partea de venituri a fost executată în mărime de **5533,9 mil. lei (101,0 la sută)**, sau cu 56,9 mil. lei mai mult față de veniturile precizate.

În anul 2004, suma totală a acumulărilor la bugetul de stat (inclusiv sumele TVA și accizelor restituite) a constituit 6633,3 mil. lei, din care: **2189,7 mil. lei (sau 33,0 la sută)** – acumulările efectuate **prin intermediul organelor fiscale**; **4164,8 mil. lei (sau 62,8 la sută)** – **prin intermediul DV**; **233,0 mil. lei (sau 3,5 la sută)** – **de către alte instituții**; **30,0 mil. lei (sau 0,5 la sută)** – **transferuri** de la bugetele de alte niveluri; **15,8 mil. lei (sau 0,2 la sută)** – **granturi**. Avînd în vedere suma TVA și accizelor restituite, în total – 1099,4 mil. lei, venitul net al bugetului de stat în anul 2004 a constituit **5533,9 mil. lei**.

Analiza evoluției încasării impozitelor, taxelor și altor plăți la bugetul de stat demonstrează că sursa de bază a formării veniturilor bugetare sînt veniturile fiscale, ponderea cărora a alcătuit 94,6 la sută (5239,5 mil. lei) din suma tuturor veniturilor generale. Încasărilor nefiscale le revin 4,45 la sută, sau 246,4 mil. lei,

iar veniturilor din operațiunile cu capital, transferurilor și granturilor – 0,87 la sută, sau 48,0 mil. lei (diagrama nr.6).

Diagrama nr.6. Structura executării bugetului de stat pe surse de venit în anul 2004

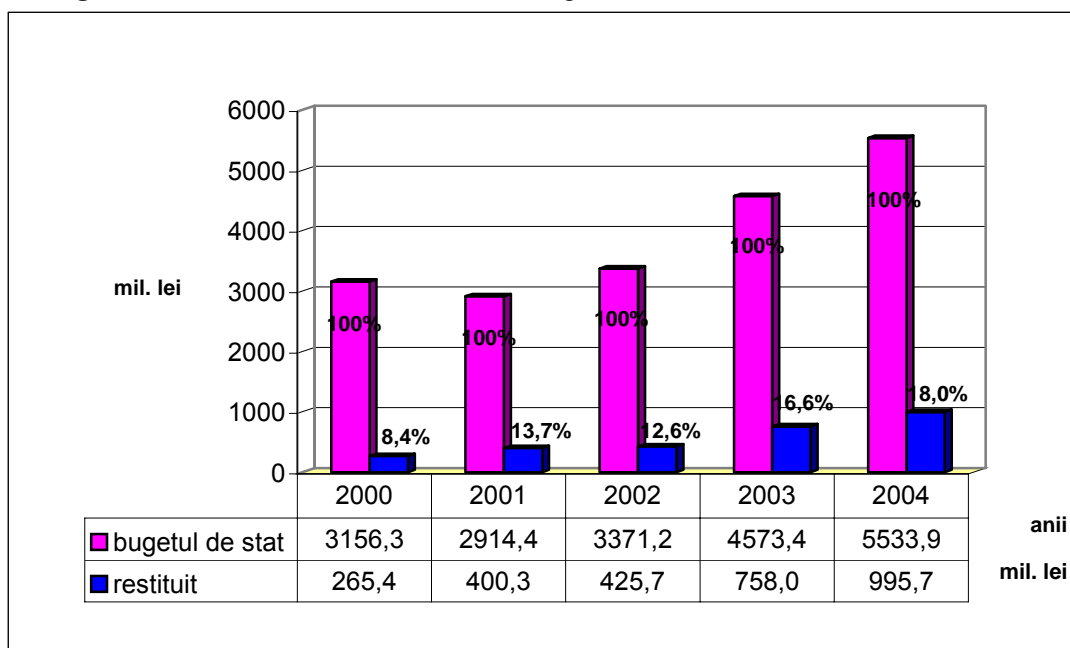
Veniturile total-generale ale bugetului, încasate în anul 2004, au depășit cu 960,5 mil. lei (cu 21,0 la sută) volumul celor colectate în anul 2003, totodată înregistrându-se modificări esențiale în structura lor. Veniturile fiscale ale anului de gestiune au crescut față de veniturile respective ale anului precedent cu 1187,2 mil. lei, sau cu 29,3 la sută, pe când la capitolele venituri nefiscale și venituri din operațiunile cu capital s-a înregistrat o descreștere de 185,8 mil. lei (43%) și, respectiv, 49,2 mil. lei (95,8%). Această descreștere a fost influențată de neîncasarea mijloacelor la capitolul „Venitul net al Băncii Naționale” (în legătură cu aprecierea cursului de schimb al monedei naționale etc.) și de restituirile efectuate în temeiul deciziilor judecătorești a mijloacelor în mărime de 47,4 mil. lei, încasate anterior de la privatizarea hotelului „Dacia”, S.A. „Europharm” etc., la capitolul „Venituri din operațiunile cu capital”.

Veniturile în bugetul de stat au fost acumulate la nivel de 101,0 la sută față de plan, însă nivelul executat al acumulărilor pe tipuri de venituri variază de la 68% pînă la 200%. Astfel, veniturile la capitolul „Taxa de folosire a drumurilor percepută de la posesorii de vehicule înmatriculate în Republica Moldova” s-au încasat la nivel de 68,0 la sută (27,8 mil. lei), sau cu 13,1 mil. lei mai puțin față de mijloacele aprobate. La capitolul „Accizele la benzină și motorină” acumulările la buget au constituit 406,8 mil. lei (90,1 la sută), sau cu 44,7 mil. lei mai puțin decît prevederile precizate. Pe parcursul anului 2004, n-au fost încasate mijloacele planificate la 17 tipuri de venituri în sumă totală de 94,9

mil.lei. În același timp, la 44 tipuri de venituri au fost încasate mijloace, cu depășirea nivelului preconizat, în sumă totală de 247,5 mil.lei, inclusiv la capitolul „Accizele la autoturisme” – cu 40,2 mil.lei, capitolul „Taxa pe valoarea adăugată la mărfurile importate” – cu 107,3 mil.lei etc. Totodată, suplimentar au fost încasate 12 tipuri de venituri în sumă totală de 3,7 mil.lei, care n-au fost aprobate ca surse de formare a bugetului.

La 01.01.2004, bugetul de stat a înregistrat datorii față de contribuabilii – beneficiari de restituiri ale TVA în sumă de 31,8 mil.lei. Pe parcursul anului 2004, Ministerului Finanțelor i-au fost prezentate decizii spre restituirea TVA și a accizelor în sumă de 963,9 mil.lei, și, respectiv, 103,7 mil.lei. Executarea de casă la aceste compartimente a constituit **995,7 mil.lei** și **103,7 mil.lei**, sau **cu 95,7 mil.lei mai mult** față de sumele precizate prin lege pentru restituirea TVA și, respectiv, **cu 3,7 mil.lei, mai mult** față de sumele precizate pentru restituirea accizelor. Dinamica ponderii restituirilor TVA în suma totală a veniturilor bugetului de stat are o tendință de creștere (diagrama nr.7)

Diagrama nr.7. Ponderea restituirii TVA din bugetul de stat în anii 2000-2004

Din suma totală a restituirilor TVA de 995,7 mil.lei, 68,2 la sută au fost repartizate, conform cererilor, la stingerea datoriilor agenților economici față de bugetul de stat, 11,0 la sută – la achitarea impozitelor locale, 10,5 la sută – transferate la conturile bancare ale agenților economici, 9,8 la sută – la achitarea datoriilor față de BASS, iar 0,5 la sută – la fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală.

Mijloacele în sumă totală de 103,7 mil.lei, restituite la accize, au fost repartizate la stingerea datoriilor agenților economici față de: bugetul de stat – 77,0 la sută, bugetele UAT – 8,3 la sută, BASS – 6,0 la sută, fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală - 0,4 la sută. Restul, 8,3 la sută, au fost transferate la conturile bancare ale agenților economici – beneficiari de restituiri.

Restanțele la plățile de bază, înregistrate la 01.01.2005 la bugetul de stat, constituie 1096,4 mil. lei, depășindu-le cu 52,7 mil. lei pe cele din 01.01.2004. Sub aspectul tipurilor de impozite, cele mai esențiale restanțe la bugetul de stat au fost înregistrate la TVA – în sumă de 602,9 mil. lei (ponderea acestora în volumul total al restanțelor față de bugetul de stat constituie 54,9 la sută), accize – 61,6 mil. lei (5,6 la sută), impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător – 31,4 mil. lei (2,9 la sută) etc.

b) Utilizarea mijloacelor bugetului de stat pe anul 2004

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2004, **cheltuielile bugetului de stat** au fost inițial aprobate în mărime de **5307,0 mil. lei**, care ulterior, în urma rectificărilor, au fost majorate cu 109,0 mil. lei, constituind **5416,0 mil. lei**.

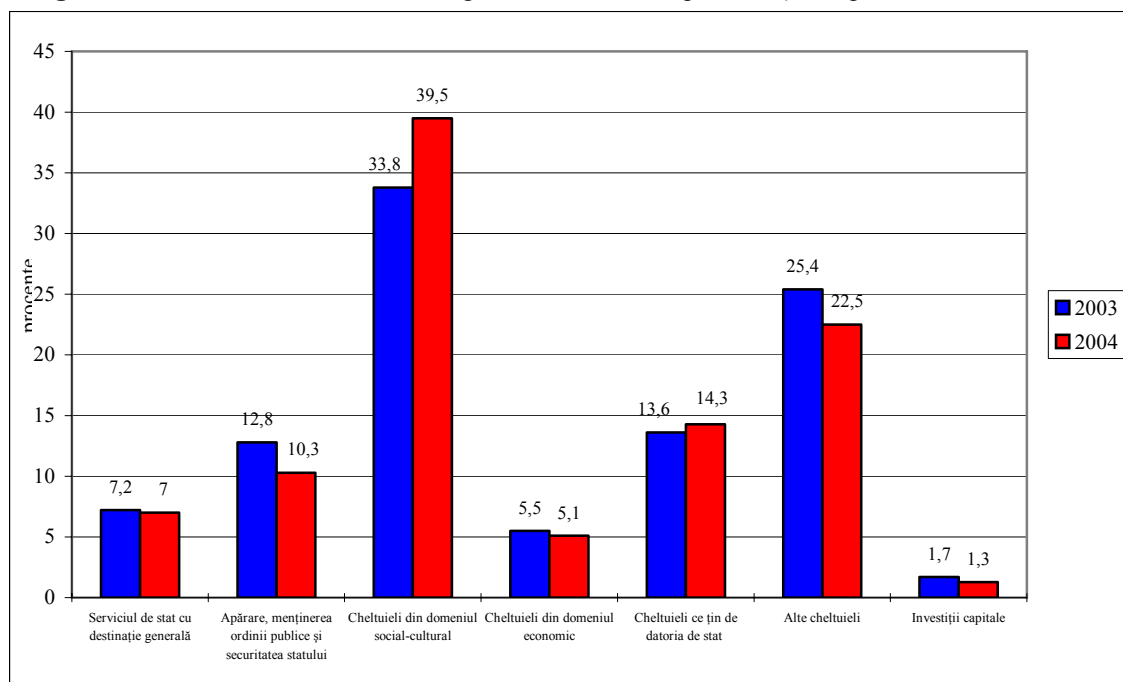
Conform rezultatelor executării bugetului de stat pe anul 2004, partea de cheltuieli a bugetului a fost realizată la nivel de 99,9 la sută, ceea ce în valoare absolută alcătuiește 5411,9 mil. lei, sau cu 4,1 mil. lei mai puțin față de prevederi. În comparație cu anul 2003, cheltuielile de casă au crescut cu 1156,8 mil. lei, sau cu 27,2 la sută. În temeiul prevederilor legale, în executarea de casă a bugetului de stat pe anul de gestiune au fost incluse unele cheltuieli (fără includere în plan) în sumă totală de 103,6 mil. lei, utilizate în următoarele scopuri:

- la achitarea datoriilor bugetului de stat față de bugetele UAT, formate pînă la 01.01.2004, în sumă de 79,8 mil. lei;
- la achitarea titlurilor executorii în baza hotărîrilor definitive ale instanțelor judecătorești – 23,8 mil. lei.

Reflectarea numai la executarea de casă a cheltuielilor menționate a determinat majorarea cu 1,9 la sută a executării părții de cheltuieli a bugetului de stat. Astfel, nivelul real de executare a părții de cheltuieli constituie 98 la sută, iar suma cheltuielilor prevăzute de lege, dar nefinanțate către 01.01.2005, alcătuiește 107,7 mil. lei.

Analiza structurii cheltuielilor bugetului de stat în aspect funcțional (diagrama nr.8) denotă faptul că cota preponderentă revine cheltuielilor din domeniul social-cultural – circa 39,5 la sută, sau 2140,4 mil. lei, cheltuielilor ce țin de datoria de stat – 14,3 la sută, sau 772,8 mil. lei, acestea fiind urmate de cheltuielile pentru apărare, menținerea ordinii publice și securitatea statului – 10,3 la sută, sau 555,2 mil. lei și cheltuielile ramurilor economiei naționale și din infrastructură, care au beneficiat de alocații în sumă de 275,7 mil. lei, ce constituie 5,1 la sută din totalul cheltuielilor pe anul 2004.

În comparație cu anul 2003, structura cheltuielilor bugetului de stat a suportat unele schimbări prezentate în diagrama nr.8. Astfel, în anul 2004, ponderea cheltuielilor din domeniul social-cultural și a cheltuielilor ce țin de datoria de stat față de cheltuielile totale a crescut cu 5,7 și, respectiv, 0,7 puncte procentuale, ceea ce în valoare absolută constituie o majorare a cheltuielilor menționate cu 700,8 mil. lei și 193,3 mil. lei.

Diagrama nr.8. Structura cheltuielilor bugetului de stat sub aspect funcțional pe anii 2003-2004

Totodată, datele tabelului nr.1 demonstrează schimbarea structurii compartimentului de cheltuieli din domeniul social-cultural. În comparație cu anul 2003, în anul 2004, s-au majorat atât cheltuielile totale din domeniul-social cultural, cât și cheltuielile pe fiecare grupă de funcție de la acest compartiment. În același timp se evidențiază schimbarea structurii acestor cheltuieli. Astfel, pe fondalul scăderii ponderii cheltuielilor la grupele de funcție: învățământ; cultură, artă, sport; asistență socială s-a înregistrat o creștere de 16,3 puncte procentuale a ponderii cheltuielilor la ocrotirea sănătății. În valoare absolută cheltuielile pentru ocrotirea sănătății în anul 2004 au constituit 813,9 mil.lei, sau cu 501,3 mil.lei mai mult față de cheltuielile anului 2003. Această creștere a fost influențată de faptul reflectării transferurilor de la bugetul de stat pentru achitarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală a categoriilor de populație asigurate de stat la grupa respectivă în sumă de 651,3 mil.lei, ceea ce constituie 80 la sută din toate cheltuielile pentru sănătate.

Tabelul nr.1. Structura și executarea cheltuielilor din domeniul social-cultural în anii 2003-2004

(mil.lei)

<i>Indicatori</i>	Anul 2003		Anul 2004		Devieri față de 2003	
	executat	ponderea în cheltuielile domeniului	executat	ponderea în cheltuielile domeniului	în sumă	în %
CHELTUIELILE DIN DOMENIUL SOCIAL-CULTURAL: TOTAL	1439,6	100,0	2140,4	100,0	+700,8	+ 48,7
Inclusiv:						

Învățămînt	355,4	24,7	386,1	18,0	+ 30,7	+ 8,6
Cultură, artă, sport	86,0	5,9	104,6	4,9	+ 18,6	+ 21,6
Ocrotirea sănătății	312,6	21,7	813,9	38,0	+ 501,3	+160,4
Asistență socială	685,6	47,6	835,8	39,1	+ 150,2	+ 21,9

În anul 2004, în unele cazuri, cheltuielile au fost finanțate sub nivelul aprobat în buget. Astfel, în aspect funcțional, mai jos de nivelul mediu au fost finanțate cheltuielile pentru: gospodăria comunală și gospodăria de exploatare a fondului de locuințe – 64,2 la sută; alte servicii legate de activitatea economică – 83,4 la sută; serviciul de stat cu destinație generală – 92 la sută; protecția mediului – 93,6 la sută. Sub nivelul mediu au fost finanțate și cheltuielile la grupele de funcție: „Învățămînt” – 98,5 la sută, sau cu 5,9 mil. lei mai puțin față de mijloacele preconizate; „Știință și inovare” – 94,8 la sută, sau cu 3,6 mil. lei mai puțin; „Cultură, artă, sport și acțiuni pentru tineret” – 95,9 la sută, sau cu 4,4 mil. lei mai puțin față de mijloacele aprobate etc.

O situație similară s-a constatat și în urma executării cheltuielilor sub aspect economic. Astfel, cheltuielile la plata mărfurilor și serviciilor au fost finanțate la nivel de 95,5 la sută, iar la articolul procurarea mijloacelor fixe – la nivel de 88,0 la sută.

Neefectuarea cheltuielilor conform prevederilor lunare și executarea lor sporită la finele anului bugetar, în unele cazuri, au avut ca urmare imobilizarea mijloacelor instituțiilor bugetare în datorii debitoare care, la 01.01.2005, au constituit suma de 73,0 mil. lei, sau cu 19,4 mil. lei mai mult față de perioada similară a anului precedent. În afară de aceasta, la 01.01.2005, instituțiile finanțate de la bugetul de stat au înregistrat datorii creditoare în sumă totală de 353,5 mil. lei.

Conform Legii bugetului de stat pe anul 2004, pentru finanțarea investițiilor capitale inițial au fost aprobate mijloace în sumă de 95,0 mil. lei, care au fost repartizate către beneficiari și pe obiective, în baza Hotărârii Parlamentului nr.558-XV din 25 decembrie 2003.

Prin modificarea Legii bugetului de stat pe anul 2004, alocațiile bugetare preconizate pentru investițiile capitale au fost majorate cu 79,0 mil. lei, care au fost repartizate către beneficiari și pe obiective prin Hotărârea Guvernului nr.1243 din 11.11.2004. În afară de mijloacele preconizate la grupa principală ”Investiții capitale”, au mai fost prevăzute mijloace pentru investițiile capitale în alocațiile generale ale unor autorități în mărime de 53,2 mil. lei.

În anul 2004, investițiile capitale au fost executate în mărime de 220,9 mil. lei, sau la nivel de 97,2 la sută. Controlul a stabilit că la momentul modificării legii sus-numite, cheltuielile în mărime de circa 40,0 mil. lei erau deja efectuate în baza unor hotărâri de Guvern, fapt ce contravine art.9 din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar.

Transferurile în fondul de susținere financiară a teritoriilor pentru nivelarea posibilităților financiare ale UAT, prevăzute de legea bugetară anuală, în sumă de 643,2 mil. lei, au fost executate integral. Totodată, pe parcursul

anului 2004, bugetelor UAT li s-au transferat mijloace cu destinație specială în sumă de 145,9 mil. lei.

Controlul asupra utilizării mijloacelor din fondul de rezervă al Guvernului a stabilit că, pe parcursul anului 2004, în baza hotărârilor emise în anii 2003-2004, din fond au fost repartizate 29,1 mil. lei (97 la sută din prevederi), dar s-au executat numai 26,1 mil. lei, din care 16,6 mil. lei - prin intermediul autorităților publice centrale, iar 9,5 mil. lei - prin intermediul autorităților publice locale.

Pe parcursul anului 2004, Guvernul a adoptat un șir de hotărâri, fără indicarea sumelor necesare alocării din fondul de rezervă, fapt ce contravine art. 37 alin. (2) din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar.

În urma controalelor Curții de Conturi s-a constatat că unele autorități publice au efectuat cheltuieli neprevăzute în legea bugetară anuală. De asemenea a fost stabilit un nivel redus de ținere a evidenței contabile și disciplinei financiare. Atât grupurile de lucru pentru achiziții ale autorităților publice, cât și ANAP n-au asigurat utilizarea eficientă a mijloacelor alocate pentru achiziția mărfurilor și serviciilor, încălcând la încheierea contractelor prevederile actelor legislative. Casarea bunurilor materiale și financiare, în unele cazuri, a fost efectuată fără documente justificative, neîntemeiat fiind majorate cheltuielile. Nu în toate cazurile a fost asigurată plenitudinea și integritatea înregistrărilor contabile ale operațiunilor economice și evidența decontărilor cu agenții economici.

Controalele Curții de Conturi asupra utilizării mijloacelor publice de către autoritățile publice centrale au stabilit următoarele încălcări și abateri.

Potrivit Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și Legii cu privire la întreprinderea de stat, organul administrației de stat nu poartă răspundere pentru obligațiile întreprinderii de stat. **Aparatul Parlamentului**, însă, a suportat cheltuieli de 443,3 mii lei pentru întreținerea Î.S. „Cafenea a Aparatului Parlamentului”, inclusiv în anul 2003 – în sumă de 174,0 mii lei, în anul 2004 – de 172,5 mii lei. Pentru reparația fațadei acesteia, în anul 2003, au mai fost utilizate mijloace bugetare în mărime de 96,8 mii lei.

Pentru anii 2003-2004, Bazei auto a Parlamentului neargumentat i-au fost planificate și aprobate alocații cu 193,9 mii lei și, respectiv, cu 219,8 mii lei mai mult față de statele aprobate și condițiile stabilite de salarizare, fiind calculate și achitate premii cu ocazia diferitor sărbători și altor date, în sumă totală de 792,6 mii lei, inclusiv în anul 2003 – în mărime de 390,8 mii lei și în anul 2004 – de 401,8 mii lei, fără ca acestea să fie prevăzute în devizul de cheltuieli la acest alineat. Cheltuielile respective au fost reflectate în darea de seamă la cheltuielile de casă și cele efective la alte alineate ale articolului retribuirea muncii, din care în anul 2003 – suma de 236,3 mii lei și în anul 2004 – de 233,0 mii lei. În anul 2004, contrar prevederilor legislației despre salarizare, au fost calculate și achitate sporuri pentru condiții nocive în sumă de 75,3 mii lei.

Analogic, la **Departamentul Statistică și Sociologie** și unele direcții teritoriale de statistică, pe unele alineate la retribuirea muncii au fost admise cheltuieli în sumă de 58,1 mii lei, efectuate cu depășirea limitelor precizate.

Din alocațiile prevăzute pentru desfășurarea recensământului populației, au fost efectuate cheltuieli neprevăzute în devizul de cheltuieli, fiind procurat un automobil în valoare de 321,4 mii lei, care abia după finalizarea recensământului a fost utilizat pentru deservirea conducerii. Departamentul Statistică și Sociologie, asumându-și responsabilitatea financiară pentru importul pe teritoriul republicii a unor mărfuri necesare lucrărilor aferente recensământului, neîntemeiat a mărit costul mărfurilor primite cu suma TVA la import și taxelor vamale de 151,6 mii lei, majorând respectiv cheltuielile efective și înregistrând datorie creditoare cu furnizorul de mărfuri, deși clauzele contractuale prevedeau achitarea cheltuielilor ce țin de procedurile vamale și a impozitelor legate de introducerea mărfurilor pe teritoriul Republicii Moldova de către furnizor. La cheltuieli neîntemeiat a fost trecută o datorie în sumă de 377,4 mii lei pentru serviciile de programare, care în realitate n-au fost prestate. În contradicție cu prevederile Codului fiscal, la bugetul de stat nu s-a reținut și transferat impozitul pe venit de 10 la sută, sau 42,3 mii lei din veniturile nerezidentului.

Contrar prevederilor Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului, de către Direcțiile generale de statistică Chișinău și Edineț au fost contractate servicii de transport în sumă a câte 50,0 mii lei, dintr-o singură sursă, în lipsa ofertei și procesului-verbal al grupului de lucru, care ulterior nejustificat au fost trecute la cheltuieli. Utilizarea mijloacelor respective în Chișinău s-a efectuat prin eliberarea tichetelor de alimentare cu combustibil, folosite în proporție de 72,8 la sută, sau 36,1 mii lei după finalizarea recensământului, iar la Edineț suma de 50,0 mii lei a fost repartizată între persoană fizică și întreprinderea de transport auto cu care a fost încheiat contractul, în mărime de 30,1 mii lei și, respectiv, 17,4 mii lei, în lipsa foilor de parcurs. În contractul privind achiziționarea mobilei cu valoarea de 208,4 mii lei nu s-a prevăzut termenul de livrare a mobilei și valabilitatea acestuia, furnizorul fiind creditat pe un termen de peste 74 de zile, cu încălcarea prevederilor Legii bugetului de stat.

În anul 2003, **Ministerul Sănătății**, din contul mijloacelor aprobate pentru întreținerea instituțiilor subordonate, a achiziționat bunuri materiale și servicii în sumă totală de 737,5 mii lei, efectuând cheltuieli adiționale neprevăzute de alocațiile specificate în legea bugetară anuală. Irațional au fost folosite și unele alocații ale ministerului, aprobate în legea bugetară anuală pentru utilizări specifice în ocrotirea sănătății, fiind achiziționat un automobil la prețul de 36,1 mii euro, care ulterior a fost transmis unei instituții publice nesubordonate Ministerului Sănătății (sau 408,6 mii lei în comparație cu costul de 368,6 mii lei achitat în aceeași perioadă la achiziționarea a 6 unități de transport pentru instituțiile medico-sanitare). Analogic, neeficient au fost utilizate mijloace în valoare de 352,8 mii lei la achiziționarea a 475 de aparate pentru protezarea auditivă, care nu sînt solicitate de pacienți. Unele medicamente achiziționate de la firmă din străinătate, care nu erau solicitate, s-au aflat în stoc timp îndelungat. Totodată, cu firma respectivă, ministerul a înregistrat datorii creditoare în sumă de 486,6 mii lei.

În cadrul Programelor naționale de ocrotire a sănătății, grupul de lucru pentru achiziții al Ministerului Sănătății și Agenția Națională pentru Achiziții Publice n-au asigurat încheierea contractelor de achiziții în conformitate cu prevederile legale și utilizarea eficientă a mijloacelor alocate, admițând oferte de produse costisitoare, neînregistrate în Republica Moldova, care nu corespundeau cerințelor licitației, iar sumele contractate au fost achitate în prealabil, cu încălcarea legislației în vigoare, formându-se datorii debitoare de 14,3 mil.lei. Nerespectând prevederile legale, fără desfășurarea licitației, de la o firmă din străinătate a fost procurat utilaj în sumă de peste 20,0 mil.lei, iar de alt furnizor străin – medicamente și vaccine, care nu erau de necesitate stringentă, de 1698,0 mii dolari SUA, produsele respective fiind livrate ministerului cu încălcarea termenelor prevăzute în contractele de achiziții.

Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor a practicat întreținerea aparatului central, utilizând în anul 2003 pentru efectuarea diferitor cheltuieli mijloace bănești și bunuri materiale din contul întreprinderilor subordonate în sumă totală de circa 1428,9 mii lei. Nerespectându-se prevederile Legii bugetului de stat, veniturile acumulate de către instituțiile subordonate din eliberarea autorizațiilor pentru transporturile rutiere internaționale n-au fost vărsate zilnic, integral și direct la bugetul de stat, pentru completarea fondului rutier. Ministerul a obligat întreprinderile subordonate să acumuleze și să transfere ministerului alocații adiționale în volum total de 1829,0 mii lei, din care 1005,4 mii lei s-au utilizat la reparația capitală a blocului administrativ.

Fondul rutier, administrat de Ministerul Transporturilor, a fost constituit în mărime de 93,7 mil.lei. Ministerul a transmis cu titlul gratuit unor societăți pe acțiuni „Drumuri”, subordonate lui, utilaj și mijloace de transport în sumă totală de 6352,0 mii lei, procurate din mijloacele fondului rutier, dar n-a întreprins măsuri și n-a asigurat disciplina financiară, necontribuind la modificarea capitalului social al acestora cu valoarea utilajului transmis. Contrar prevederilor Regulamentului cu privire la constituirea și utilizarea fondului rutier, din mijloacele acestui fond suma de 510,9 mii lei a fost utilizată pentru reparația îmbrăcămintei rutiere a drumului local din orașul Sîngerei. Totodată, Programul lucrărilor privind reconstrucția capitală a drumurilor n-a fost executat cu 9,3 mil.lei, reparația îmbrăcămintei rutiere a drumurilor naționale – cu 1364,5 mii lei și a drumurilor publice locale – cu 300,0 mii lei, reparația drumurilor publice – cu 820,0 mii lei, construcția drumurilor locale – cu 1055,8 mii lei. Încălcând Legea achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului **Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”** a încheiat diferite contracte de achiziții în sumă totală de 1004,2 mii lei, fără a iniția procedura de achiziții publice. Întreprinderea nominalizată n-a respectat procedura de achiziții la procurarea a 10 distribuitoare de material antiderapant, costul cărora a fost achitat la nivel de 94 la sută din contul creditului bancar în sumă totală de 5,0 mil.lei, achitându-i băncii pentru credit 289,9 mii lei. În timp ce Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” a procurat utilaj din surse creditare, suportând cheltuieli suplimentare, din contul fondului rutier au fost efectuate cheltuieli neprevăzute inițial în programul de lucrări pentru procurarea a 10 autoturisme în valoare

totală de 796,9 mii lei, care au fost repartizate întreprinderilor de reparație a drumurilor. Cheltuieli neeficiente în sumă de 5,8 mil. lei au fost efectuate la achitarea de către Î.S. „Administrația de Stat Drumurilor” a unor sancțiuni aplicate fostei Î.S. „Automagistrala”, prima nefiind succesorul în drepturi al acesteia.

Unele încălcări și abateri au fost constatate **la Ministerul Educației și la unele instituții subordonate**. La articolul investiții capitale în construcție, cheltuielile efective au depășit alocațiile precizate cu 1990,4 mii lei. Au fost efectuate unele cheltuieli, cu depășirea limitelor alocațiilor precizate pentru retribuirea muncii. În unele cazuri contractarea și achiziționarea mărfurilor s-au efectuat cu încălcarea prevederilor legislației în vigoare.

N-a fost asigurată pe deplin respectarea disciplinei bugetare și financiare la **Departamentul Tehnologii Informaționale**, fiind admisă efectuarea cheltuielilor efective cu depășirea celor precizate la retribuirea muncii și, respectiv, la plata contribuțiilor în bugetul asigurărilor sociale de stat cu 96,2 mii lei. Ignorându-se actele legislative în vigoare, fără emiterea ordinelor respective și prezentarea documentelor justificative, s-au efectuat cheltuieli pentru detașarea personalului în străinătate; nu s-a ținut evidența strictă a deplasărilor și nu s-a rambursat în termen avansul decontat, fiind stabilită datorie cu termenul de prescripție expirat, formată în anul 2000, în sumă de 52,9 mii lei.

În unele instituții **subordonate Ministerului Muncii și Protecției Sociale** n-a fost asigurată ținerea evidenței contabile în conformitate cu legislația în vigoare. La Inspekția Muncii, în lipsa documentelor justificative, au fost trecute la cheltuieli transferurile efectuate unor agenți economici pentru procurarea diferitor mărfuri și servicii în sumă totală de 43,5 mii lei, fiind majorate neîntemeiat cheltuielile efective și micșorate datoriile debitoare cu suma respectivă. Pentru a evita admiterea de cheltuieli cu depășirea limitelor precizate, Inspekția Muncii în evidența contabilă nu înregistra datoriile reale cu creditorii, care la 01.01.2004 constituiau 44,4 mii lei, iar la 01.10.2004 – 41,8 mii lei. În anul 2002, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, pe lângă Inspekția Muncii subordonată lui, a mai creat Centrul de Instruire în Domeniul Relațiilor de Muncă subordonat, la rîndul său, instituției menționate, care a acumulat și utilizat contrar destinației mijloace în sumă de 96,0 mii lei. Acestea fiind repartizate la plata salariilor n-au fost defalcate Inspekției Muncii în conformitate cu prevederile statutului.

Generalizînd cele expuse, Curtea de Conturi constată următoarele:

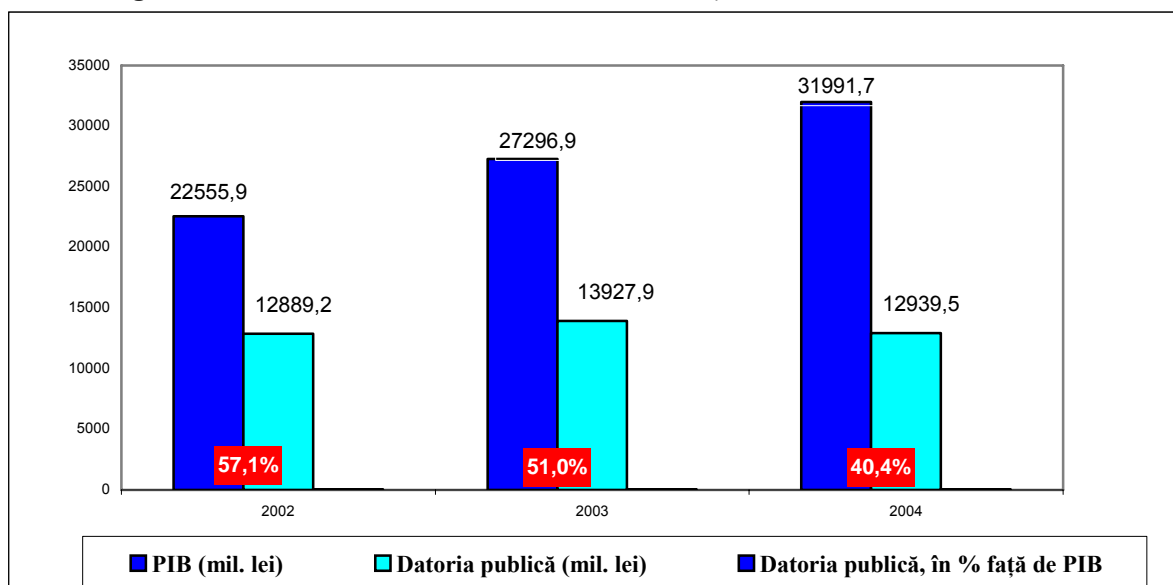
- *cheltuielile bugetului de stat în anul 2004 au constituit 5412,0 mil. lei (99,9 la sută în raport cu prevederile anuale), dar, ținîndu-se cont de reflectarea numai la executarea de casă a unor cheltuieli în mărime de 103,6 mil. lei, executarea reală este de 98 la sută;*
- *volumul cheltuielilor prevăzute de lege și nefinanțate alcătuiește 107,7 mil. lei;*
- *bugetul de stat s-a soldat cu un excedent în sumă de 121,9 mil. lei, față de nivelul aprobat de 61,0 mil. lei;*

- a avut loc imobilizarea mijloacelor instituțiilor bugetare în datorii debitoare care, la 01.01.2005, au constituit 73,0 mil. lei, sau cu 19,4 mil. lei mai mult față de perioada similară a anului precedent;
- pe parcursul anului 2004, Guvernul a adoptat un șir de hotărâri, fără indicarea sumelor necesare alocării din fondul de rezervă, ceea ce contravine art.37 alin.(2) din Legea privind sistemul bugetar și procesul bugetar;
- unele ministere au efectuat cheltuieli suplimentare, neprevăzute de legislația în vigoare, din contul alocațiilor bugetare aprobate instituțiilor subordonate pentru utilizări specifice, precum și din contul mijloacelor speciale și extrabugetare ale acestora;
- n-a fost respectată disciplina bugetară și financiară în măsura realizării prevederilor de devize, fiind executate cheltuieli peste limitele precizate;
- contractarea mărfurilor și serviciilor din contul mijloacelor publice s-a efectuat cu încălcarea Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului;
- cu încălcarea actelor normative au fost executate cheltuieli nejustificate, iraționale și contrar destinației.

3. Formarea și gestionarea datoriei publice, respectarea garanțiilor guvernamentale pentru creditele externe și interne

Potrivit raportului Ministerului Finanțelor, valoarea efectivă a datoriei de stat administrată de Guvern la finele anului 2004 a însumat 12939,5 mil. lei, inclusiv datoria de stat internă – 3714,1 mil. lei, fiind în scădere cu 7,2 la sută (988,4 mil. lei) față de perioada precedentă de gestiune. Ponderea datoriei de stat în PIB a constituit 40,4 la sută, diminuându-se cu 10,6 puncte față de anul 2003 (diagrama nr.9).

Diagrama nr.9. Datoria de stat administrată de Guvern față de PIB

Suplimentar, la sfârșitul anului de gestiune, datoria publică externă mai includea și datoria pe termen lung în sumă de 125,9 mil.dolari SUA, administrată de către Banca Națională a Moldovei.

Analiza sectorială a datoriei externe a țării la finele anului 2004 (1924,5 mil.dolari SUA) denotă că ponderea sectorului guvernamental a constituit 38,5%, diminuându-se de la 43,3% la începutul anului, iar ponderea datoriei administrată de către Banca Națională a Moldovei a scăzut de la 7,4% pînă la 6,5%.

a) Datoria de stat externă

Datoria de stat externă administrată de Guvern, la 31.12.2004, s-a cifrat la suma de 660,7 mil.dolari SUA (8232,3 mil.lei), ce reprezintă o diminuare a stocului cu circa 90,7 mil.dolari SUA (12,0%), comparativ cu situația din 31.12.2003 (751,4 mil.dolari SUA), și o micșorare cu 11,0 mil.dolari SUA față de limita datoriei de stat externe (671,7 mil.dolari SUA), stabilită prin Legea bugetului de stat pe anul 2004.

Variațiile cursului dolarului SUA față de celelalte valute străine înregistrate pe parcursul anului bugetar au determinat majorarea stocului datoriei externe cu circa 17,7 mil.dolari SUA.

Pe parcursul anului 2004, Guvernul, gestionînd datoria de stat externă, a reușit să răscumpere cu discount obligațiunile față de SAD „Gazprom” și Compania „Hewlett Packard”, în rezultatul cărui fapt stocul datoriei s-a diminuat la finele anului raportat cu 58,7 mil.dolari SUA, precum și să restructureze împrumuturile bilaterale primite de la Guvernele Turciei (8,3 mil.dolari SUA) și României (9,4 mil.dolari SUA).

Deși pct.7 din Acordul dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul Federației Ruse cu privire la reglementarea datoriei Republicii Moldova față de Federația Rusă, ratificat prin Legea nr.1321-XIV din 27.10.2000, prevedea că Ministerul Finanțelor și „Vnesheconombank” (Rusia) vor încheia un acord privind modalitatea efectuării plăților și evidența conturilor, pînă în prezent acest acord n-a fost încheiat. În perioada 01.01.2000 – 31.07.2004 „Vnesheconombank” (Rusia) a calculat dobînda curentă (7% anual) în sumă de 39,7 mil.dolari SUA, însă de fapt s-au achitat numai 16,5 mil.dolari SUA. Pentru dobînzile arierate Ministerul Finanțelor a plătit penalități în sumă de 6,8 mil.dolari SUA (8,25% anual din suma neachitată), din care 1,3 mil.dolari SUA în anul 2004.

b) Datoria de stat internă

Datoria de stat internă constă din împrumuturi contractate de la Banca Națională a Moldovei și HVS în circulație pe piața internă. Pe parcursul anului 2004, datoria de stat internă s-a majorat cu 793,7 mil.lei, sau cu 27,2 la sută, în comparație cu începutul anului, constituind la 31.12.2004 suma totală de 3714,1 mil.lei, și s-a încadrat în limita stipulată în Legea bugetului de stat pe anul 2004. Această creștere a datoriei de stat interne este rezultatul majorării volumului HVS, emise în circulație, și contractării împrumuturilor pe parcursul anului de

referință de la Banca Națională a Moldovei pentru deservirea și răscumpărarea datoriei de stat externe și acoperirea deficitului bugetar.

Din suma totală a datoriei de stat interne, împrumuturile acordate de Banca Națională a Moldovei au constituit 2338,0 mil. lei, inclusiv 1719,7 mil. lei (73,6%) – pentru deservirea datoriei de stat externe, 329,8 mil. lei (14,1%) – pentru răscumpărarea în termen a HVS, și 288,5 mil. lei (12,3%) – pentru finanțarea deficitului bugetului de stat.

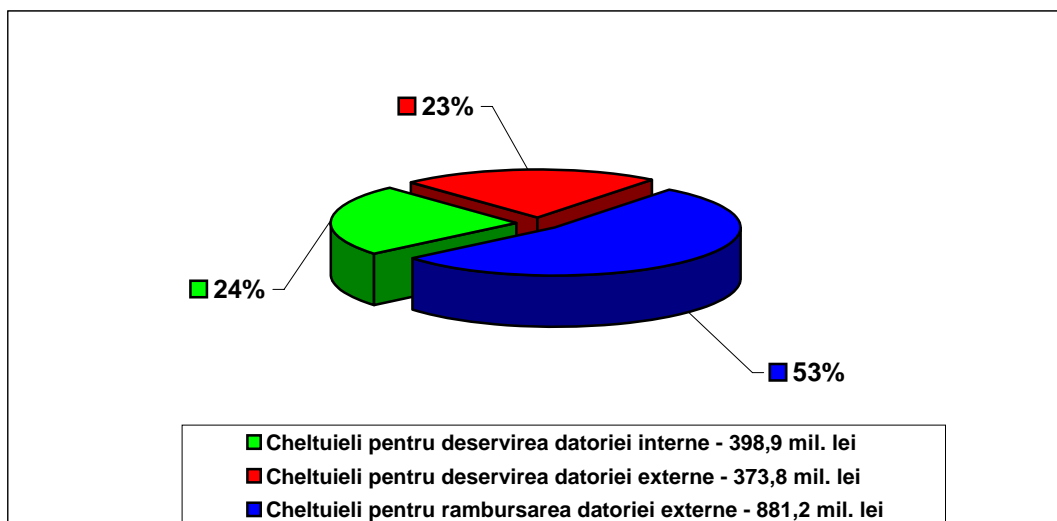
c) *Garanțiile de stat*

Datoria pentru creditele contractate de agenții economici direct cu instituțiile financiare de peste hotare și din republică, garantate de stat, la 31.12.2004, a constituit 79,7 mil. dolari SUA, inclusiv datoria față de garant – 30,9 mil. dolari SUA (suma principalului – 21,5 mil. dolari SUA, dobânda – 6,2 mil. dolari SUA, fondul de risc – 3,2 mil. dolari SUA), din care 26,5 mil. dolari SUA – cu termenul de rambursare expirat.

Cele mai mari datorii au înregistrat S.R.L. „Vininvest” – 7,9 mil. dolari SUA și 4,5 mil. euro, S.A. „Perfuzon” – 5,8 mil. euro, S.A. „Apă Canal Chișinău” – 2,1 mil. dolari SUA, S.A. „Santek” – 2,0 mil. euro, S.A. „Chirsova” – 1,6 mil. dolari SUA, Asociația „Moldinteragro” – 1,2 mil. dolari SUA, S.A. „Termocom” – 0,3 mil. euro și 0,1 mil. dolari SUA și Î.M. „Semger” – 0,6 mil. euro.

Pentru deservirea datoriei de stat (internă, externă) și garantată, în bugetul de stat pe anul 2004 au fost prevăzute mijloace în sumă de 1643,1 mil. lei, efectiv fiind cheltuite 1654,0 mil. lei, sau cu 10,9 mil. lei mai mult decât suma preconizată în buget (diagrama nr.10).

Diagrama nr.10. Cheltuielile bugetului de stat pentru deservirea datoriei de stat și garantată (1654,0 mil. lei – 30% din veniturile curente ale bugetului de stat)

d) *Creditarea netă*

Conform Legii bugetului de stat pe anul 2004, s-a prevăzut stingerea datoriilor agenților economici față de Ministerul Finanțelor pe creditele recreditate în sumă de 46,0 mil. lei. Pe parcursul anului au fost restabilite

mijloace financiare în sumă de 43,3 mil. lei, sau 94,2 la sută din suma planificată. Datoria față de Ministerul Finanțelor pentru împrumuturile contractate și garantate de Guvern, acordate agenților economici, la 31.12.2004, constituia 3158,7 mil. lei (2106,2 mil. lei, 66,6 mil. dolari SUA, 13,2 mil. euro). Din suma totală a datoriilor, 38,4 la sută (1211,5 mil. lei) constituie datoriile cu termenul de rambursare expirat.

O parte din datoriile agenților economici au fost stinse nu prin mijloace bănești, ci prin anulare în baza unor legi.

Potrivit Legii cu privire la măsurile de redresare a situației economico-financiare a întreprinderilor zootehnice, efectiv au fost anulate penalitățile calculate și neachitate în termen ale întreprinderilor din sectorul zootehnic, înregistrate la 01.04.2003 în sumă de 21,2 mil. dolari SUA și 0,8 mil. lei, inclusiv în anul 2004 – 1,0 mil. dolari SUA și 0,1 mil. lei.

Stingerea datoriilor agenților economici față de Ministerul Finanțelor s-a efectuat și în baza hotărârilor instanțelor judecătorești, în sumă de 6,7 mil. lei (0,5 mil. dolari SUA și 0,5 mil. lei).

Cei mai mari datornici pe credite, la 01.01.2005, sînt: S.A. „Moldovagaz” (787,0 mil. lei), S.A. „Fertilitate” Călărași (237,0 mil. lei), Î.S. „Moldtranselectro” (100,8 mil. lei), Î.S. „Termotehservice” (22,9 mil. lei) și Rețelele termice din Hîncești, Rezina, Soroca, Strășeni, Telenеști (36,3 mil. lei).

Practica creditării agenților economici cu resurse creditare de stat demonstrează că contractarea lor este o povară nejustificată pentru buget. Creditele acordate anterior s-au transformat, de fapt, într-o finanțare bugetară indirectă a agenților economici din diferite domenii ale economiei naționale.

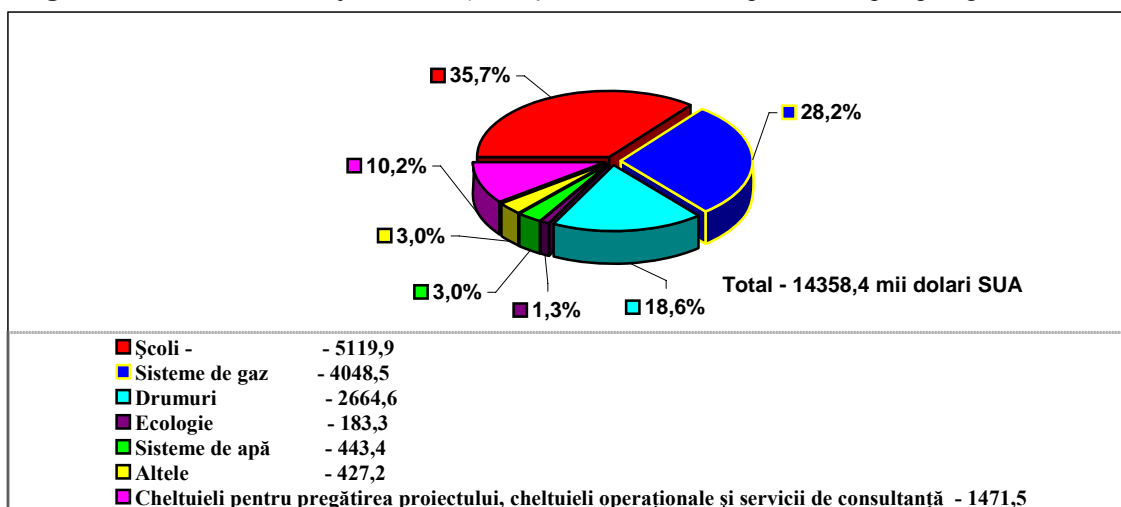
Conform Acordului pentru Credit de Dezvoltare, încheiat între Republica Moldova și IDA și ratificat de Parlament, Republica Moldova a beneficiat de un împrumut în diferite valute, echivalent cu 10900,0 mii DST (15000,0 mii dolari SUA), acordat în termene-standard IDA, cu scadența de 35 de ani, inclusiv cu perioada de grație de 10 ani. De asemenea, Împrumutătorul urma să achite IDA o rată anuală a dobînzii în mărime de 0,75% din suma trasă din credit și o taxă de angajament pentru suma principală netrasă din credit de 0,5% anual, valorificarea împrumutului fiind stabilită pentru anii 1999-2004.

Suma disbursată în perioada de valorificare a creditului a constituit 14350,5 mii dolari SUA (10900,0 mii DST), iar cheltuielile efective în aceeași perioadă au alcătuit 14358,4 mii dolari SUA, sau cu 7,9 mii dolari SUA mai mult, din motivul variației cursului valutar. În perioada supusă controlului, FISM a implementat din sursa IDA 410 microproiecte în sumă de 12886,9 mii dolari SUA în localitățile rurale.

Pondere cea mai mare în suma totală de cheltuieli revine reconstrucției școlilor – 35,7 la sută (170 microproiecte în sumă de 5119,9 mii dolari SUA), construcției sistemelor de gaz – 28,2 la sută (107 microproiecte în sumă de 4048,5 mii dolari SUA) și construcției drumurilor – 18,6 la sută (76 microproiecte în sumă de 2664,6 mii dolari SUA) etc. Pentru refinanțarea avansului la pregătirea proiectului, cheltuielile operaționale, serviciile de

consultanță și training, FISM a cheltuit 1471,5 mii dolari SUA, sau 10,2 la sută (diagrama nr.11).

Diagrama nr.11. Utilizarea mijloacelor obținute și distribuția microproiectelor pe tipologii

În același timp, contribuția comunităților, conform prevederilor Acordului de credit, a constituit 2433,2 mii dolari SUA, sau 16,6 la sută din costul microproiectelor.

La 31.12.2004, soldul datoriei de stat externe pentru creditul nominalizat constituia 10900,0 mii DST, echivalent cu 16884,0 mii dolari SUA. Variațiile cursului de schimb valutar al dolarului față de celelalte valute străine au produs o majorare a datoriei cu 2533,5 mii dolari SUA față de cea înregistrată la data disbursării creditului.

Indicatorii macroeconomici ce țin de datoria publică demonstrează că în anul 2004 stocul datoriei de stat administrată de Guvern a fost în scădere față de anul precedent, aceasta fiind rezultatul creșterii nominale a PIB, răscumpărării și restructurării împrumuturilor bilaterale obținute în anii precedenți.

Concomitent, nu s-au soldat cu rezultatele scontate măsurile privind redresarea situației de rambursare a datoriei agenților economici recreditați. La 01.01.2005, datoriile au crescut cu 15,1 mil. lei (2,4 la sută).

4. Utilizarea mijloacelor speciale și a fondurilor extrabugetare

a) Formarea și utilizarea mijloacelor speciale

În anul 2004, instituțiilor bugetare finanțate de la bugetul de stat le-au fost precizate mijloace speciale și alte mijloace extrabugetare în sumă de 1306,8 mil. lei (inclusiv 155,1 mil. lei – soldurile mijloacelor la 1 ianuarie 2004), în realitate fiind acumulate 980,9 mil. lei, sau 75,1 la sută din prevederile anuale precizate, ceea ce constituie 17,7 la sută în raport cu veniturile globale ale bugetului de stat.

În această perioadă, cheltuielile din contul mijloacelor speciale și extrabugetare, prevăzute în devizele instituțiilor finanțate de la bugetul de stat,

au constituit 1146,5 mil. lei, fiind real executate în mărime de 766,2 mil. lei, sau la nivel de 66,8 la sută față de prognoza precizată pe an. În urma executării de casă a cheltuielilor, la conturile speciale (extrabugetare) ale instituțiilor bugetare s-au înregistrat solduri de mijloace în mărime de 214,2 mil. lei, ce constituie 21,8 la sută din volumul veniturilor acumulate.

Conform devizelor de venituri și cheltuieli pe mijloacele extrabugetare, aprobate pentru anul 2004, a fost planificată depășirea veniturilor asupra cheltuielilor în sumă de 505,0 mii lei (0,3 la sută față de soldul scontat la sfârșitul perioadei și 0,2 la sută față de soldul real înregistrat), care s-a transferat integral în buget.

Din suma totală de mijloace extrabugetare acumulate, 853,7 mil. lei (87 la sută) constituie veniturile de la acordarea serviciilor contra plată, din care 385,5 mil. lei (45,1%) reprezintă veniturile instituțiilor de învățământ, 86,8 mil. lei (10,2%) – veniturile de la prestarea serviciilor de pază de stat a organelor afacerilor interne, iar 43,8 mil. lei (5,1%) – veniturile instituțiilor medicale de la acordarea serviciilor cu plată, care rămân în mărimi destul de considerabile, deși 24 de instituții medicale de rang republican s-au transformat în instituții medico-sanitare publice și nu se mai deservesc din contul bugetului de stat. Astfel, veniturile acumulate în anul 2004 de la acordarea serviciilor medicale cu plată de către instituțiile medicale departamentale în sumă de 43,8 mil. lei alcătuiesc 43 la sută din acumulările tuturor instituțiilor medicale de rang republican din anul precedent de la acordarea serviciilor cu plată.

Comparativ cu anul 2003, volumul total al încasărilor de mijloace extrabugetare s-a majorat cu 18,3 la sută, cheltuielile de casă – cu 12,1 la sută, iar soldul la sfârșitul perioadei de gestiune – cu 38,1 la sută. Această creștere a fost condiționată atât de majorarea tarifelor la servicii, cât și de extinderea drepturilor de prestare a acestora.

Prognozarea, acumularea și utilizarea mijloacelor speciale și extrabugetare în ministere și instituțiile din subordinea lor s-au efectuat cu multiple încălcări ale legislației în vigoare. Unii executori de buget nu respectă actele normative la prestarea serviciilor contra plată, încasarea mijloacelor bănești, efectuarea cheltuielilor și ținerea evidenței contabile.

Astfel, conducerea **Ministerului Sănătății** și a instituțiilor subordonate n-au întreprins măsurile necesare în vederea acumulării veniturilor din mijloace speciale. În anii 2002-2003, neîncasările față de sumele anual precizate au constituit 27,8 mil. lei și, respectiv, 56,8 mil. lei. Mijloacele acumulate de către Centrele de medicină preventivă de la prestarea serviciilor medicale contra plată s-au utilizat contrar prevederilor actelor legislative, adică la remunerarea muncii personalului, majorându-se neîntemeiat salariul, care, la rândul său, influența direct și negativ asupra formării prețului de cost al tarifelor la serviciile medico-sanitare. De fapt, categoriile de tarife nici nu se publicau în presa locală, conform prevederilor actelor legislative. Numai la Centrele de medicină preventivă Hîncești, Leova, Cimișlia și stația zonală Nord, pentru remunerarea muncii s-au utilizat neîntemeiat din contul mijloacelor speciale circa 155,3 mii lei. Centrul de medicină preventivă Orhei n-a asigurat depunerea zilnică la

conturile bancare a mijloacelor încasate în numerar, utilizând direct din casieria instituției 49,8 mii lei. La Centrul de medicină preventivă Hîncești au fost casate, fără documente justificative, bunuri materiale în mărime de 223,3 mii lei și s-a denaturat darea de seamă privind utilizarea valorilor materiale cu titlu de ajutor umanitar (la venituri – cu 313,2 mii lei și la cheltuieli – cu 289,8 mii lei).

Conducerea **Ministerului Educației** și a instituțiilor subordonate, de asemenea, n-au întreprins măsurile necesare pentru acumularea veniturilor din mijloace speciale, aprobate în devizul de cheltuieli. Neîncasările față de prognozările precizate au constituit 27,9 mil. lei. În anul 2003, instituțiile subordonate au obținut venituri în sumă totală de 249,9 mil. lei, din care la finele anului de gestiune soldurile mijloacelor disponibile depozitate în băncile comerciale au constituit 78,7 mil. lei. Din veniturile obținute, 75 la sută constituie veniturile de la pregătirea cadrelor în bază de contract. Cu încălcarea actelor legislative în vigoare, veniturile acumulate în numerar de către Universitatea de Stat din Moldova nu erau depuse zilnic la contul trezorerial, astfel înregistrându-se în casa instituției solduri considerabile. În perioada 3-7 martie 2003, au fost încasate venituri din mijloace extrabugetare în sumă de 542,4 mii lei, din care în bancă s-au depus doar 140,2 mii lei. Mijloacele respective s-au utilizat direct din casă pentru achitarea salariilor și a plăților în avans persoanelor gestionare, nefiind restituite în termenele stabilite.

La **Departamentul Tehnologii Informaționale** și instituțiile subordonate, majoritatea veniturilor au fost constituite din mijloace speciale.

Mijloacele bănești obținute de către departament în urma prestării de servicii populației nu se încasau în conturile trezoreriale ale acestuia, dar în conturile bancare ale Î.S. „Registru”, care, la rîndul său, transmitea departamentului mijloacele datorate prin achitări reciproce (fonduri fixe, benzină etc.), acestea, în anul 2003, constituind 8,4 mil. lei. La Î.S. „Registru”, cheltuielile în anul 2003 au constituit 133,5 mil. lei, care, la calcularea rezultatelor financiare, au fost reflectate în sumă de 131,3 mil. lei. La această întreprindere, încălcându-se prevederile Codului fiscal, s-au calculat și reținut de la colaboratori impozite pe venit suplimentare în sumă totală de 2,9 mil. lei, care nu se transferau în buget, dar rămîneau în sold ca salariu neachitat.

Conducerea **CÎS**, prin Regulamentul propriu, neîntemeiat și-a prevăzut condiții favorabile de gestionare a mijloacelor încasate și de remunerare a personalului, stabilind că sursele obținute din prestarea serviciilor să se folosească conform devizului de venituri și cheltuieli, aprobat de către directorul general al Departamentului Tehnologii Informaționale, fără a fi coordonat cu Ministerul Finanțelor, prin ce s-au încălcat prevederile legislației în vigoare. Astfel, salariul lunar a fost majorat de 3,4 ori, stabilindu-se salariile tarifare la nivelul angajaților din unitățile cu autonomie financiară, dar nu ca pentru funcționarii publici, în conformitate cu legislația în vigoare, care prevede că registratorul de stat este funcționar public.

În anul 2003, **Direcția Principală pentru Refugiați a Departamentului Migrațiune** n-a respectat principiul continuității înregistrării în registrele contabile a operațiunilor economice efectuate în perioada de gestiune și în darea

de seamă anuală a bunurilor sub forma de benzină primită de la Înaltul Comisariat al Națiunilor Unite pentru Refugiați în cantitate de 5660 litri în sumă de 34,2 mii lei. Lipseau listele privind utilizarea benzinei de către consumatori. S-au depistat diferite mijloace fixe și alte bunuri materiale în sumă totală de 396,2 mii lei, care n-au fost luate la intrări în evidența contabilă.

Centrul de recuperare "**Speranța**", instituție subordonată Ministerului Muncii și Protecției Sociale, încălcând prevederile legislației în vigoare, a utilizat în anii 2003-2004 mijloace extrabugetare în sumă totală de 217,3 mii lei direct din casieria instituției, fără depunerea lor la contul trezorerial.

Încălcări și neajunsuri au fost stabilite și la utilizarea mijloacelor speciale și extrabugetare acumulate de către **organele de control nefinanciar și supraveghere**. Controlul efectuat la 11 instituții de rang republican, din 49, care funcționează, a constatat că statutele juridic și financiar ale unora nu sînt clar determinate și poartă un caracter dublu. În cazul cînd finanțarea de la buget a unor instituții este nesemnificativă sau lipsește totalmente, acestea se consideră instituții bugetare. Mijloacele obținute de la prestarea serviciilor contra plată prevalează față de cele bugetare de 50-200 ori, fiind considerate surse extrabugetare. Unele din organele menționate, exercitînd funcțiile atribuite de stat la acordarea serviciilor, obțin venituri care ulterior sînt utilizate atît la întreținerea lor, cît și la finanțarea organelor publice și altor organizații. Astfel, Inspectoratul Principal de Stat pentru Carantină Fitosanitară, ca instituție bugetară, în perioada controlată n-a primit mijloace de la buget, însă, exercitînd funcțiile statului de prestare a serviciilor, a obținut, în perioada anului 2003-I semestru al anului 2004, venituri atribuite la categoria de mijloace extrabugetare în sumă totală de 22,4 mil.lei, necesarul anual minim pentru întreținerea sa fiind de circa 5,0 – 6,0 mil.lei. Centrul de Medicină Preventivă mun. Chișinău, în anii 2003-2004, a primit din bugetul de stat 5,0 mil.lei, pe cînd mijloacele speciale acumulate în urma prestării serviciilor au constituit peste 10,0 mil.lei. Institutul Național de Farmacie cu Inspectoratul de Stat Farmaceutic, pe lîngă suma de 386,0 mii lei, finanțată din buget, au obținut, în a.2003, mijloace speciale în sumă de 7,0 mil.lei. Dinamica încasării acestor venituri este în permanentă creștere datorită majorării prețurilor la serviciile prestate și lărgirii spectrului de servicii acordate.

Conducerea unor autorități publice centrale, la crearea sub diferite forme a organelor cu funcții de control nefinanciar și supraveghere, a ignorat prevederile Legii cu privire la Guvern, conform căreia crearea Serviciilor și Inspectoratelor de Stat, precum și numirea conducerii acestora ține de competența Guvernului.

Majoritatea tarifelor aplicate n-au fost publicate, acestea fiind aprobate de ministerele de resort, fără coordonarea cu Ministerul Economiei. Lipsa unui sistem de determinare a volumului de servicii necesare pentru eliberarea autorizațiilor sau certificatelor condiționează manifestarea subiectivismului, care persistă în acest domeniu. Au fost încasate plăți pentru acordarea de servicii neprevăzute în lista serviciilor contra plată. Astfel, Serviciul Sanitar Veterinar de Stat Căușeni, în anii 2002-2003, a încasat de la persoane fizice plăți în sumă totală de 292,6 mii lei pentru prestarea de servicii neprevăzute în lista serviciilor

contra plată. Î.S. „Serviciul Național pentru Securitatea Navigației Civile”, nefiind acreditată, în perioada anului 2003-I semestru al anului 2004, a obținut de la certificarea navelor venituri în sumă totală de 221,4 mii lei. Analogic, Institutul Național de Farmacie din subordinea Ministerului Sănătății a obținut venituri în sumă de 7,0 mil. lei de la atestarea și certificarea medicamentelor.

Unele organe abilitate cu funcția de încasare a veniturilor în fondurile extrabugetare n-au întreprins măsurile necesare în această direcție, dar și-au concentrat atenția asupra acumulării mijloacelor speciale pentru întreținerea lor.

Mijloacele acumulate de către organele de control de la acordarea serviciilor contra plată au servit ca sursă de finanțare suplimentară a organelor publice centrale (acestea dispunând de conturi în băncile comerciale), utilizarea cărora, în majoritatea cazurilor, a fost efectuată cu încălcarea prevederilor actelor normative. Astfel, din contul mijloacelor acumulate de către Inspectoratul Veterinar de Stat din cadrul Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, au fost achitate mărfuri și servicii pentru necesitățile ministerului în sumă totală de 589,8 mii lei. Serviciul Veterinar de Stat pentru Frontieră și Transport a transferat Întreprinderii de Reparație și Exploatare Auto un ajutor financiar în sumă de 150,0 mii lei, în scopul pregătirii acesteia pentru activitatea în perioada toamnă-iarnă a anilor 2003-2004, care n-a fost rambursat, dar trecut neîntemeiat la cheltuieli în baza unui contract de prestare a serviciilor de transport, de fapt neprestate. Tot acest Serviciu, din inițiativa ministerului (pentru deservirea sa), a procurat pentru Întreprinderea de Reparație și Exploatare Auto 3 autoturisme „Șoda” în valoare de 779,3 mii lei, fără ca acestea să fie prevăzute în devizul de cheltuieli.

La salarizarea personalului Serviciului Veterinar de Stat pentru Frontieră și Transport, cheltuielile efective au depășit limitele precizate cu 301,2 mii lei. La Centrul de Medicină Preventivă din Chișinău premiile, sporurile și ajutoarele materiale au fost acordate reieșind din veniturile acumulate de persoana concretă, remunerarea muncii din sursele extrabugetare depășind de 2-3 ori remunerarea din mijloace bugetare.

b) Formarea și utilizarea fondurilor extrabugetare

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2004, au fost aprobate 12 fonduri extrabugetare cu un volum de venituri (fără soldurile înregistrate la 01.01.2004) în sumă de 101,7 mil. lei și cheltuieli de 102,6 mil. lei. Unele autorități publice centrale de resort, care gestionează fondurile extrabugetare respective, n-au înaintat Ministerului Finanțelor propunerile privind rectificarea soldurilor la începutul anului de gestiune. Ca rezultat, planificarea părții de venituri la 4 fonduri a fost diminuată cu 7,4 mil. lei, și anume:

- Fondul extrabugetar pentru finanțarea lucrărilor de constituire a bazei normative în construcții - cu **0,9 mil. lei;**
- Fondul extrabugetar pentru susținerea financiară a unor măsuri în domeniul învățământului - cu **0,4 mil. lei;**
- Fondul extrabugetar pentru susținerea unor măsuri în domeniul ocrotirii sănătății - cu **0,1 mil. lei;**

- Fondul extrabugetar pentru realizarea Programului complex de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor - cu **6,0 mil.lei.**

Conform rezultatelor executării fondurilor extrabugetare în anul 2004, în aceste fonduri au fost acumulate venituri curente în sumă totală de 97,5 mil.lei, sau la nivel de 95,9 la sută. Ținându-se cont de soldurile reale la 01.01.2004 în mărime de 72,1 mil.lei, veniturile totale ale fondurilor extrabugetare au constituit 169,7 mil.lei, din care au fost efectuate cheltuieli în mărime de 86,1 mil.lei, sau la nivel de 83,9 la sută față de prevederile legale.

Comparativ cu anul 2003, volumul cumulativ al fondurilor extrabugetare la venituri s-a majorat cu 47,0 mil.lei, iar la cheltuieli – cu 35,4 mil.lei. Cele menționate denotă că încasările în aceste fonduri cresc încontinuu, pe când cheltuielile nu se efectuează în măsură deplină pentru scopurile în care au fost create fondurile. Astfel, se observă tendința de acumulare a mijloacelor în solduri pe conturile respective, care la 1 ianuarie 2005 alcătuiau 83,6 mil.lei, sau cu 11,5 mil.lei mai mult față de cele înregistrate la 1 ianuarie 2004.

Pe parcursul anului 2004, în **Fondul republican de susținere socială a populației** au fost acumulate venituri în sumă de 25,3 mil.lei (101,1%) și efectuate cheltuieli în sumă de 24,9 mil.lei (99,9%). Drept sursă de formare a fondului servesc plățile suplimentare obligatorii de abonament, încasate de la beneficiarii de telefoane mobile și de servicii de comunicații GSM, care în anul 2004 au constituit 21,4 mil.lei, precum și plata suplimentară la perfectarea certificatelor de înmatriculare a automobilelor în mărime de 3,9 mil.lei. S-a stabilit că prescripțiile pct.34 din Regulamentul privind distribuirea ajutorului material din mijloacele Fondului republican și fondurilor locale de susținere socială a populației și modul de încasare a plăților suplimentare în aceste fonduri, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1083 din 26.10.2000, au lărgit norma prevăzută în art.4 alin.(2) din Legea Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației, în ce privește termenele de achitare a mijloacelor. Concomitent, pct.34 din Regulamentul menționat prevede calcularea penalităților pentru netransferarea la timp a plăților obligatorii, dar nu stabilește clar organul abilitat cu aceste împuterniciri, precum și modalitatea de calculare a penalităților.

Cu toate că mijloacele acestor fonduri sînt preconizate pentru ajutorarea materială a persoanelor din teritorii concrete, unele autorități publice locale, care, conform art.4 lit. (a) din legea sus-menționată, sînt obligate să participe cu mijloacele proprii (aprobat anual în modul stabilit) la formarea părții de venituri a fondurilor menționate, nu-și onorează obligațiunile legale. Transferurile de la bugetele UAT către fondurile locale au fost executate în mărime de 14,5 mil.lei, sau 95,3 la sută din prevederile precizate. Ponderea reală a acestor transferuri în suma totală a veniturilor bugetelor UAT a constituit 0,5 la sută, față de 1 la sută, prevăzută de legea nominalizată. Această diminuare a lipsit fondul menționat de mijloace în sumă de circa 14,3 mil.lei și, ca rezultat, populația locală a fost lipsită de posibilitatea de a primi ajutoare din partea statului în aceeași mărime.

Consiliul de administrare al fondului republican a alocat fondurilor locale mijloace reieșind din ponderea beneficiarilor pe UAT respective, neținând cont de nivelul veniturilor fondurilor locale. Deși venitul mediu acumulat în toate fondurile locale de susținere socială a populației pentru un beneficiar constituie 26,72 lei, mărimea acestora diferă esențial între fonduri (de la 3,58 lei pînă la 72,37 lei pentru o persoană socialmente vulnerabilă).

În anul 2004, **Fondul Ecologic Național** a fost aprobat la venituri și cheltuieli în mărime de 12,5 mil. lei, fiind precizat pe parcursul anului cu soldul la începutul anului de 10,3 mil. lei și cu majorarea veniturilor de 7,6 mil. lei, constituind 30,4 mil. lei. Veniturile planificate pentru colectare în anul de gestiune în sumă de 20,1 mil. lei au fost încasate integral, executarea reală alcătuiind 24,5 mil. lei, sau cu 4,4 mil. lei mai mult față de prevederile precizate. Totodată, neîncasările la trei tipuri de venituri în sumă de 2,8 mil. lei, inclusiv: 0,6 mil. lei – de la defalcările din fondurile ecologice locale, 2,2 mil. lei – de la plata pentru mărfurile care cauzează poluarea mediului și 28,8 mii lei – din mijloacele destinate compensării daunelor resurselor de pește în teritoriu, au fost acoperite din contul încasărilor la alt compartiment.

Analiza datelor Serviciului Vamal denotă că valoarea mărfurilor importate în țară, care în procesul utilizării cauzează poluarea mediului, a alcătuit circa 802,0 mil. lei. Aplicînd cotele prevăzute de art. 7 alin. (2) din Legea privind plata pentru poluarea mediului, suma estimată care urma a fi achitată în Fondul Ecologic Național se cifrează la 12,9 mil. lei. În perioada de gestiune, suma real încasată a constituit 5,1 mil. lei, sau cu 7,8 mil. lei mai puțin față de cea estimată. Conform art. 7 alin. (3) din legea menționată, responsabilitatea pentru încasarea și transferul de mijloace revenea Inspectoratului Ecologic de Stat, în comun cu Departamentul Vamal.

La 01.01.2005, datoriile debitoare față de acest fond ale beneficiarilor a 368 de proiecte însumau 16,5 mil. lei, înregistrînd o majorare de 65 la sută, comparativ cu datoriile la 01.01.2004. Au fost admise datoriile debitoare cu termenul de prescripție expirat în sumă de 7,7 mil. lei.

Pentru implementarea strategiilor programelor și planurilor naționale de protecție a mediului s-au utilizat cu 3,9 mil. lei mai puțin decît prevederile legale.

Lipsa controlului din partea MERN și a Consiliului de administrare a fondului a determinat utilizarea neeficientă de către unii beneficiari a mijloacelor alocate. Astfel, Organizația teritorială Chișinău a Mișcării ecologiste din Moldova a utilizat 287,4 mii lei, fără să realizeze scopurile și condițiile proiectelor; au fost finanțate unele proiecte, deși beneficiarii acestora n-au lichidat neajunsurile depistate anterior; alte proiecte nici n-au fost supuse expertizei, conform prevederilor Legii privind protecția mediului înconjurător.

În anul 2004, din Fondul Ecologic Național n-au fost alocate mijloace pentru implementarea standardelor și normativelor pentru construcția și participarea prin cote-părți la construcția obiectelor de protecție a mediului, n-au fost susținute întreprinderile de prelucrare sau neutralizare a deșeurilor. În această perioadă, pentru susținerea bazei tehnico-materiale a subdiviziunilor MERN s-au alocat 4,9 mil. lei. Conform dărilor de seamă prezentate, unii dintre

beneficiari au utilizat o parte din mijloace contrar destinației. La 01.01.2005, șapte instituții din cadrul ministerului n-au prezentat dările de seamă la unele proiecte, cu termenul de finalizare 30.06.2004-30.12.2004, în sumă totală de 0,8 mil.lei.

Soldul mijloacelor nevalorificate din Fondul Ecologic Național la sfârșitul anului de gestiune constituie 11,5 mil.lei, sau cu 1,2 mil.lei mai mult față de soldul înregistrat la începutul anului, ceea ce denotă ineficiența utilizării mijloacelor acumulate.

Pe parcursul anului 2004, în **Fondurile ecologice locale** s-au acumulat venituri curente în sumă de 4,5 mil.lei, sau cu 1,5 mil.lei mai puțin față de suma precizată.

Ținându-se cont de soldul mijloacelor la începutul anului în mărime de 1,7 mil.lei și veniturile curente în anul 2004, din Fondurile ecologice locale s-au efectuat cheltuieli de casă în sumă de 5,4 mil.lei. La finele anului bugetar au fost înregistrate solduri în mărime de 0,9 mil.lei.

Încălcările și neajunsurile depistate sînt o consecință a faptului că unele acte legislative în vigoare (Legea nukului, Legea Fondului republican și a fondurilor locale de susținere socială a populației etc.) nu prevăd organele responsabile de acumularea mijloacelor în fondurile extrabugetare, de controlul și sancționarea agenților economici pentru nevirarea mijloacelor în fondurile respective; a neconlucrării dintre ministere, alte organe ale administrației publice centrale cu direcțiile de ramură ale Ministerului Finanțelor, care patronează aceste fonduri, precum și a lipsei normei legale în anul de gestiune, care ar fi prevăzut responsabilitatea beneficiarilor pentru utilizarea mijloacelor fondurilor respective contrar prevederilor legislației în vigoare. În contractele încheiate între gestionarii fondurilor extrabugetare și beneficiarii acestor mijloace nu sînt prevăzute sancțiuni pentru încălcarea termenelor de realizare a măsurilor prevăzute de contracte, precum și pentru utilizarea contrar destinației a mijloacelor.

5. Formarea și administrarea finanțelor publice locale în anul 2004

Finanțele publice locale, ca parte componentă a sistemului bugetar, în anul 2004, au constituit 26 la sută din volumul cheltuielilor bugetului public național.

Responsabilitatea pentru formarea și administrarea finanțelor publice locale, executate sub aspectul bugetelor UAT, conform principiilor autonomiei locale, revine, în baza prevederilor legale, autorităților administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea.

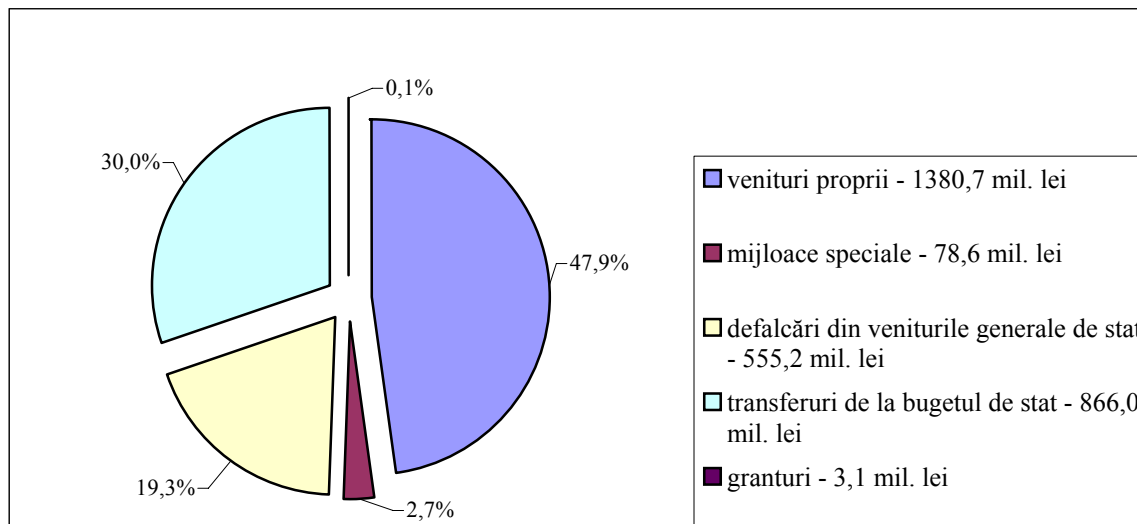
Bugetele UAT (cu rectificările ulterioare) pentru anul 2004 au fost aprobate la venituri în sumă de 2657,9 mil.lei și la cheltuieli – de 2957,1 mil.lei, cu deficit de 299,2 mil.lei.

Sursele de venituri ale bugetelor UAT au fost preconizate astfel: venituri proprii – 1293,0 mil.lei (48,6%); mijloace speciale – 89,3 mil.lei (3,4%),

defalcări din veniturile generale de stat – 486,4 mil. lei (18,3%); transferuri de la bugetul de stat – 786,1 mil. lei (29,6%); granturi – 3,1 mil. lei (0,1%).

Executarea de casă la partea de venituri a constituit 2883,6 mil. lei, sau 108,5% față de mărimea precizată, din care pe surse: venituri proprii – 1380,7 mil. lei (106,8%); mijloace speciale - 78,6 mil. lei (88%); defalcări din veniturile generale de stat – 555,2 mil. lei (114,1%); transferuri de la bugetul de stat – 866,0 mil. lei (110,2%); granturi – 3,1 mil. lei (100%) (diagrama nr.12).

Diagrama nr. 12. Executarea veniturilor bugetelor UAT pe anul 2004

Raporturile dintre bugetul de stat și bugetele UAT sînt axate asupra defalcărilor de la veniturile generale de stat și transferurilor, acestora revenindu-le în executarea veniturilor bugetelor UAT pe anul 2004 o pondere de circa 49,3 la sută, ce este cu 6,6 puncte procentuale mai puțin în comparație cu anul 2003, datorită excluderii din sursele de venituri ale UAT a defalcărilor din TVA la mărfurile produse și serviciile prestate pe teritoriul Republicii Moldova.

În anul 2004, Ministerul Finanțelor a alocat integral bugetelor UAT transferurile în sumă de 643,2 mii lei, prevăzute din contul fondului de susținere financiară a teritoriilor pentru nivelarea posibilităților financiare. De asemenea integral le-a fost achitată datoria bugetului de stat la transferurile în sumă totală de 77,1 mil. lei, preconizate și neachitate pe anul 2003. Ministerul Finanțelor a mai achitat unor bugete ale UAT suma de 2,7 mil. lei ca transferuri cu destinație specială, în contul stingerii datoriei formate pînă la 01.01.2004 în legătură cu schimbările TVA – ca sursă a bugetului de stat și trecerii restanțelor de la bugetele UAT la bugetul de stat.

Aceste mijloace (circa 79,8 mil. lei) n-au fost incluse în indicatorii planului precizat, conform prevederilor legale, la părțile de venituri și cheltuieli ale bugetelor respective pe anul 2004, iar reflectarea acestora numai la executarea de casă a majorat executarea părților de venituri ale bugetelor UAT de la 105,3% pînă la 108,5%, iar a părților de cheltuieli – de la 94,6% pînă la 97,2%.

Neasigurarea încasării complete a impozitelor și taxelor (plăți de bază) a determinat formarea restanțelor față de bugetele UAT care, la 01.01.2004,

constituiau 301,9 mil. lei. Cele mai mari restanțe la plățile de bază se atestă la impozitul funciar – 124,0 mil. lei; impozitul pe venitul din activitatea de întreprinzător – 69,0 mil. lei; impozitul pe venitul din salariu – 36,9 mil. lei; taxa pentru amenajarea teritoriului – 10,9 mil. lei; impozitul pe bunurile imobile – 10,3 mil. lei; etc. În profil teritorial, cele mai mari restanțe la buget au înregistrat mun. Chișinău – 65,8 mil. lei; raioanele: Cahul – 11,7 mil. lei; Căușeni – 11,3 mil. lei; Anenii Noi – 10,6 mil. lei; Sîngerei – 8,3 mil. lei; Florești – 8,1 mil. lei; Rîșcani – 8,1 mil. lei etc.

În anul 2004, bugetele UAT au executat cheltuieli de casă în sumă de 2874,1 mil. lei și cheltuieli efective de 2809,8 mil. lei. Sub aspectul clasificății economice, cheltuielile bugetelor UAT în anul 2004, în comparație cu anul 2003, denotă modificări esențiale de structură. Aceste modificări pot fi urmărite în tabelul nr.2.

Tabelul nr.2. Componenta structurală a cheltuielilor bugetelor UAT conform clasificății economice

(mil. lei)

	Anul 2003			Anul 2004		
	Prevăzut	Executat de casă	Ponderea în suma totală	Prevăzut	Executat de casă	Ponderea în suma totală
Cheltuielile totale	2717,8	2788,6	100	2957,1	2874,1	100
inclusiv:						
Retribuirea muncii	1036,8	1029,2	36,9	873,2	855,9	29,8
Contribuții de asigurări sociale de stat	282,8	281,6	10,1	236,8	231,1	8,0
obligatorii						
Plata mărfurilor și serviciilor	676,1	669,0	24,0	571,6	524,6	18,3
Primele de asigurare obligatorie de asistență medicală	11,8	10,2	0,4	16,9	15,4	0,5
Transferuri curente	307,8	320,4	11,5	486,9	479,1	16,7
Cheltuieli capitale	301,8	379,2	13,6	670,0	669,1	23,3
Altele	100,7	99,0	3,5	101,7	98,9	3,4

La sfârșitul anului bugetar 2004, ca și în anii precedenți, s-a menținut tendința formării la conturile bugetelor UAT a unor solduri considerabile de mijloace bănești disponibile, acestea însumând în total 323,7 mil. lei, ce este cu 68,9 mil. lei mai mult decât la finele anului 2003 și cu 113,9 mil. lei mai mult decât la finele anului 2002. Cele mai mari solduri disponibile s-au înregistrat în: mun. Chișinău – 92,3 mil. lei; mun. Bălți – 20,5 mil. lei; raioanele: Hîncești – 16,5 mil. lei; Anenii Noi – 14,5 mil. lei; Orhei – 16,6 mil. lei; Florești – 11,9 mil. lei; Cahul – 11,8 mil. lei etc.

Nerespectând prevederile legale, unele autorități ale administrației publice de nivelul întâi și al doilea n-au asigurat, în procesul executării bugetelor respective, menținerea echilibrului bugetar. Astfel, conform rezultatelor

executării de casă a bugetelor UAT, 13 au încheiat anul bugetar cu un deficit de 58,7 mil. lei, din acestea 6 bugete, contrar prevederilor art.12 din Legea privind finanțele publice locale, au înregistrat un deficit în sumă de 12,5 mil. lei (raioanele: Edineț – 7,6 mil. lei; Rezina – 3,3 mil. lei; Glodeni – 1,2 mil. lei; Dondușeni – 0,3 mil. lei etc.).

Din totalitatea bugetelor UAT, care includ bugetele municipiilor Chișinău și Bălți; bugetul UTA Găgăuzia și 32 de bugete ale raioanelor, controlului Curții de Conturi au fost supuse bugetele municipiului Bălți și 19 bugete ale raioanelor. Ponderea cheltuielilor de casă ale bugetelor UAT supuse controlului (circa 1090,0 mil. lei) constituie 37,9% din volumul total al cheltuielilor executat prin sistemul Trezoreriei de Stat de către toate UAT pe anul 2004.

Controalele exercitate au stabilit un șir de încălcări și nereguli comise de către autoritățile administrației publice locale în procesul de elaborare, aprobare și executare a bugetelor UAT.

Majoritatea autorităților publice de nivelul al doilea și a celor de nivelul întâi supuse controlului n-au respectat prevederile Legii privind finanțele publice locale referitor la termenele de aprobare a bugetelor respective, admițând depășirea acestora de la 3 pînă la 45 de zile. De asemenea, majoritatea UAT nu respectă prevederile legale referitor la publicitatea în mod obligatoriu a bugetelor aprobate.

Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi și al doilea n-au asigurat verificarea integrală a veridicității datoriilor debitoare și creditoare, admițând prezența datoriilor cu termenul de prescripție expirat, fără întreprinderea măsurilor, în conformitate cu legislația, de raportare a acestora respectiv la diminuarea și majorarea finanțării. La 01.01.2005, în total bugetele UAT înregistrau datorii debitoare în sumă de 29,3 mil. lei și creditoare – de 341,7 mil. lei. Controlul a stabilit datorii debitoare cu termenul de prescripție expirat în sumă totală de 740,3 mii lei, din care raioanele: Căușeni – în sumă de 352,5 mii lei; Strășeni – 161,4 mii lei; Taraclia – 87,6 mii lei; Ialoveni – 86,3 mii lei; Nisporeni – 45,3 mii lei; Leova – 7,2 mii lei.

De asemenea, au fost stabilite datorii creditoare, cu termenul de prescripție expirat în sumă de 3152,5 mii lei, inclusiv raioanele: Ialoveni – 1281,3 mii lei; Cantemir – 1146,9 mii lei; Taraclia – 354,2 mii lei; Leova – 194,1 mii lei; Strășeni – 95,3 mii lei etc.

Datoriile creditoare ale bugetelor UAT, la 01.01.2005, includeau datorii la articolele: „Retribuirea muncii” – în mărime de 75,0 mil. lei; „Contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii” – de 74,0 mil. lei; „Plata mărfurilor și serviciilor” – 39,7 mil. lei; „Investițiile capitale și reparațiile capitale” – 31,7 mil. lei, altele – 121,3 mil. lei.

Unele autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi, angajînd împrumuturi cu scadență în același an bugetar de la bugetele UAT de nivelul al doilea, n-au respectat termenele legale de rambursare a acestor împrumuturi, înregistrînd la 01.01.2005 solduri nerambursate ale împrumuturilor la conturile anuale de executare a bugetelor raionale: Taraclia – în sumă de 648,0 mii lei;

Cimișlia – 115,0 mii lei; Fălești – 105,0 mii lei; Drochia – 74,0 mii lei; Șoldănești – 72,0 mii lei; Leova – 36,8 mii lei; Căușeni – 18,5 mii lei etc.

În perioada gestionară, unele autorități publice locale, la contractarea împrumuturilor pentru cheltuielile capitale, n-au respectat integral prevederile stipulate la acest capitol de cadru legal, admitând depășirea limitelor stabilite pentru volumele contractate. Astfel, autoritatea executivă a raionului Nisporeni a angajat un împrumut bancar pentru cheltuieli capitale în sumă de 15,0 mil. lei pe termen de 3 ani, cu rata dobânzii de 20 la sută anual, depășind limita stabilită de 20 la sută din totalul veniturilor cu 10,5 mil. lei. Concomitent, în afara acestuia, a mai fost contractat un împrumut în sumă de 200,0 mii dolari SUA de la o întreprindere cu capital străin, pe termen de 3 ani, fără dobândă.

Consiliile raionale Cimișlia și Anenii Noi au admis abateri de la cadrul normativ la constituirea și utilizarea fondurilor de rezervă.

Abateri de la prevederile reglementate s-au constatat la respectarea modului de administrare, gestionare și utilizare a mijloacelor speciale de către instituțiile publice, finanțate de la bugetele UAT, care în lipsa devizelor și a Regulamentelor de formare și utilizare, aprobate în modul stabilit de autoritățile administrației publice locale, au constituit și folosit mijloace speciale în sumă de circa 382,1 mii lei. Asemenea cazuri au fost stabilite la verificarea bugetelor raioanelor: Ialoveni – în sumă de 235,9 mii lei; Rezina – 120,0 mii lei; Nisporeni – 22,8 mii lei și Șoldănești – 3,4 mii lei.

Încălcând prevederile art.7 alin (3) din Legea privind finanțele publice locale, a fost admisă depășirea limitelor de cheltuieli efective, cu generarea datoriilor creditoare de către: Direcția învățământ, tineret și sport a Consiliului raional Drochia – în sumă de 54,4 mii lei; 4 instituții bugetare din subordinea Consiliului raional Florești – de 74,8 mii lei; de unele instituții finanțate din bugetul raional Fălești și Soroca – de 323,3 mii lei și, respectiv, 453,2 mii lei. Analogic, executorii de buget de diferite niveluri din raionul Ocnița au admis supracheltuieli în sumă totală de 824,4 mii lei.

Controlul asupra modului de utilizare a mijloacelor publice pentru efectuarea cheltuielilor la reparațiile capitale și lucrările de construcție și montaj a stabilit cazuri de mărire nejustificată a costurilor acestora în rezultatul includerii în actele de recepție a lucrărilor a costurilor majorate la materialele de construcție; cheltuielilor de salarizare a muncitorilor și de depozitare a materialelor etc., bugetelor respective fiindu-le cauzate cheltuieli neîntemeiate în sumă totală de 577,1 mii lei, inclusiv raioanele: Soroca – 402,8 mii lei; Ialoveni – 107,9 mii lei; Rezina – 61,7 mii lei; Strășeni – 4,7 mii lei.

Autoritățile administrației publice locale ale orașului Călărași, nerespectând prevederile pct.4 din Hotărârea Guvernului „Cu privire la măsurile suplimentare de ameliorare a situației în instituțiile tip internat și întreținerea copiilor din familiile socialmente vulnerabile”, la întreținerea școlii speciale din orașul Călărași au încheiat contractele de achiziție a energiei electrice și termice, apă și servicii comunale (canalizare) la prețuri majorate față de nivelul tarifelor prevăzute pentru populația din localitatea respectivă. Astfel, bugetul respectiv a suportat cheltuieli iraționale în sumă de 92,6 mii lei.

S-au constatat cazuri de nerespectare a legislației privind gestionarea veniturilor și cheltuielilor în exclusivitate prin sistemul trezorerial. Eludând sistemul trezorerial, autoritatea executivă a primăriei orașului Ialoveni a încasat venituri și a efectuat cheltuieli în sumă de 253,0 mii lei. Incorect s-au încasat și veniturile din realizarea proprietății municipiului Bălți în sumă de 70,8 mii lei, care au fost transferate de către proprietari la contul special al primăriei, în loc de contul bugetar respectiv.

Controlul bugetelor UAT a stabilit încălcarea de către unii executori de buget a prevederilor legale la administrarea patrimoniului public, în special la ținerea evidenței existenței și circulației tuturor mijloacelor fixe de care dispun, inventarierea anuală, precum și la casarea bunurilor. Astfel, autoritățile executive ale primăriilor Sîrma, Sărata Răzeși din raionul Leova, în lipsa actelor de casare, au exclus (ca fiind casate) din evidență bunuri în sumă de 90,8 mii lei și 9,5 mii lei, iar Consiliul raional Taraclia n-a asigurat înregistrarea în evidența contabilă a costului activelor materiale în curs de execuție în mărime de 10223,8 mii lei, totodată lăsînd neexecutată cerința Hotărîrii Curții de Conturi nr.45 din 02.07.2004. N-au luat la evidență contabilă bunuri primăriile or.Strășeni – în sumă de 461,0 mii lei și or.Criuleni – de 169,1 mii lei. Analogic, Direcția generală locativ-comunală și amenajare a Consiliului municipal Chișinău n-a reflectat în evidența contabilă valoarea bunurilor publice în sumă de 971,8 mii lei.

Unele autorități executive de nivelul al doilea n-au respectat prevederile legale ce țin de alocarea integrală la bugetele locale a sumelor aprobate de transferuri pentru nivelarea posibilităților financiare ale UAT. Astfel, bugetele de nivelul întâi din raionul Taraclia n-au primit de la bugetul raional din transferurile preconizate pe anul 2004 transferurile de 227,4 mii lei, iar celor din raionul Călărași nu li s-a achitat datoria bugetului raional la transferurile aprobate pe anul 2003 în sumă de 786,0 mii lei.

În anul 2004, bugetelor UAT de la bugetul de stat le-au fost alocate mijloace în sumă de 12,8 mil.lei pentru subvenționarea lucrărilor legate de efectuarea aratului de toamnă, care ulterior au fost redistribuite autorităților publice de nivelul întâi. Contrar prevederilor Regulamentului aprobat de Guvern, primăriile satelor Chetrosu și Gribova din raionul Drochia n-au restituit Consiliului raional mijloacele nedistribuite beneficiarilor în termenele stabilite în sumă de 7,2 mii lei și, respectiv, 2,2 mii lei, care urmau a fi restituite bugetului de stat. Analogic, primăria satului Prajila, raionul Florești, n-a restituit 0,6 mii lei, iar la primăria s.Cașunca din același raion s-au depistat cazuri de existență a datelor neveridice în listele pentru primirea mijloacelor bănești, alocate pentru susținerea sectorului agrar la aratul de toamnă.

Consiliul raional Taraclia a adoptat decizia „Cu privire la casarea datoriilor istorice ale agenților economici față de bugetul local”, în temeiul căreia IFS pe raionul Taraclia a anulat datoriile istorice la plăți și penalități în sumă totală de 1698,5 mii lei. Consiliile locale din 4 sate ale raionului Fălești, fără precizarea părții de venituri a bugetului, în pofida faptului că impozitul funciar este sursa de reglementare a veniturilor bugetelor UAT, a acordat scutiri

la plata acestui impozit în sumă de 343,3 mii lei. Drept motiv al acestor acțiuni au servit pierderile de roadă în urma calamităților naturale din 22.08.2004, care de fapt n-au fost înregistrate în modul stabilit.

O problemă rămîne reglementarea utilizării autoturismelor de serviciu în organele administrației publice. Contrar prescripțiilor Hotărîrii Guvernului „Cu privire la reglementarea utilizării autoturismelor de serviciu în organele administrației publice”, s-au constatat depășirea parcursului-limită anual, cheltuieli suplimentare pentru supraconsumul de combustibil la utilizarea autoturismelor de serviciu de către aparatele președinților raioanelor, unele subdiviziuni din subordinea consiliilor raionale și unele primării din raioanele: Soroca – în sumă totală de 126,7 mii lei; Florești – 97,3 mii lei, Drochia – 16,6 mii lei etc.

Achizițiile de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile unor subdiviziuni ale Consiliilor municipale și raionale, precum și ale unor UAT s-au efectuat cu abateri și încălcări ale Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului. Asemenea cazuri au fost stabilite la unele subdiviziuni ale Consiliului municipal Chișinău – de 366,8 mii lei; în raioanele: Rezina – de 1006,0 mii lei; Nisporeni – de 154,6 mii lei; Leova – de 121,0 mii lei; Călărași – de 57,1 mii lei; Fălești – 32,0 mii lei; Taraclia – 18,0 mii lei etc.

Au avut loc cazuri de defazectare a mijloacelor bugetare sub formă de plată prealabilă cu depășirea termenului respectiv legal. Astfel, numai primăria orașului Taraclia a admis defazectarea mijloacelor în sumă totală de 188,2 mii lei.

Consiliile locale și autoritățile executive ale unor UAT de nivelul întâi nu au întreprins măsuri privind calcularea, evidența și încasarea veniturilor de la darea în arendă și folosirea bunurilor (inclusiv terenuri) din domeniul public al acestora. Ca urmare, în bugetele respective au fost ratate venituri în sumă totală de 5078,1 mii lei de la neîncasarea plății pentru folosirea terenurilor – proprietate publică aferente obiectivelor privatizate sau întreprinderilor și obiectivelor private, inclusiv în bugetele orașelor: Ialoveni – 2405,9 mii lei; Strășeni – 1290,7 mii lei; Criuleni – 252,2 mii lei; Vatra – 215,7 mii lei; Călărași – 27,0 mii lei și Nisporeni – 12,5 mii lei; bugetele satelor (comunelor): Bubuieci – 563,3 mii lei; Ciorescu – 265,4 mii lei; Trușeni – 45,4 mii lei etc.

La vânzarea-cumpărarea terenurilor, unele autorități ale administrației publice locale au comis încălcări ale legislației la calcularea prețului normativ al pământului. În rezultatul diminuării prețului normativ al pământului n-au fost încasate venituri de la realizarea terenurilor în sumă totală de 6600,3 mii lei, inclusiv în bugetele orașelor: Durlești – 4491,5 mii lei; Criuleni – 583,2 mii lei; bugetele satelor (comunelor): Băcioi – 561,7 mii lei; Cruzești – 361,3 mii lei; Bubuieci – 304,8 mii lei; Dubăsarii Vechi – 197,9 mii lei etc.

Cu încălcarea prevederilor legale, unele autorități ale administrației publice locale au determinat incorect cuantumul minim al plății de arendă a încăperilor – proprietate publică. Ca urmare, nu s-au calculat și nu s-au achitat venituri în sumă totală de 288,5 mii lei, inclusiv în bugetele de nivelul al doilea:

raionul Ialoveni – 57,9 mii lei etc.; de nivelul întâi: orașul Taraclia – 134,4 mii lei; orașul Criuleni – 49,4 mii lei; satul Dubăsarii Vechi – 28,8 mii lei.

Unele autorități executive ale unităților administrativ-teritoriale nu au asigurat colectarea deplină și în termenele stabilite a veniturilor de la plata pentru arendă a bunurilor (inclusiv terenuri) și de la plata pentru folosirea terenurilor aferente proprietate publică, care au constituit 6114,7 mii lei, inclusiv în bugetul municipiului Chișinău – 2598,1 mii lei, bugetele orașelor: Nisporeni – 969,3 mii lei; Sîngera – 607,3 mii lei; Vatra – 252,0 mii lei; Strășeni – 91,9 mii lei; Călărași – 58,6 mii lei; bugetele satelor (comunelor): Stăuceni – 1275,7 mii lei; Bubuieci – 198,8 mii lei; Dubăsarii Vechi – 63,0 mii lei.

N-au fost întreprinse măsuri privind încasarea veniturilor de la realizarea bunurilor și terenurilor – proprietate publică, în sumă totală de 715,9 mii lei în bugetele orașelor: Nisporeni – 216,6 mii lei; Sîngera – 111,2 mii lei; Călărași – 100,7 mii lei; bugetul satului Sîrma (Leova) – 281,9 mii lei etc.

La excluderea terenurilor din categoria de terenuri cu destinație agricolă, unele autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi n-au întreprins măsuri eficiente pentru compensarea pierderilor cauzate de la excluderea din circuitul agricol a terenurilor respective. Ca urmare, n-au fost acumulate mijloace bănești de la compensarea pierderilor în sumă totală de 1621,2 mii lei, inclusiv de către primăriile: orașului Durlești – 568,5 mii lei, satului Dubăsarii Vechi – 855,2 mii lei și comunei Bubuieci – 197,5 mii lei.

Încălcările și abaterile constatate sînt o consecință a nerespectării de către unele autorități ale administrației publice, executorii de buget, precum și de către instituțiile finanțate de la bugetele UAT a prevederilor cadrului normativ și legal.

Principalele abateri țin de:

- neasigurarea încasării complete a plăților în bugetele UAT, înregistrînd restanțe la finele anului 2004 în sumă de 301,9 mil.lei;
- ratarea veniturilor în bugetele respective prin necalcularea, neevidențierea și neîncasarea impozitelor, taxelor și altor plăți;
- procesul continuu de acumulare la conturile bugetelor UAT a soldurilor de mijloace bănești disponibile care, în comparație cu anul 2003, s-au majorat cu 68,9 mil.lei, iar față de anul 2002 – cu 113,9 mil.lei;
- nerespectarea reglementărilor legale la efectuarea cheltuielilor bugetare.

CAPITOLUL II. Formarea și utilizarea resurselor bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2004

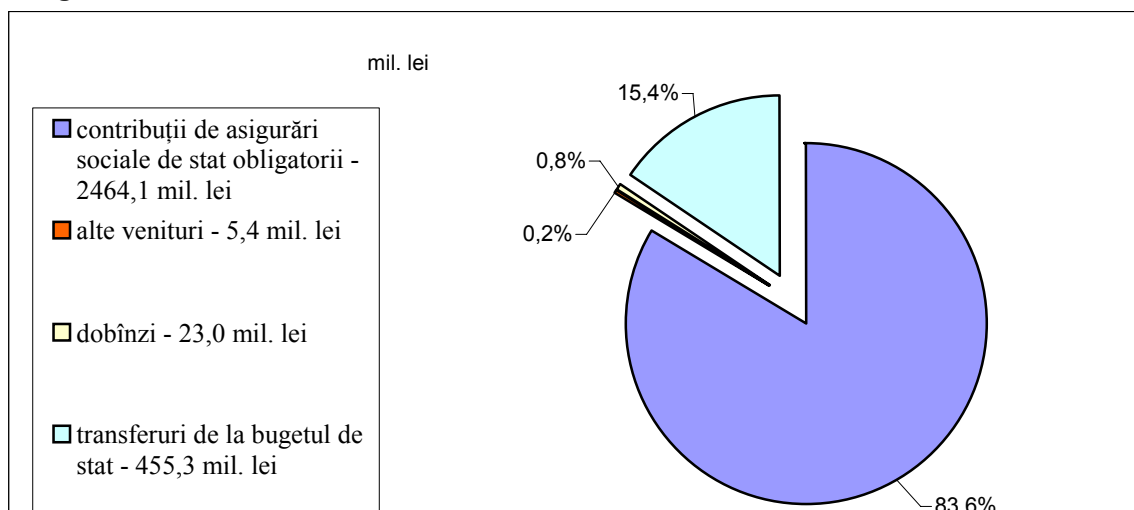
BASS a fost aprobat la părțile de venituri și de cheltuieli în sumă de 2479,8 mil. lei, iar în urma a patru rectificări, indicatorii aprobați s-au majorat cu 311,8 mil. lei, constituind 2791,6 mil. lei. Executarea veniturilor BASS a constituit 2947,8 mil. lei, sau 105,6 la sută, iar a cheltuielilor – 2768,9 mil. lei, sau 99,2 la sută față de prevederile anuale, înregistrându-se un excedent al executării de casă în mărime de 178,9 mil. lei (Anexă).

Soldurile de mijloace bănești, înregistrate după executarea de casă a veniturilor și cheltuielilor BASS, au însumat 765,9 mil. lei, din care mijloacele contului curent – 522,3 mil. lei, mijloacele investite în HVS și nerăscumpărate de Ministerul Finanțelor – 108,6 mil. lei, mijloacele fondului de rezervă, depozitate la BC “Banca de Economii” S.A. – 135,0 mil. lei. Concomitent cu aceste solduri, ca mijloace disponibile ale BASS se disting mijloacele bănești transferate de CNAS la contul Î.S. „Poșta Moldovei” – 80,1 mil. lei și la BC “Banca de Economii” S.A. – 11,7 mil. lei, precum și mijloacele conturilor tranzitorii – 6,5 mil. lei, care nu se iau în considerație la aprecierea rezultatului financiar al executării BASS.

Se atestă o ușoară creștere a ponderii veniturilor și cheltuielilor BASS în PIB, sporind, față de anul 2003, cu 0,5 și, respectiv, 0,7 puncte procentuale. Ponderea veniturilor în PIB a constituit 9,2 la sută, iar a cheltuielilor – 8,7 la sută.

Sursa de bază a formării veniturilor BASS o constituie încasările de la achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii – 83,6 la sută din suma totală a veniturilor, însumând 2464,1 mil. lei. La acest capitol, contribuțiile achitate de angajator constituie circa 70,3 la sută, sau 2072,3 mil. lei. (Diagrama nr.13)

Diagrama nr.13. Executarea în structură a veniturilor BASS în anul 2004

Mijloacelor provenite din transferurile de la bugetul de stat pentru plata pensiilor, indemnizațiilor, alocațiilor și compensațiilor, ca pondere în executarea veniturilor BASS, le revin 15,4 la sută și însumează 455,3 mil. lei, sau 99,9 la sută față de prevederile anuale. Încasările de la diferite tipuri de dobânzi constituie 0,8 la sută, sau 23,0 mil. lei. La capitolul „Alte venituri” au fost acumulate 5,4 mil. lei (0,2 la sută din veniturile BASS), înregistrându-se o depășire de 2,2 ori a prevederilor anuale. Executarea sporită la acest capitol se datorează faptului reflectării la veniturile de casă, fără rectificarea planului, a costurilor imobilelor transmise la balanța CNAS în contul stingerii datoriilor față de BASS în sumă de 2,9 mil. lei.

Suma totală a obligațiilor de plată a contribuțiilor de asigurări sociale de stat în anul 2004 a constituit 3883,8 mil. lei și include: soldul datoriilor la 01.01.2004 – 1226,4 mil. lei, suma contribuțiilor calculate în anul 2004 și a sancțiunilor financiare aplicate – 2612,9 mil. lei și, respectiv, 44,5 mil. lei. În perioada gestionară au fost transferate contribuții în sumă totală de 2297,8 mil. lei, ceea ce constituie în medie pe republică 59,2 la sută din suma obligațiilor spre achitare. Din sancțiunile financiare calculate pe anul 2004, s-au achitat 4,3 mil. lei, sau 9,7 la sută, pe când nivelul încasărilor contribuțiilor calculate în medie pe republică a constituit 87,8 la sută. Majorarea acestui indice este determinată de încasările datoriilor istorice în sumă de 267,9 mil. lei, inclusiv contribuții – 257,1 mil. lei și sancțiuni – 10,7 mil. lei. Nivelul real de încasare a contribuțiilor calculate pentru a.2004 constituie 77,9 la sută, sau cu 9,9 puncte procentuale mai puțin față de cel raportat de CNAS.

În aspectul ramurilor economiei naționale, cel mai scăzut nivel al încasărilor revine gospodăriei sătești – 49,7 la sută, pe când în celelalte ramuri nivelul mediu variază de la 91,0 pînă la 94,4 la sută.

Executarea părții de venituri a BASS a fost influențată de:

- soldul datoriilor BASS față de contribuabili la începutul anului – 16,8 mil. lei, micșorat cu sumele rambursate din BASS de la începutul anului – 157,1 mii lei;

- datoriile și sancțiunile anulate în condițiile legii în sumă de 266,0 mil. lei, din care: sancțiuni financiare – 190,3 mil. lei, scutirea pensionarilor – 63,2 mil. lei și datoriile anulate – 12,5 mil. lei. Cele mai mari anulări revin gospodăriei sătești – 232,8 mil. lei (87,5 la sută).

Volumul obligațiilor de plată față de BASS, neachitate de către contribuabili, la 01.01.2005, a constituit 1153,2 mil. lei, micșorându-se, în comparație cu anul 2003, cu 73,2 mil. lei, sau cu 6 la sută. Această diminuare a fost influențată și de acordarea unui volum însemnat de scutiri și anulări ale datoriilor, eşalonări și prolongări ale termenelor de vărsare a obligațiilor datorate BASS. În aspectul ramurilor economiei naționale, cele mai mari datorii le revin agenților economici din sectorul agrar – 461,9 mil. lei, sau 40 la sută din datoriile totale.

Din suma totală a restanțelor, 738,0 mil. lei, sau 64 la sută, reprezintă datoriile din anii precedenți (istorice), iar 415,2 mil. lei – cele curente. Partea preponderentă în structura restanțelor o dețin datoriile la contribuțiile de bază și

individuale – 84,2 la sută (971,2 mil.lei, inclusiv 592,4 mil.lei – datoriile istorice și 378,8 mil.lei – datoriile curente). Restul 15,8 la sută din datoriile totale, care în valoare absolută alcătuiesc 182,0 mil.lei, reprezintă penalitățile și amenzile calculate (145,6 mil.lei – la datoriile istorice, 36,4 mil.lei – la datoriile curente).

Printre datornicii față de BASS se numără agenții economici a căror activitate nu este suspendată legal și care pe parcursul unui șir de ani nu achită datoriile acumulate și nu prezintă dări de seamă. Măsurile întreprinse întru redresarea situației economico-financiare a contribuabililor și ridicarea disciplinei la onorarea obligațiilor față de BASS n-au avut rezultatele scontate. La 01.01.2005, cu CNAS au fost încheiate 58 de Acorduri-memorandum în sumă de 46,7 mil.lei. Comparativ cu anul 2003, s-au încheiat cu 3 acorduri mai mult în sumă de 4,7 mil.lei. În același timp, unii agenți economici care beneficiază de facilități necondiționate din partea statului, continuă să nu achite integral și în termenele stabilite contribuțiile respective, fapt ce condiționează formarea și majorarea continuă a datoriei istorice.

CNAS, nerespectând prevederile actelor legislative, nu în toate cazurile și nu la toți contribuabilii a calculat majorări de întârziere în mărime de 0,1 la sută din suma datoriei pentru fiecare zi de întârziere.

Numărul agenților economici care au beneficiat de reducere a tarifului contribuției de asigurări sociale de stat în anul 2004 (17 contribuabili) este în descreștere față de anul 2003 (19 contribuabili).

Cheltuielile BASS acoperă contravaloarea prestațiilor de asigurări sociale din sistemul public, grupate în cinci fonduri, și a cheltuielilor aferente organizării și funcționării sistemului public. Cheltuielile de casă ale BASS au fost executate în sumă de 2768,9 mil.lei, sau la nivel de 99,2 la sută față de prevederile anuale, cheltuielile efective constituind 2760,9 mil.lei, sau 98,9 la sută, ceea ce reprezintă o majorare cu 27,4 la sută și, respectiv, 26,9 la sută față de prevederi.

Partea preponderentă a cheltuielilor executate ale BASS (84,4 la sută, sau 2338,3 mil.lei) o dețin cheltuielile de casă ale Fondului de pensii și indemnizații, a căror executare constituie 99,2 la sută față de prevederile anuale. Anume la executarea cheltuielilor acestui fond s-au înregistrat cele mai mari datorii debitoare – de 12,7 mil.lei, ce constituie 80,9 la sută din suma lor totală. Comparativ cu anul 2003, cheltuielile acestui fond au crescut cu 482,8 mil.lei, sau cu 26,2 la sută. Din suma totală a cheltuielilor fondului, 77,7 la sută constituie cheltuielile ce țin de achitarea pensiilor pentru limita de vîrstă, 17,7 la sută – pensiile de invaliditate, 3,3 la sută – pensiile de urmaș și 0,5 la sută – pensiile pentru vechime în muncă.

Sistemul public de asigurări sociale reprezintă un sistem organizat de stat pe principiul contributivității obligatorii, prin care se realizează plata prestațiilor de asigurări sociale. Unicul organ care gestionează sistemul de pensii este CNAS. Totodată, conform Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, asigurarea cu pensii a militarilor care au satisfăcut serviciul prin contract, a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și

famiilor lor se efectuează descentralizat de către fiecare din organele centrale de specialitate, categoria menționată de pensionari neefectuând defalcări în sistemul de asigurări sociale de stat.

Controalele efectuate la unele CTAS și Consilii de expertiză medicală a vitalității au stabilit suma prejudiciului cauzat bugetului în urma achitării nejustificate a pensiilor de către CTAS Ocița și CTAS Dondușeni în mărime de 745,1 mii lei.

Actualul cadru juridic al sistemului public de asigurare cu pensii include un șir de acte legislative și normative, care conțin unele neconcordanțe și norme de drept cu caracter contradictoriu. Astfel, condițiile de stabilire și calculare a pensiilor pentru militari, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, colaboratorii CCCEC și din sistemul penitenciar, procurori și judecători sînt reglementate prin 5 legi. Unele acte normative subsecvente legilor contravin acestora. Controlul a stabilit că în aceste condiții și în rezultatul stabilirii pensiilor cu încălcarea legislației, acestor categorii de pensionari le-au fost achitate în plus de la bugetul de stat pensii în sumă de 1283,7 mii lei.

Pentru Fondul de protecție a familiilor cu copii au fost aprobate cheltuieli în sumă de 90,2 mil.lei. Cheltuielile de casă au constituit 111,4 mil.lei (123,5 la sută), iar cele efective – 112,7 mil.lei (125,0 la sută). Drepturile plătite de la bugetul de stat, atribuite la acest fond, fiind stabilite în mărime de 58,0 mil.lei, s-au executat în sumă de 89,0 mil.lei, sau cu 31,0 mil.lei mai mult față de prevederile anuale.

Fondul de asigurare împotriva accidentelor de muncă și bolilor profesionale a fost prevăzut în mărime de 3,4 mil.lei și executat – 0,9 mil.lei, sau la nivel de 26,5 la sută din suma prevăzută.

Fondul de șomaj a fost aprobat în sumă totală de 24,5 mil.lei, executarea de casă a cheltuielilor constituind 23,1 mil.lei, sau 94,3 la sută față de prevederi.

Fondul de asigurare socială a salariaților pentru a.2004 a fost prevăzut în mărime de 218,7 mil.lei, executarea de casă a cheltuielilor alcătuiind 207,3 mil.lei, sau 94,8 la sută din cele preconizate.

Cheltuielile de organizare și funcționare a sistemului public de asigurări sociale, ca componentă structurală a cheltuielilor BASS, au fost precizate de la 76,8 mil.lei pînă la 98,8 mil.lei, executarea de casă constituind 87,9 mil.lei, sau 88,9 la sută din prevederile anuale.

Factorii de decizie ai CNAS, la plasarea mijloacelor la conturile de depozit în termen, au admis un șir de încălcări ale Regulamentului „Privind plasarea excedentelor bugetului asigurărilor sociale de stat în băncile comerciale ale Republicii Moldova la conturi de depozit în termen”, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1754 din 31.12.2002. Conform condițiilor contractelor de depozit, termenul de anunțare de către părți a motivațiilor de reziliere anticipată a fost mărit cu 5 zile față de cel reglementat. Nu s-a perfectat registrul monitorizării depozitelor în termen, plasate în băncile comerciale ale Republicii Moldova, iar virarea mijloacelor bănești la depozitele în termen pe parcursul a.2004 în sumă

de 135,0 mil. lei s-a efectuat în lipsa hotărârilor de Guvern. Plasarea mijloacelor în sumă de 60,0 mil. lei pe un termen de 183 de zile la contul de depozit a fost efectuată în lipsa deciziei Consiliului de Administrație al CNAS. Nerespectându-se prevederile Regulamentului nominalizat, precum și condițiile contractelor de depozit, încheiate cu BC „Banca de Economii” S.A., în baza acordurilor adiționale, a fost prelungit termenul plasării mijloacelor cu 61 și, respectiv, 151 de zile înainte de expirarea termenului prevăzut de condițiile contractuale, iar în lipsa invocării în ordinea stabilită a unor motive întemeiate de banca deponentă, rata dobânzii a fost acceptată de CNAS cu 0,5 puncte procentuale mai joasă decât cea anterioară.

Pentru efectuarea nemijlocită a plăților către beneficiari, CNAS, din conturile curente speciale, transferă la conturile BC „Banca de Economii” S.A. mijloace bănești în sume necesare pentru achitarea plăților respective. Ne fiind ridicate integral de către beneficiari, la conturi rămân disponibilități mari de mijloace bănești, pentru care CNAS n-a negociat cu instituția bancară și, respectiv, n-a prevăzut achitarea unor dobânzi la soldurile medii lunare, care în perioada anului 2004 au variat între 18,9 mil. lei și 118,7 mil. lei.

Formarea soldurilor în conturile BC „Banca de Economii” S.A. se datorează și faptului că CNAS, la transferarea mijloacelor necesare pentru achitarea plăților pe luna următoare, nu micșorează finanțarea cu soldul mijloacelor disponibile aflate în aceste conturi, admițând imobilizarea mijloacelor bănești ale BASS în conturile instituției bancare, la care nu se calculează dobânda.

Drept rezultat al tergiversării procedurii de încheiere cu BC „Banca de Economii” S.A. a contractului privind taxa de comision la sumele eliberate de instituțiile financiare pentru plata pensiilor, alocațiilor, indemnizațiilor și compensațiilor prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei”, CNAS a suportat cheltuieli suplimentare în sumă de 258,9 mii lei.

La plata pensiilor, indemnizațiilor și alocațiilor prin intermediul Î.S. „Poșta Moldovei” au fost admise multiple încălcări, cum ar fi: transferarea peste necesar de către CNAS a mijloacelor, care în evidență figurează ca datorii debitoare; solduri ale plăților neridicate de beneficiari, la care nu se calculează dobânda; neachitarea în termen și, invers, achitarea înainte de termen a plăților respective de către oficiile poștale; comercializarea mărfurilor prin oficiile poștale după data de 25.05.2004 etc.

Contrar atribuțiilor ce-i revin, CNAS n-a asigurat organizarea și administrarea, potrivit normelor legale, a asigurării sociale pe bază de contract individual. Astfel, n-au fost încheiate contracte de asigurare cu persoanele angajate prin contract individual de muncă în străinătate, iar contribuțiile de asigurări sociale de stat se achitau în a.2004 de către asigurat numai în baza cererii, înregistrată de către CNAS în Registrul de evidență a contractelor de asigurare. Factorii de decizie ai CNAS neîntemeiat au restituit unor persoane contribuțiile deja achitate în BASS.

Nu se respectă de către CNAS termenul de prezentare IFPS a informației despre sumele contribuțiilor calculate și plătite de contribuabili, precum și

despre sumele restante, în scopul efectuării de către organele fiscale a controlului operativ asupra calculării și transferării în termen a contribuțiilor.

CNAS nu distribuie veniturile acumulate (proporțional cotei stabilite) din contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii pe cele 5 fonduri de asigurări sociale, constituite pentru gruparea cheltuielilor. Nu se repartizează în fonduri nici veniturile BASS provenite din transferurile de la bugetul de stat, deși acestea, conform Politicii de contabilitate, urmează a fi efectuate concomitent cu înregistrările privind trecerea lor în contul curent.

Ca și în anii precedenți, CNAS a admis dezafectarea mijloacelor BASS în scopurile prevăzute ca drepturi plătite de la bugetul de stat. Datoriile debitoare și creditoare față de BASS, formate în urma acestor acțiuni, la 01.01.2005, au constituit, respectiv, 175,2 mil.lei și 23,2 mil.lei, înregistrându-se o creștere față de perioada similară a anului precedent cu 46,7 mil.lei și, respectiv, 12,9 mil.lei.

CNAS creează și gestionează Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale (REVIND). Acumulările contribuțiilor individuale în conturile de venituri ale CNAS în perioada anului 2004 au constituit 146,5 mil.lei. La 01.01.2005, în Registrul menționat au fost introduse (cumulativ de la începutul derulării acestei proceduri) 850,2 mii de anchete ale asiguraților, sau 95,6 la sută din numărul total de persoane asigurate angajate. Actualmente sînt prelucrate datele personale și atribuite coduri personale de asigurări sociale la 710,5 mii de persoane. Din 1086,1 mii de declarații ale persoanelor asigurate, au fost introduse și prelucrate 261,9 mii de declarații, ce constituie doar 24,1 la sută.

Pentru întreținerea aparatului CNAS au fost precizate alocații în mărime de 49,7 mil.lei, sau cu 8,8 mil.lei mai mult decît alocațiile în anul 2003. Cheltuielile de casă și efective s-au executat în mărime de 48,2 mil.lei și, respectiv, 48,1 mil.lei, în rezultat înregistrându-se datorii debitoare în sumă de 0,7 mil.lei și creditoare – de 2,5 mil.lei. Datorită faptului că cheltuielile BASS se efectuează prin conturi bancare, dar nu prin sistemul trezorerial, CNAS continuă practica de admitere a executării cheltuielilor cu depășirea limitelor de alocații aprobate în deviz. Astfel, la executarea de casă a cheltuielilor au fost admise supracheltuieli în mărime de circa 1,0 mil.lei. N-au fost respectate limitele alocațiilor nici la executarea cheltuielilor efective, fapt ce denotă neasigurarea utilizării conform destinațiilor și în limitele stabilite a alocațiilor aprobate în devizul de cheltuieli, precum și lipsa propunerilor de modificare care se impun în procesul executării acestuia, astfel mijloacele BASS fiind utilizate la discreția conducerii CNAS, fără acordul Consiliului de Administrație al CNAS.

La încheierea unor contracte, nu se determină și nu se stipulează clar condițiile contractuale referitor la termenele de executare sau livrare a bunurilor, cantitatea concretă, specificația acestora, condițiile de achiziționare etc. Astfel, majoritatea contractelor încheiate în anul 2004 nu conțin clauza referitor la termenul de achitare și mărimea plății acordate în avans. Numai în perioada de 9 luni ale anului 2004, CNAS, în 31 de cazuri, a admis dezafectarea mijloacelor BASS ca plată prealabilă (în mărime de 100% din valoarea contractului), iar agenților economici-furnizori li s-a plătit în avans circa 3,2 mil.lei.

În anul de gestiune, CNAS a casat mijloace fixe în sumă de 472,3 mii lei, inclusiv 70 unități de calculatoare în valoare de 422,2 mii lei, care, după cum a constatat comisia, erau învechite fizic și moral, realmente stabilindu-se încălcări și abateri de la Regulamentul privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele (fondurile) fixe, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.500 din 12.05.1998. Rezultatele expertizei mașinilor electronice casate fără autorizația Ministerului Finanțelor confirmă prezența metalelor prețioase în utilajul indicat în cantitate de: Au – 947,75 gr, Pt – 30,65 gr; Pd – 33,21 gr, care este de circa trei ori mai mică decît cantitatea totală indicată în formularele tehnice.

Schema de încadrare a personalului CNAS a fost aprobată pentru anul 2004 în număr de 419 unități, fără personalul de deservire și pază. Ulterior, pe parcursul anului, CNAS a angajat în bază de contract 128 de persoane fizice pentru prestarea serviciilor de pază și dereticare a încăperilor, îngrijire a clădirilor etc., majoritatea cărora au fost angajații CNAS pînă la reducere. Cheltuielile pentru salarizarea acestor persoane (167,9 mii lei) neîntemeiat au fost atribuite la articolul de cheltuieli „Mărfuri și servicii neatribuite altor alineate”.

CNAS n-a asigurat identitatea indicilor reflectați în Formularul nr.3 din Raportul privind activitatea CNAS și executarea BASS pe anul 2004, prezentat Guvernului și Parlamentului, la pozițiile „Datorii debitoare și creditoare”, cu datele din evidența contabilă a CNAS. Astfel, numai la capitolul „Cheltuieli pentru întreținerea CNAS” din raport, datoriile debitoare și cele creditoare au fost reflectate în mărime cu 706,2 mii lei și, respectiv, 2513,7 mii lei mai puțin față de datele evidenței contabile. La capitolul „Cheltuieli pentru înființarea REVIND” din același raport, datoriile debitoare sînt cu 535,9 mii lei mai mari față de cele din evidența contabilă, iar datoriile creditoare în sumă de 1,9 mii lei, în genere, n-au fost reflectate în raport. De menționat că datoriile debitoare și creditoare, reflectate în raport, au fost estimate prin diferența dintre cheltuielile de casă și cele efective.

CNAS, în afara conturilor deservente de BC „Banca de Economii” S.A., administrează și gestionează mijloace ale BASS încă prin 12 conturi curente deservente de BC „Moldova Agroindbank”. CNAS n-a asigurat transferarea la contul curent a soldurilor la 5 conturi din ultima zi a perioadei de gestiune, care, la 01.01.2004, constituiau 3345,4 mii lei, iar la 01.01.2005 – 7017,9 mii lei.

Generalizînd cele relatate în acest capitol, Curtea de Conturi menționează că încălcările și neajunsurile depistate sînt o consecință a nerespectării întocmai a actelor normative și legislative, precum și a neaplicării de către persoanele cu funcții de răspundere de la CNAS a principiilor de eficacitate și raționalitate la gestionarea mijloacelor BASS. Controlul anual de execuție a BASS pe anul 2004 a constatat următoarele:

- BASS pentru anul 2004 a fost executat la partea de venituri la nivel de 105,6%, iar la cheltuieli – de 99,2%;

- *în pofida tendinței pozitive de creștere a veniturilor încasate la BASS în dinamică se manifestă și tendința negativă de creștere a restanțelor față de BASS, care la 01.01.2005 au constituit circa 1153,2 mil.lei;*
- *rămîne în urmă procesul de formare a Registrului sistemului de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale;*
- *acordarea unui volum însemnat de înlesniri la plata obligațiilor datorate BASS (266,0 mil.lei);*
- *contrar prevederilor legale, veniturile acumulate în BASS nu se distribuie la cele 5 fonduri de asigurări sociale;*
- *nu în toate cazurile și nu la toți contribuabilii se calculează în mod ordinar majorările de întârziere pentru achitarea contribuțiilor;*
- *dezafectarea mijloacelor BASS în scopurile prevăzute ca drepturi plătite de la bugetul de stat (175,2 mil.lei);*
- *admiterea formării datoriilor debitoare și achitarea plăților în prealabil, cauzate și de lipsa prevederii legale în anul 2004 referitor la responsabilitatea pentru efectuarea plăților în prealabil pe o perioadă ce depășește 30 de zile;*
- *gestionarea mijloacelor BASS prin sistemul bancar, dar nu prin sistemul trezorerial, a permis CNAS să admită depășirea limitelor de alocații la executarea cheltuielilor pentru întreținerea aparatului CNAS cu circa 1,0 mil.lei;*
- *tergiversarea procedurii de încheiere cu BC „Banca de Economi” S.A. a contractelor de deservire a conturilor curente a cauzat cheltuieli suplimentare în sumă de 259,0 mii lei;*
- *nereguli la executarea prevederilor legale referitor la ținerea evidenței mijloacelor fixe (inclusiv a celor date în arendă), inventarierea anuală și casarea acestora.*

CAPITOLUL III. Formarea și utilizarea fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală

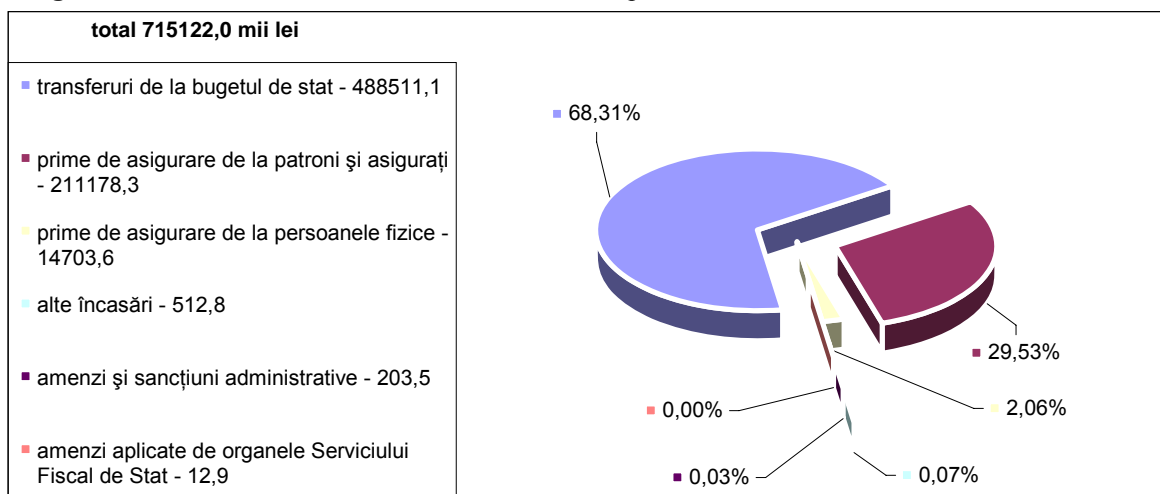
Asigurarea obligatorie de asistență medicală reprezintă un sistem garantat de stat de apărare a intereselor populației în domeniul ocrotirii sănătății și se exercită prin constituirea unor fonduri bănești, destinate pentru acoperirea cheltuielilor de tratare a stărilor condiționate de survenirea riscurilor asigurate, care se acordă persoanelor asigurate în volumul necesar de asistență medicală și farmaceutică, prevăzut în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală, cu condiția că aceste persoane și-au onorat obligațiunea de a plăti primele de asigurare în mărimea și în termenul stabilit de legislație.

FAOAM sînt administrate de CNAM, înființată de Guvern la 10.09.2001 ca organizație de stat autonomă, inclusiv cu autonomie financiară, nonprofit (noțiune nedefinită de cadrul legislativ).

CNAM își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul Republicii Moldova prin intermediul a 11 agenții teritoriale, create de la 01.11.2002 cu statut de persoană juridică. Deși de la 01.01.2004 agențiile au fost lipsite de acest statut, CNAM, cu o întârziere de 6 luni, a elaborat și aprobat statutele lor ca filiale. Reieșind din faptul implementării asigurărilor obligatorii de asistență medicală cu aplicarea unei structuri unificate cu sistem de deservire centralizat, Consiliul de Administrație al CNAM n-a concretizat limitele competențelor Direcției executive a companiei, n-a aprobat reglementările necesare referitor la delimitarea competențelor Companiei și ale agențiilor teritoriale. De asemenea, n-a constituit și n-a aprobat Comisia de cenzori a CNAM, acordînd posibilitatea ca aceasta să activeze în lipsa supravegherii respectării prevederilor legale.

Prima etapă de implementare a sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală a început la 01.03.2003, în r-nul Hîncești, iar de la 01.01.2004 sistemul a fost implementat pe tot teritoriul țării.

Diagrama nr.14. Structura veniturilor reale ale FAOAM pe 9 luni ale anului 2004

Veniturile și cheltuielile FAOAM pe anul 2004 au fost aprobate în volum de 1070,7 mil. lei. Încasările efective ale veniturilor pe perioada de 9 luni ale anului 2004 au constituit 715,1 mil. lei (89,0 la sută), sau cu 87,9 mil. lei mai puțin decât mijloacele planificate pentru perioada de gestiune (diagrama nr.14).

Executarea părții de venituri denotă că prevederile definitive pentru perioada gestionară nu au fost realizate integral la 2 surse de venit, iar gradele de realizare a surselor FAOAM, fiind destul de diferite, variază între 14,7% la „Prime de asigurare de la persoanele fizice” și mai mult de 500 de ori la „Alte încasări”. CNAM și organele fiscale n-au asigurat acumularea deplină a mijloacelor în FAOAM, preconizate spre încasare în perioada respectivă. Ca rezultat, neîncasările la cele 2 surse de venit însumează 88,6 mil. lei, din care primele de asigurare obligatorie de asistență medicală, achitate de patroni și salariați, în mărime procentuală (responsabil SFS) – 3,6 mil. lei și achitate de persoane fizice în sumă fixă (responsabil CNAM) – 85,0 mil. lei.

Acumularea veniturilor în fonduri a fost ratată de CNAM în rezultatul neasigurării întreprinderii unor măsuri eficiente de punere în aplicare a Regulamentului „Privind condițiile de asigurare obligatorie de asistență medicală a cetățenilor străini și apatrizilor aflați în Republica Moldova”.

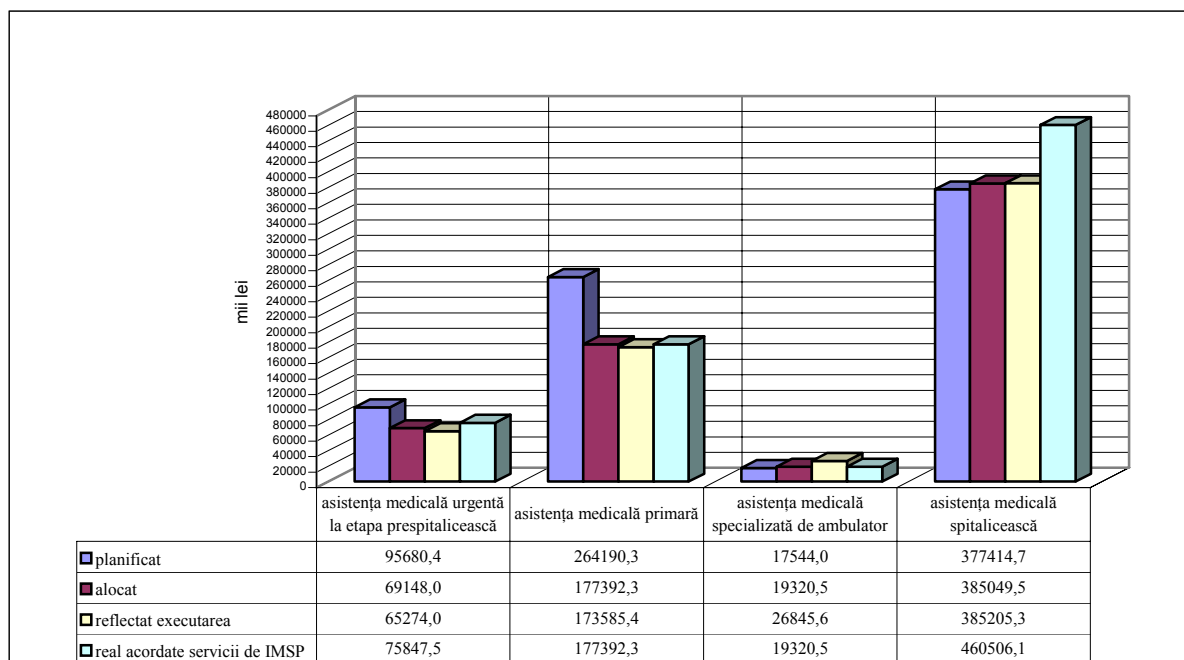
Conducerea CNAM, încheind contractul de deservire bancară, n-a prevăzut un regim reciproc avantajos de calculare a dobânzilor la soldul mijloacelor disponibile în conturile deservente. Drept urmare a acestui fapt, precum și a neacceptării din partea băncii deservente a încheierii contractelor respective cu IMSP, CNAM a ratat venituri în sumă de 14,3 mii lei, iar zece IMSP supuse controlului – 796,4 mii lei.

Cheltuielile FAOAM aprobate pentru 9 luni ale anului 2004 au fost executate în mărime de 662,0 mil. lei, sau 82,4 la sută din sumele prevăzute, la 01.10.2004 înregistrându-se un sold de mijloace disponibile de 53,5 mil. lei. Sub aspectul fondurilor, cheltuielile de casă au fost executate din fondul pentru achitarea serviciilor medicale curente (de bază) în sumă de 650,9 mil. lei și din fondul de rezervă – 37,5 mii lei. Din mijloacele acumulate în fondurile de profilaxie în sumă de 14,2 mil. lei și de rezervă – de 14,2 mil. lei, CNAM a plasat 20,0 mil. lei în conturile de depozit la BC „Banca de Economii” S.A., fără acordul Consiliului de Administrație al CNAM.

Cheltuielile administrative însumează 11,1 mil. lei, sau 51,7 la sută din prevederile anuale. Destul de pronunțat diferă condițiile de remunerare a muncii personalului aparatului CNAM de cele prevăzute pentru agențiile sale teritoriale. Astfel, salariul mediu lunar pe sistem a alcătuit 1817 lei, inclusiv salariul mediu lunar pe AT – 1730 lei (salariul conducătorului – circa 3600 lei) și salariul mediu lunar pe CNAM – 2035 lei (salariul conducătorului – 9100 lei).

Cheltuielile FAOAM nu acoperă contravaloarea serviciilor medicale prestate populației de IMSP, precum și a celor realizate peste valoarea contractelor încheiate cu aceștia în cadrul sistemului de asigurare obligatorie de asistență medicală, cauzând acestora pierderi financiare în procesul activității lor la autogestiune (diagrama nr.15).

Diagrama nr.15. Executarea cheltuielilor FAOAM sub aspectul tipurilor de asistență medicală pe 9 luni ale a.2004

În primul an de implementare a sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală, planificarea resurselor nu corespunde necesităților solicitate de persoanele asigurate în dependență de tipul de asistență medicală, iar CNAM n-a asigurat operarea modificărilor de rigoare vizînd redistribuirea alocațiilor între tipurile de asistență medicală, revizuirea condițiilor contractuale cu prestatorii de servicii în scopul utilizării cît mai eficiente a resurselor FAOAM.

De menționat neînregistrarea în contabilitate și neraportarea prin bilanțurile contabile de către CNAM a obligațiilor de plată față de IMSP în sumă de circa 85,2 mil.lei, realizate peste valoarea contractelor încheiate cu acestea, precum și ale celor acordate în afara prevederilor contractuale. Ca rezultat, la 01.10.2004, în evidența CNAM, costul volumului serviciilor prestate au constituit 647,9 mil.lei, pe cînd real, conform dărilor de seamă despre realizarea efectivă a volumelor, costul acestora constituie circa 733,1 mil.lei.

Sistemul asigurărilor în medicină tinde să acorde prioritate tipurilor de asistență medicală primară și asistență medicală specializată de ambulator, finanțarea efectuîndu-se după principiul „per capita” populației înscrise în lista medicului de familie. La tipurile de asistență medicală primară și asistență medicală specializată de ambulator CNAM nu monitorizează volumele de servicii efectiv prestate persoanelor asigurate în valoare bănească, cu reflectarea costului real al serviciilor prestate, lăsînd fără control numerarul alocat, și nu permite o transparență a utilizării acestor mijloace pînă la destinatar - persoana asigurată.

CNAM a asigurat acordarea la persoanele asigurate a serviciilor medicale în valoare bănească de 718,2 mil.lei. În dependență de categoria persoanelor asigurate, ponderea cea mai esențială a serviciilor prestate revine categoriei de persoane asigurate de stat, cu costul efectiv de 511,2 mil.lei. Achitarea cheltuielilor ce țin de prestarea acestor servicii s-a efectuat de la bugetul de stat,

în limita alocațiilor aprobate, constituind, pentru perioada de gestiune, 488,5 mil. lei, care realmente nu acoperă necesitățile categoriei respective cu circa 22,7 mil. lei.

Contribuția categoriei de persoane asigurate cărora li se calculează prima de asigurare în calitate de contribuție procentuală la constituirea fondurilor însumează 211,2 mil. lei, dar real acestea au beneficiat de servicii medicale în valoare de 166,6 mil. lei, costul serviciilor primite fiind depășit cu 44,6 mil. lei.

Veniturile încasate în fonduri sub formă de prime achitate de persoanele neangajate, care se asigură în mod individual, au constituit 14,7 mil. lei, sau cu 25,7 mil. lei mai puțin decât cheltuielile suportate de CNAM pentru asistența medicală acordată categoriei respective de persoane.

Problematică este situația acordării de către IMSP a serviciilor medicale categoriei de persoane neasigurate, pentru care asistența medicală urmează a fi achitată din fondul de rezervă. În timp ce CNAM a depozitat parțial în conturile bancare mijloacele fondului de rezervă, IMSP au acordat, pînă la 01.10.2004, servicii în sumă de 23,3 mil. lei, care n-au fost acoperite de CNAM.

Majoritatea IMSP prestatoare de servicii în cadrul sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală nu sînt recunoscute în mod oficial ca unități competente să execute activitățile specifice profilului, în conformitate cu standardele și alte acte normative în domeniul medicinei. Din cele 98 de instituții cu care CNAM a contractat servicii în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală pentru anul 2004, doar 44 au trecut procedura de acreditare.

Unele IMSP procură medicamente de la unități farmaceutice care nu sînt acreditate. Numai Spitalele raionale Orhei, Telenești, Șoldănești, Ungheni și Nisporeni, în perioada de 9 luni ale anului 2004, au procurat medicamente de circa 2,7 mil. lei de la farmacii care nu dispun de certificate de acreditare.

CNAM n-a reglementat principiile de bază, în temeiul cărora urma a fi efectuată contractarea volumelor de asistență medicală pentru anul 2004 cu prestatorii de servicii. Costurile serviciilor contractate au fost apreciate din calculul cheltuielilor reale din ultimii trei ani de activitate a instituțiilor medicale, neținîndu-se cont de posibilitățile reale ale acestora de prestare asigurărilor a serviciilor medicale în volumul necesar și calitativ, contribuind direct la menținerea acestor instituții. La contractare n-au fost specificate activitățile incluse în Programul unic pentru anul 2004, ca componente ale asistenței medicale primare și specializate de ambulator.

Ministerul Sănătății n-a elaborat cadrul normativ referitor la modul de activitate economico-financiară, evidență și gestionare a mijloacelor financiare ale IMSP în condițiile implementării asigurărilor obligatorii de asistență medicală. Activitatea IMSP în condițiile noi a demonstrat că unele aspecte specifice nu se încadrează în sistemul evidenței contabile conform Standardelor Naționale de Contabilitate, iar în lipsa reglementărilor respective, acestea țin evidența contabilă și întocmesc dările de seamă la discreția lor. Astfel, unele instituții, încălcînd Legea contabilității, în Raportul privind rezultatele financiare, ajustează costul vânzărilor reale, egalîndu-le cu veniturile din vânzări.

Alte instituții reflectă doar costul vânzării reale, neincluzând în raport veniturile din vânzări, fapt ce condiționează formarea pierderilor artificiale pentru perioada raportată. Ca rezultat, aceste rapoarte nu asigură reflectarea veridică a situației economico-financiare a instituțiilor încadrate în acest sistem, precum și a raporturilor acestora cu CNAM. Nu este reglementată procedura de raportare a cheltuielilor efectuate din contul ajutoarelor umanitare, mijloacelor primite de la fondator, materialelor și medicamentelor primite cu titlu gratuit sau centralizat conform programelor de stat, ceea ce, de asemenea, influențează asupra formării pierderilor artificiale. Dat fiind că, potrivit statutelor, instituțiile respective sînt înregistrate ca instituții autogestionare, nonprofit, nu este determinat faptul din contul căror surse vor fi acoperite pierderile deja înregistrate.

Controlul efectuat la 23 de IMSP a stabilit că acestea n-au fost pregătite pentru trecerea la activitate pe principii de autogestiune, nonprofit și la alt sistem de evidență contabilă. Nu toate IMSP au efectuat trecerea la Planul de conturi contabile al activității economico-financiare a întreprinderilor, unele instituții continuînd ținerea evidenței contabile ca instituții bugetare. Astfel, Spitalul raional Hîncești n-a înregistrat în evidența contabilă veniturile pe semestrul I în sumă de 11,6 mil. lei și, respectiv, pe semestrul II – de 14,9 mil. lei. Datele evidenței contabile diferă esențial de datele decontărilor reale cu diferiți debitori și creditori. Dările de seamă nu sînt autentice și, la 01.10.2004, diferența față de datele evidenței contabile era de 4,9 mil. lei.

Contrar prevederilor statutelor IMSP, fondatorul (Ministerul Sănătății – pentru instituțiile medicale republicane; Consiliile municipale Chișinău și Bălți – pentru instituțiile medicale municipale; Consiliile raionale – pentru instituțiile medicale raionale) n-a încheiat contracte de comodat și nu s-au transmis în gestiunea IMSP bunurile autorității publice respective, iar IMSP n-au calculat uzura utilajului și aparatajului medical și n-au raportat-o la costurile serviciilor prestate.

IMSP comit încălcări ale legislației la tarifarea personalului, remunerarea muncii, achiziționarea medicamentelor și produselor alimentare etc. Astfel, administrația Spitalului clinic municipal Bălți, în perioada de 9 luni ale anului 2004, a admis cheltuieli neîntemeiate pentru remunerarea muncii în sumă de 111,2 mii lei, iar la Spitalele raionale Telenești și Orhei au fost depășite limitele planificate pentru retribuirea muncii în business-planuri cu 462,8 mii lei și, respectiv, 537,7 mii lei, concomitent acestea dispunînd de 99,25 și, respectiv, 38,5 funcții vacante.

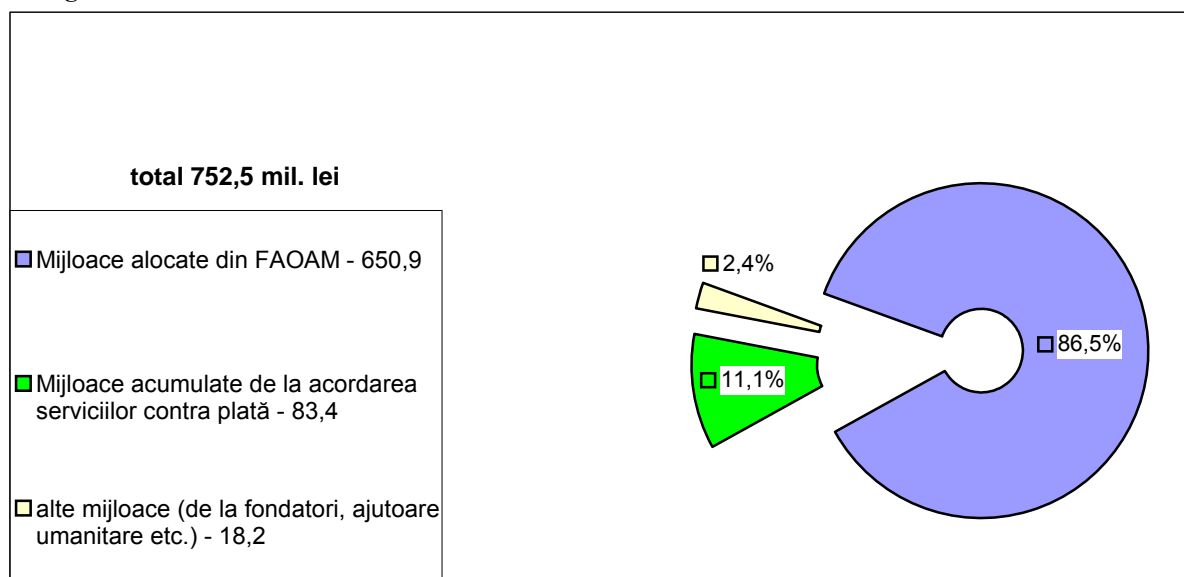
N-au fost respectate reglementările referitor la stabilirea cotei maxime a cheltuielilor pentru remunerarea muncii angajaților din IMSP încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală în raport cu suma totală a veniturilor obținute în urma prestării serviciilor medico-sanitare. Datorită acestui fapt, la Spitalul clinic municipal Bălți și Spitalul raional Ocnița a fost admisă depășirea cheltuielilor la remunerarea muncii cu 842,5 mii lei și, respectiv, 551,3 mii lei.

Lipsa reglementărilor stricte privind modul de constituire și utilizare a fondurilor de rezervă și dezvoltare a determinat imobilizarea neîntemeiată de către IMSP a mijloacelor financiare în aceste fonduri, îndeosebi a celor provenite din sistemul de asigurări. Astfel, la 01.01.2004, fonduri de rezervă au fost create de către Asociația Medico-Teritorială (AMT) Buiucani - 348,5 mii lei; AMT Rîșcani – 250,0 mii lei; AMT Ciocana – 294,1 mii lei; Spitalul raional Edineț – 174,2 mii lei etc. De menționat că AMT Buiucani și AMT Ciocana, dispunând de posibilități financiare (fonduri de rezervă), n-au respectat cota aprobată de cadrul normativ pentru remunerarea muncii, stabilind personalului angajat salariul sub nivelul mediu pe republică.

Nerespectând condițiile contractelor încheiate cu CNAM, unele IMSP au admis utilizarea contrar destinației a mijloacelor provenite din FAOAM în sumă de 344,8 mii lei, inclusiv Spitalele raionale Edineț, Ocnița, Hîncești.

În 9 luni ale anului 2004, IMSP au încasat și administrat resurse financiare în sumă totală de circa 752,5 mil.lei, cu 178,8 mil.lei mai mult decât în perioada similară a anului 2003, când activau ca instituții bugetare (diagrama nr.16).

Diagrama nr.16. Structura resurselor financiare administrate de către IMSP în 9 luni ale anului 2004

Structura acestor resurse (diagrama nr.16) denotă ponderea preponderentă a mijloacelor provenite din FAOAM, utilizarea cărora decade de sub controlul statului. Totodată, nefiind clar definit statutul mijloacelor FAOAM, majoritatea IMSP au efectuat procurările de medicamente și produse alimentare cu derogări de la prevederile Legii achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului.

Lipsa normativelor pentru calcularea necesităților de produse alimentare și medicamente a determinat formarea unor stocuri considerabile, precum și a permis IMSP efectuarea de cheltuieli neprevăzute în business-planuri, fără operarea modificărilor în ordinea stabilită. Astfel, stocurile de bunuri, precum și soldurile de mijloace bănești ale instituțiilor medicale n-au fost incluse în calculele devizelor de venituri și cheltuieli (business-planuri) ale IMSP. Către

01.10.2004, acestea dispuneau de stocuri de produse alimentare și medicamente în cantități ce depășesc necesitățile reale ale instituțiilor de la 2 până la 7 luni.

Farmaciile de pe lângă IMSP nu respectă reglementările ce țin de evidența medicamentelor. Datorită ținerii acestei evidențe numai în formă valorică, costul medicamentelor eliberate din farmacie în secțiile spitalelor nejustificat se trece integral la cheltuieli la momentul eliberării. Au fost stabilite cazuri când pacienții asigurați au procurat medicamente incluse în pachetul Programului unic, iar unul și același tratament a fost achitat și din contul asigurărilor medicale, și din contul pacientului.

Ponderea mijloacelor acumulate de IMSP de la prestarea serviciilor contra plată în volumul total al resurselor financiare a constituit, la 01.10.2004, circa 11,1 la sută. Comparativ cu perioada respectivă a anului precedent, acumularea acestor mijloace a crescut cu 8,2 mil. lei, sau cu 10,5 la sută. La compartimentul respectiv, s-a constatat nerespectarea de către IMSP a prevederilor Regulamentului cu privire la tarifele pentru serviciile medico-sanitare și Metodologia stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1128 din 28.08.2002.

Încălcările și neajunsurile depistate sînt determinate de nerespectarea de către CNAM și agențiile sale teritoriale, Ministerul Sănătății, IMSP a cadrului normativ și legal, precum și de neaplicarea pe deplin a principiilor de eficacitate și raționalitate la gestionarea și utilizarea transparentă a mijloacelor FAOAM. Principalele abateri de la reglementările legale, depistate în cadrul controlului pe 9 luni ale anului 2004, țin de:

a) nerespectarea termenelor de implementare integrală a sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală;

b) activitatea noului sistem în condițiile cadrului normativ imperfect;

c) gradul inferior al pregătirii IMSP pentru activitate în condițiile noului sistem;

d) venituri:

- prognozarea și fundamentarea neadecvată situației reale a veniturilor FAOAM în anii 2003-2004 de către CNAM;

- neasigurarea încasării depline a veniturilor (în anul 2003 - cu 1,9 mil. lei și în 9 luni ale anului 2004 - cu 88,6 mil. lei);

- ratarea unor acumulări de venituri aferente calculării dobînzilor la soldurile FAOAM în conturile trezoreriale și bancare deservente;

e) cheltuieli:

- neînregistrarea în contabilitate și neraportarea prin bilanțurile contabile de către CNAM a obligațiilor de plată față de IMSP în sumă de 85,2 mil. lei;

- utilizarea contrar destinației de către unele IMSP a mijloacelor FAOAM în sumă de 344,8 mii lei;

- mijloacele FAOAM au decăzut de sub controlul numerarului din partea Guvernului, utilizarea cărora s-a efectuat prin sistemul bancar;

- *nerespectarea de către IMSP a reglementărilor la remunerarea muncii (depășirea limitelor aprobate – 1,1 mil.lei; majorarea nejustificată a cotei maxime – 1,4 mil.lei);*

Actualmente se constată lipsa consolidării veniturilor și cheltuielilor instituțiilor care activează în domeniul ocrotirii sănătății publice și administrează resursele financiare publice provenite din FAOAM, alocațiile de la bugetul de stat și bugetele UAT, precum și mijloacele proprii din prestarea serviciilor contra plată.

CAPITOLUL IV. Integritatea și gestionarea patrimoniului public

În anul 2004, în baza art.19 din Legea privind Curtea de Conturi, s-au efectuat controale asupra eficienței și raționalității gestionării patrimoniului statului, resurselor naturale, precum și asupra utilizării investițiilor capitale de către unele autorități publice și întreprinderi.

Deși gestionarea patrimoniului în întregime s-a îmbunătățit, au fost stabilite un șir de încălcări și neajunsuri.

a) Evidența patrimoniului

La 01.01.2004, valoarea patrimoniului statului, conform registrului administrat de DP, constituia 37627,5 mil.lei, inclusiv patrimoniul organelor centrale de specialitate – 17126,8 mil.lei și al autorităților publice locale – 20500,7 mil.lei. Aceste date nu reflectă pe deplin situația, deoarece unele organe centrale de specialitate, precum Departamentul Privatizării, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Energeticii, Ministerul Industriei, Ministerul Culturii, Departamentul „Moldova-Vin”, nu au prezentat sistematic și pe deplin dările de seamă privind valoarea și circulația patrimoniului statului.

La ținerea registrului patrimoniului public de către DP, care a început abia în primul semestru al anului 2002, au fost depistate un șir de abateri și încălcări, acesta conținând multiple erori și inexactități.

Controalele efectuate la un șir de ministere și departamente au stabilit cazuri de neprezentare a dărilor de seamă privind valoarea patrimoniului – la 01.01.2002, Ministerul Afacerilor Externe (privind patrimoniul public în Ambasadatele RM), MAIA, județele Cahul și Edineț. Nu erau incluse în registru nici datele privind patrimoniul DP în valoare de 9820,9 mii lei.

Darea de seamă pe primul semestru al anului 2003, prezentată de către Ministerul Afacerilor Interne, nu conținea date privind gestionarea patrimoniului public la 12 agenți economici, respectiv, MAIA (25 de întreprinderi), Agenția de Stat Relații Funciare și Cadastru (6 întreprinderi), alte ministere și departamente (cîte 2-3 întreprinderi). În darea de seamă pe anii 2002-2003 a Ministerului Culturii nu era reflectată valoarea proprietății statului în S.A. „Moldova-Film” și S.A. „Cartea Chișinău”. Aceste fapte determină implenitudinea și neveridicitatea dărilor de seamă.

Au fost stabilite cazuri, când întreprinderile prezentau instituțiilor centrale de specialitate, precum și autorităților publice locale date denaturate privind valoarea patrimoniului public primit în gestiune economică. Astfel, datele prezentate Ministerului Industriei de către S.A. Uzina de tractoare „Tracom” la 01.07.2004 și de către S.A. „Mezon” la 01.01.2002 și 01.07.2004 sînt mai mici față de datele DP cu 5217,7 mii lei, 30813,7 mii lei și, respectiv, 948,5 mii lei.

Nu erau transmise în gestiune economică primăriilor din raioanele Edineț și Dondușeni acțiunile de portofoliu, nesolicitate în natură pînă la finalizarea lichidării întreprinderilor agricole, în sumă de 2980,4 mii lei și, respectiv, 909,2 mii lei.

La primăriile Edineț, Cupcini, Dondușeni, pe parcursul a 4 ani, nu erau reflectate în evidența contabilă investițiile efectuate la fondarea S.A. Rețelele Termice Edineț, ca cotă-parte a acestora în capitalul social în mărime de 9403,1 mii lei, 962,0 mii lei și, respectiv, 3272,0 mii lei.

La unele primării din r-nul Fălești (Călugăr, Hiliuți, Obreja Veche) nu era luat la evidență patrimoniul transmis în cadrul Programului Național „Pămînt” în sumă de 1892,2 mii lei, 404,6 mii lei și, respectiv, 656,3 mii lei.

La un șir de primării din r-nele Edineț și Dondușeni nu s-a luat la evidență patrimoniul transmis în contul achitării datoriilor istorice față de buget în sumă de 344,8 mii lei și, respectiv, 32,9 mii lei.

Controalele efectuate la Agenția de Stat Relații Funciare și Cadastru a depistat cazuri de neînregistrare în registrul bunurilor imobiliare a drepturilor de proprietate ale UAT. La 06.12.2004, din 13708 bunuri imobiliare inventariate, în oficiile cadastrale au fost transmise documentele pentru înregistrarea a 7280 de bunuri. Nu se efectuase înregistrarea primară în registrele bunurilor imobiliare de la OCT a terenurilor proprietate publică a statului și a terenurilor proprietate publică a UAT. La 30.09.2004, din 4169,7 mii de bunuri imobiliare, care urmau a fi examinate și înregistrate, erau înregistrate 3582,8 mii.

Autoritățile publice ale municipiului Chișinău nu înaintaseră spre aprobare Consiliului municipal actele de inventariere a 532 de bunuri imobiliare, nu definitivaseră delimitările terenurilor, aflîndu-se în proces de examinare materialele privind alte 11700 de bunuri imobiliare.

b) Administrarea și monitorizarea patrimoniului

Controalele efectuate au stabilit că, în unele cazuri, administrarea și monitorizarea patrimoniului continuă să fie neeficientă. Au fost admise cazuri de desemnare a persoanelor cu funcții de răspundere care nu aveau calificarea respectivă sau își îndeplineau superficial obligațiunile de reprezentant al statului, membru al Consiliului de administrare, membru al Comisiei de cenzori, manager al întreprinderii etc.

Persoanele cu funcții de răspundere de la instituțiile centrale de specialitate, precum și ale autorităților publice locale, contrar actelor legislative și normative în vigoare, au delegat colaboratorii săi – reprezentanți ai statului pentru exercitarea și a funcției de membru al Consiliului în mai multe societăți pe acțiuni, în loc de una (Departamentul „Moldova-Vin” și MAIA). Unele persoane, exercitînd funcția de președinte al Consiliului în societățile pe acțiuni gestionate, au fost, totodată, și reprezentanți ai organizației gestionare.

La contractele manageriale ale autorităților centrale de specialitate lipseau actele de inventariere a averii întreprinderilor.

La fabricile de vin din orașele Kiev, Lvov și din Federația Rusă (Tuliskii vinzavod, Ufinskii vinzavod, Barnauliskii vinzavod), fără deciziile organelor

competente, patrimoniul statului nu s-a reflectat în dările de seamă. N-a fost exercitat controlul asupra activității întreprinderilor de stat și societăților pe acțiuni menționate prin managerii și, respectiv, reprezentanții statului numiți.

Controalele efectuate de către Curtea de Conturi au stabilit unele cazuri de neasigurare deplină a integrității patrimoniului public. Astfel, bugetului orașului Edineț, în urma realizării unui imobil, i-au fost cauzate prejudicii în sumă de 113,0 mii lei. În afară de aceasta, primăria n-a asigurat controlul asupra integrității patrimoniului statului. La 28.06.2004, clădirea Casei de festivități, cu costul inițial de 642,5 mii lei, a ars complet.

Au fost stabilite încălcări ce țin de scoaterea din Fondul de locuințe a unor apartamente în lipsa documentelor justificative (primăria Răuțel), neasigurarea integrității patrimoniului de stat (s.Țaul, s.Moșana, or.Briceni) – demolarea clădirilor, rețelelor termice, demontarea tehnicii etc., precum și de casarea și comercializarea mijloacelor fixe în lipsa deciziei Consiliului local.

Unul dintre neajunsurile depistate la administrarea patrimoniului public este statutul nedefinitivat sau dublu al unor instituții și întreprinderi. Astfel, conform art.4 din Legea aviației civile, ASAC este organul central de specialitate al administrației publice de conducere, coordonare și exercitare a controlului în domeniul aviației civile, înființat de Guvern. Totodată, potrivit prevederilor pct.2 din Regulamentul ASAC, aprobat de Guvern, aceasta își exercită funcțiile pe principiile autogestiei și autofinanțării, în condițiile de activitate a întreprinderii de stat. Aceste reglementări au permis ASAC să folosească un statut dublu, creînd un șir de neclarități în procesul de organizare a activității privind gestionarea patrimoniului de stat, aplicarea legislației fiscale, remunerarea muncii, utilizarea transportului de serviciu, detașarea peste hotarele țării a persoanelor cu funcții de răspundere etc.

Autoritățile centrale de specialitate nu au întreprins măsurile necesare pentru majorarea activelor nete, a căror valoare la multe întreprinderi, din cauza pierderilor nete obținute, este negativă.

Gestionarea neeficientă a patrimoniului statului la unele întreprinderi, precum și managementul nesatisfăcător au contribuit la admiterea pierderilor. În așa mod, la Î.S. „AIC” pierderile au însumat 1,8 mil.lei, acestea fiind cauzate de ratarea veniturilor din vânzări (8,4 mil.lei), din unele activități transmise întreprinderilor fondate, precum și de reducerea tarifelor de aterizare-decolare cu 15 la sută – pentru Î.S. CA „Air Moldova” și, respectiv, 5 la sută – pentru Î.M. „Moldavian Airlines” S.R.L.

Conducerea Î.S. „MoldATSA”, în perioada anilor 2003-2004 (I semestru), a admis efectuarea unor cheltuieli neprevăzute în devizul aprobat de către Consiliul de administrație și ASAC. Așadar, pe parcursul anului 2003, Î.S. „MoldATSA”, fără consimțământul ASAC, a încheiat 5 contracte de prestare a serviciilor de protezare și tratament al dinților pentru angajații întreprinderii în sumă totală de 46,7 mii euro, care au fost pe deplin valorificate. Pentru serviciile stomatologice prestate angajaților s-au achitat cu 27,1 mii euro mai mult decât prevederile contractului colectiv de muncă. Servicii de protezare și tratament al

dinților în sumă de 17,2 mii euro au fost prestate și altor angajați ai întreprinderii decât categoriile prevăzute în contractul respectiv.

Î.S. CA „Agroavia”, în anul 2002, a suportat pierderi în mărime de 587,7 mii lei, iar în anul 2003 – de 422,7 mii lei.

Pentru reparația pistei de decolare a aeroportului Leadoveni s-au cheltuit 1,2 mil. lei, aceasta fiind adusă la nivelul condițiilor Organizației Internaționale a Aviației Civile, dar este conservată.

Un mare număr de întreprinderi monitorizate se gestionează neeficient. Astfel, din 163 de societăți pe acțiuni preluate la 23.10.2001 de către MAIA, 37 nu activează timp de 3-5 ani, iar altele 26 se află în proces de insolvență.

c) Utilizarea mijloacelor fixe

Una din cele mai preponderente cote din patrimoniul public reprezintă mijloacele fixe. La acest capitol, Curtea de Conturi a depistat încălcări și neajunsuri ce țin de casarea și comercializarea mijloacelor fixe, renovarea, utilizarea și darea acestora în locațiune, neasigurarea integrității lor, utilizarea gratuită de către alte persoane juridice etc.

Nerespectarea de către autoritățile centrale de specialitate, întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni a prevederilor Hotărârilor Guvernului „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modul de comercializare a activelor neutilizate în procesul tehnologic al întreprinderilor” și „Despre aprobarea Regulamentului privind casarea bunurilor uzate, raportate la mijloacele (fondurile) fixe” a determinat scoaterea de la balanță de către ultimele, fără documente justificative și autorizații, a unor mijloace fixe, inclusiv: S.A. „Aroma”, în a.2002 – 66,0 mii lei, în a.2003 – 40,0 mii lei; S.A. „Fabrica de vin Cojușna”, în a.2002 – 1400,0 mii lei, în a.2003 – 500,0 mii lei; Î.S. Colegiul Național de Viticultură și Vinificație, în a.2003 - 2600 mii lei; S.A. „Vinuri Ialoveni”, în a.2002 – 100,0 mii lei; S.A. „Chirsova”, în a.2002 – 700,0 mii lei etc.

În urma controalelor efectuate au fost stabilite cazuri când, în anii 2003-2004, unele ministere au permis întreprinderilor monitorizate să caseze mijloacele de transport, fără a încerca comercializarea lor (MAIA, Ministerul Energeticii – Î.S. „Moldelectrica” – 699,9 mii lei, S.A. „Electrocon” – 525,3 mii lei, S.A. „Franzețuța” – 458,2 mii lei etc.). Uneori permisiunea de casare a mijloacelor de transport se efectua după ce acestea de facto erau casate. Astfel, MAIA a permis Universității Agrare de Stat din Moldova casarea în anul 2004 a 23 unități de mijloace de transport și 36 unități de tehnică agricolă în valoare de 1700,5 mii lei, acestea fiind casate încă în a.2003.

Cu permisiunea unor instituții centrale de specialitate, au fost comercializate bunuri la prețuri mai mici decât valoarea reziduală, întreprinderile suportând pierderi. Astfel, cu acordul Ministerului Culturii, S.A. „Moldova-Film” a comercializat parterul și o parte a subsolului blocului locativ, amplasat pe șos. Hîncești, 59, cu suprafața de 1110,8 m², la prețul de 713,2 mii lei, fiind suportate pierderi în sumă de 306,3 mii lei, care reies doar din valoarea reziduală a acestui imobil.

Controlul efectuat la ASAC a stabilit că aceasta, la gestionarea patrimoniului statului, a suportat pierderi neîntemeiate, neasigurînd controlul asupra integrității patrimoniului, corectitudinii perfectării actelor de casare, luării la înțrări a bunurilor. Astfel, la balanța Î.S. CA “Agroavia” figurau 42 de elicoptere (uzura 85%), la 26 din care certificatele de navigabilitate erau cu termen expirat, iar conform autorizației eliberate de către ASAC, aceasta avea dreptul să opereze numai cu 13 aeronave. Ca rezultat, Î.S. CA “Agroavia” suporta anual cheltuieli (cîte 392,0 mii lei) pentru întreținerea aeronavelor care nu se exploatau. Un elicopter și 5 motoare casate n-au fost scoase de la evidență, iar piesele și agregatele obținute de la demontare nu s-au reflectat la înțrări. ASAC nu a luat nici o atitudine față de accidentarea a 3 elicoptere.

Controlul a stabilit lipsa a 81 de motoare avia, care în perioada anilor 1989-1992 au fost transmise pentru reparație în Ucraina, însă pînă la 01.07.2004 restituirea lor n-a fost asigurată.

Deși la balanța Î.S. „Moldaeroservice” figura aeroportul Bălți, cu capacitatea de trafic de 50 de pasageri pe oră, în perioada anilor 2003-2004 (I semestru), întreprinderea n-a prestat servicii de transport al pasagerilor. În același timp, aeronavele au efectuat doar 260 și, respectiv, 166 ore de zbor.

Ministerul Sănătății a admis cazuri de utilizare neeficientă a finanțelor publice, achiziționînd utilaj costisitor și diferite aparate. Astfel, dispunînd de un aparat pentru plasmofereză, care a staționat din august 2001 pînă în septembrie 2003, a mai procurat un aparat pentru producerea plasmofezei în valoare de 541,4 mii lei, transferînd în avans, la 31.10.2003, toată suma contractată. Pînă la 05.04.2004, la acest aparat nu s-a efectuat nici o procedură, decît cea de încercare.

Cu permisiunea ASAC, fără a efectua un studiu de fezabilitate a contractelor de leasing, Î.S. CA „Air Moldova” a angajat suplimentar 4 aeronave în leasing operațional, unii furnizori fiind din Insulele Cayman, Islanda. Nivelul mediu de încărcare a aeronavelor închiriate în anul 2003 a constituit 65 la sută, deși pe unele rute indicatorul respectiv a variat de la 37 la sută pînă la 54 la sută.

d) Darea patrimoniului în folosință

Curtea de Conturi a constatat cazuri de dare în arendă și locațiune a patrimoniului public cu încălcarea actelor normative în vigoare, fără acordul organului ierarhic superior, care n-a selectat arendașul. Contractele de arendă se semnau înaintea primirii acordului ministerelor, departamentelor, diminuîndu-se, totodată, cuantumul arendei, suprafețele date în arendă și necalculîndu-se TVA de la aceasta, iar unii agenți economici fiind scutiți totalmente de plata arendei. Astfel, au ratat venituri întreprinderile și instituțiile din cadrul Ministerului Culturii (751,4 mii lei), MAIA (520 mii lei), Departamentul „Moldova-Vin” (84,0 mii lei), Ministerul Educației, Tineretului și Sportului (126,2 mii lei) etc.

La 01.01.2004, datoria arendașilor pentru arendă (chirie) și servicii comunale față de unele instituții subordonate Ministerului Educației a însumat 5843,0 mii lei, iar datoria debitoare pentru arendă a Colegiului industrial și de

construcții din Chișinău (a unui singur agent economic) constituia 345,5 mii lei, acesta utilizând gratuit patrimoniul statului perioade îndelungate.

Un șir de primării n-au calculat și n-au încasat în perioadele supuse controlului plata pentru arenda pământului (Drochia – 1465,7 mii lei, Fălești – 774,4 mii lei, Soroca – 133,2 mii lei). În afară de aceasta, unele primării nu au întreprins măsuri eficiente de încasare a plății pentru arenda loturilor de pământ de la agenții economici cu datorii debitoare (la 01.01.2005, Soroca – 623,6 mii lei, Fălești – 223 mii lei, Edineț – 465,7 mii lei).

Controlul efectuat la ASAC a stabilit stipularea în contractele de exploatare comună a aeronavelor, încheiate cu persoanele juridice-rezidenți ai Rusiei, Ucrainei, Ciprului, Gibraltar, Seychelles, Bahamas, Islanda (Insulele Virgine), Kits & Nevis, etc. a clauzelor care au contribuit la evitarea încasării impozitelor din veniturile nerezidentului, prevăzute de art. 91 din Codul fiscal, deoarece aceștia nu achitau plata pentru arendă (chirie), încasându-se doar cota-parte din venitul aferent exploatării comune a aeronavelor.

e) Creanțe și datorii

Starea economico-financiară a Î.S. CA „Air Moldova” a fost afectată și de imobilizarea mijloacelor circulante prin menținerea creanțelor, care la finele anului 2003 au constituit 128,0 mil.lei, iar la 01.07.2004 au atins cifra de 118,7 mil.lei, inclusiv 3724,2 mii dolari SUA – transferați în Brazilia, pentru construcția a două aeronave, care mai mult de 2 ani n-au fost aduse în Republica Moldova. Pentru expertiza juridică a contractului încheiat, Î.S. CA „Air Moldova” a achitat firmei de audit 12,0 mii dolari SUA, problema nefiind soluționată pînă la finele controlului. Datoriile creditoare au constituit 156,1 mil.lei și, respectiv, 173,0 mil.lei, înregistrându-se o creștere de 10,1 la sută.

În anul 2004, Î.S. CA „Air Moldova” a transferat 765,0 mii dolari SUA, plata prealabilă pentru leasing și bloc-ore, precum și 100,0 mii euro și 847,0 mii ruble rusești, care n-au fost repatriate.

Mijloacele obținute în urma realizării biletelor pentru transportul aerian în străinătate n-au fost transferate pe deplin la contul Î.S. CA „Air Moldova”, soldul cărora la 01.01.2004 constituia 153,4 mii dolari SUA, 10,1 mii euro, 5,8 mil.ruble rusești și 186,4 mii lei.

Creanțele stabilite la Î.S. „Moldaeroservice” la 01.01.2004 constituie 1,5 mil.lei, iar la 01.07.2004 au atins cifra de 1,8 mil.lei, inclusiv creanțele aferente facturilor comerciale – 1,7 mil.lei, astfel depășindu-se vânzările nete cu 13,3%.

f) Fondarea noilor întreprinderi

Controlul asupra modului de constituire de noi întreprinderi de către cele existente a constatat, în unele cazuri, ilegalitatea sau ineficiența creării lor. Astfel, Î.S. „AIC” și Î.S. CA „Air Moldova”, cu permisiunea ASAC, în februarie 2003, au fondat S.A. „SKY Alliance” cu capitalul social de 10,0 mii lei, care apoi a fost majorat pînă la 13,1 mil.lei, Î.S. CA „Air Moldova” depunând imobilul din str. C.Negruzzi nr.8, 10, iar Î.S. „AIC” – construcția nefinisată a Sălii delegațiilor oficiale, pentru deservirea pasagerilor.

Consiliul raional Cahul, încălcând legislația și actele normative, în comun cu Compania „Intrade Management LTD” (Insulele Virgine Britanice), au fondat și înregistrat în ianuarie 2004 Întreprinderea Mixtă „Aeroportul Internațional Cahul” S.R.L., cu capitalul social în sumă de 5,4 mii lei. La 04.05.2004, în baza Deciziei Consiliului raional Cahul, a fost aprobat actul de primire-predare și s-au transmis cu titlu gratuit fonduri fixe (pista de decolare, aterizare și rulaj, aerogara, peronul, clădirea de transformatoare, amplasate pe terenul cu suprafața de 100,45 ha) în valoare de 2,43 mil. lei (diminuată cu 3,21 mil. lei) de la balanța Întreprinderii Municipale „Aeroportul Internațional Cahul” în capitalul social al Întreprinderii Mixte „Aeroportul Internațional Cahul” S.R.L. Ca rezultat, la 21.09.2004, în baza patrimoniului fostei Întreprinderi de Stat „Aeroportul Cahul”, au fost create două întreprinderi: Întreprinderea Municipală „Aeroportul Internațional Cahul” (deposedată de patrimoniu) și Întreprinderea Mixtă „Aeroportul Internațional Cahul” S.R.L., activitatea aeroportului nefiind reluată.

g) Valorificarea investițiilor capitale

La valorificarea investițiilor capitale în anul 2003 (128,4 mil. lei), unii beneficiari au admis depășirea limitei de alocații, aprobată de către Parlament, și anume: Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – cu 958,2 mii lei, Ministerul Energeticii – cu 5565,9 mii lei, Ministerul Educației – cu 1993,9 mii lei, Ministerul Apărării – cu 85,1 mii lei, raionul Dubăsari – cu 138,8 mii lei, raionul Hîncești – cu 361,6 mii lei, raionul Nisporeni – cu 119,6 mii lei, raionul Taraclia – cu 1475,7 mii lei, fapt care a dus la majorarea datoriilor creditoare.

Direcția construcției capitale a Primăriei mun. Chișinău a admis majorarea valorii lucrărilor, în special a celor de gazificare a caselor de locuit și la construcția gazoductelor contractate, în baza cererilor ofertei de prețuri, cu 287,4 mii lei.

În lipsa procedurii de achiziție, factorii de decizie ai primăriilor Ciocîlteni, Rezina, Pîrîta au contractat și au achitat servicii privind investițiile capitale, în sumă de, respectiv, 95,2 mii lei, 212,2 mii lei și 69,2 mii lei.

Unii beneficiari de investiții capitale n-au reflectat în evidența contabilă servicii în sumă de 4715,6 mii lei, din care primăria Vorniceni (gazoductul nefinalizat) – 2015,1 mii lei; primăria Geamăna (gazoductul Țîntăreni – Geamăna) – 1013,7 mii lei; primăria Cobusca Veche (cazangeria școlii medii) – 130,0 mii lei; primăria Baccealia, raionul Căușeni (gazoductul de presiune înaltă) – 907,7 mii lei.

Ministerul Finanțelor a finanțat preponderent investițiile capitale, în baza actelor de recepție a lucrărilor executate, verificate în oficiu de colaboratorii Direcției investiții capitale din cadrul ministerului, fiind emise avize privind corectitudinea întocmirii acestor acte. Din lipsa unui mecanism de colaborare cu beneficiarii de investiții capitale, în cazurile de depistare a unor devieri, aceste avize nu și-au găsit reflectare în evidența contabilă a beneficiarilor și nici în informația Ministerului Finanțelor privind valorificarea investițiilor capitale.

Ministerul Finanțelor, Direcția construcții capitale a Primăriei mun.Chișinău, UAT, grupurile de lucru ale beneficiarilor de investiții capitale, ANAP au verificat insuficient documentele privind valoarea ofertei, pentru a evita majorarea neîntemeiată a costului lucrărilor și a corecta erorile aritmetice. Deseori la întocmirea acestor documente nu se verifică coeficienții respectivi de calculare a normelor de regie, a nivelului rentabilității, a costului materialelor utilizate la valorificarea investițiilor capitale și a cheltuielilor de transportare a acestora. O parte din antreprenori sînt avansați din buget pe perioade îndelungate de timp pentru mărfurile și serviciile care urmează a fi prestate.

h) Repartizarea profitului

Instituțiile centrale de specialitate supuse controlului, fiind împuternicite de stat să gestioneze patrimoniul public, în unele cazuri au împuternicit reprezentanții statului în societățile pe acțiuni al căror capital social cuprinde și o cotă a proprietății publice să nu calculeze dividende, dar să repartizeze profitul net la dezvoltarea întreprinderilor (în perioada anilor 2002-2003, S.A. „Călărași-Divin” – 14,9 mil.lei – beneficiul net; S.A. „Barza Albă” – 73,0 mil.lei – beneficiul net; ambele cu cota statului de 100%; S.A. „Franzeluța”, cu cota statului de 55% – respectiv, 18,8 mil.lei etc.). Practic, prin aceste operațiuni economice, statul a investit în aceste societăți mijloacele pe care nu le-a încasat la buget ca dividende aferente cotei-părți de proprietate a sa.

În anul 2003, Î. S. Compania Aeriană „Air Moldova” a înregistrat profit pînă la impozitare în sumă de 29,7 mil.lei, pe cînd în I semestru al anului 2004 a admis pierderi de 21,4 mil.lei, cheltuielile depășind veniturile de 2 ori.

Deși volumul serviciilor prestate în ultimii ani a înregistrat o creștere, iar tarifele la serviciile aeronautice au fost stabile, profitul din activitatea Î.S. ”MoldATSA” în anul 2003 s-a micșorat, în comparație cu anul 2002, cu 1,5 mil.lei (17,2%).

i) Gestionarea resurselor naturale (substanțelor minerale utile)

La 01.01.2004, în Balanța de stat a rezervelor de substanțe minerale utile ale Republicii Moldova au fost înregistrate 411 zăcăminte de substanțe minerale utile (17 tipuri de materie primă nemetaliferă). Rezervele industriale totale de substanțe utile alcătuiau: materia primă de substanțe minerale utile nemetalifere – 410 mil.tone; materiale de construcție – 1566,4 mil.m³. Din numărul total al zăcămintelor de substanțe utile, înregistrate în Republica Moldova, se exploatează 127 de zăcăminte, sau 31 la sută.

Controalele efectuate de Curtea de Conturi denotă că, în unele cazuri, resursele naturale se exploatează și se utilizează în mod ineficient, fără un sistem bine determinat, în dependență de necesități. Au fost depistate și cazuri de exploatare ilicită a resurselor naturale. Ca rezultat, resursele naturale se degradează, influențînd negativ atît asupra naturii republicii, cît și asupra bunăstării societății. Aceasta se datorează unui șir de fapte, din care: nerespectarea întocmai a prevederilor legislației în vigoare ce reglementează domeniile subsolului și resurselor naturale atît de către organele de stat atribuite

cu funcții de administrare în domeniul folosirii și protecției subsolului și gestionării resurselor naturale, cât și de către beneficiarii folosinței subsolului; imperfecțiunea legislației ce reglementează domeniul folosirii și protecției subsolului, precum și gestionării resurselor naturale; neelaborarea unui șir de documente legislative și normative, care ar reglementa clar toate sferile de activitate în domeniul folosirii și protecției subsolului și gestionării resurselor naturale etc.

Odată cu reformările structurale și instituționale, n-au fost introduse modificări în legislația care reglementează domeniul resurselor naturale. Legea cu privire la resursele naturale, Codul subsolului, precum și unele hotărâri ale Guvernului nu stipulează clar obligațiile instituțiilor de stat în domeniul administrării subsolului și resurselor naturale sau atribuie câtorva organe de stat aceleași funcții, ceea ce creează dificultăți și incomodități la exercitarea de către acestea a funcțiilor. Astfel, în conformitate cu Codul subsolului, administrarea de stat în domeniul folosirii și protecției subsolului este efectuată de MERN și de Departamentul „Moldova-Standard”, însă pînă la momentul actual nu este reglementat mecanismul de conlucrare în domeniul gestionării subsolului între MERN (inclusiv Agenția „AGeoM”) și Departamentul „Moldova-Standard”. Nu este divizată clar competența la exercitarea funcțiilor de control asupra folosirii subsolului, atribuite MERN și Departamentului „Moldova-Standard” prin legile sus-indicate și Hotărârile Guvernului nr.460 din 15.06.2001, nr.356 din 06.04.2004, nr.932 din 06.09.2001.

Pînă în prezent n-au fost elaborate și adoptate acte legislative și normative care ar reglementa: regulile de ținere a cadastrului de stat ale obiectivelor de folosire a subsolului; modul de trecere la pierderi a rezervelor de substanțe utile; modul de ridicare a construcțiilor pe suprafețele cu zăcăminte minerale; asigurarea geologică, topografică, minieră și de altă natură; modul de transmitere a zăcămintelor de substanțe minerale utile pentru valorificarea industrială etc. În conformitate cu Planul de acțiuni complexe în vederea eficientizării utilizării resurselor naturale, inclusiv a resurselor acvatice, resurselor minerale și a fondului forestier, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.991 din 12.08.2003, Agenția „AGeoM” urma să elaboreze, în anii 2003-2004, documentele normative naționale în domeniul studierii geologice a subsolului și exploatării zăcămintelor de substanțe minerale utile, însă, deși au fost întreprinse unele măsuri, pînă în prezent n-au fost elaborate.

Un șir de cariere din unele raioane ale republicii au activat în lipsa documentației tehnico-juridice necesare, și anume: în raioanele Basarabeasca – 5, Cahul – 9, Cantemir – 10, Călărași – 5, Căușeni – 15, Cimișlia – 5, Hîncești – 4, Leova – 1, Nisporeni – 8, Strășeni – 1, Ștefan Vodă – 15, Taraclia – 4, Telenești – 6, Ungheni – 3, etc. Cu abateri de la legislație au fost exploatate și unele cariere din raioanele Briceni, Edineț, Rîșcani, Soroca, Florești, Fălești, Orhei, Criuleni, Anenii Noi.

Contrar prevederilor Codului subsolului, nu este coordonată cu MERN atribuirea de către autoritățile publice locale a perimetrelor miniere agenților economici pentru exploatarea zăcămintelor de substanțe utile larg răspîndite.

Cu derogare de la prevederile Legii privind protecția mediului înconjurător, MERN nu reglementează folosirea substanțelor minerale utile pentru satisfacerea cerințelor economice și sociale ale generațiilor prezente și viitoare, cu stabilirea limitelor de utilizare a acestora. Până la momentul actual nu sînt executate prevederile Legii cu privire la resursele naturale referitor la raportarea substanțelor minerale utile la categoria resurselor destinate exploataării, resurselor de rezervă sau resurselor protejate, fapt care permite exploatarea lor fără nici un sistem, în dependență de necesitățile curente ale economiei naționale. Nu este determinată modalitatea transmiterii zăcămintelor pentru valorificarea industrială și nu sînt actualizate actele normative respective. Substanțele minerale utile ale zăcămintului explorat nu sînt luate la balanța rezervelor organizației care a preluat zăcămintul pentru valorificare industrială. Astfel, contrar prevederilor Codului subsolului, Fabrica materialelor de construcție din Rezina și S.R.L. "PietrișCom" (raionul Orhei) n-au asigurat evidența respectivă a resurselor naturale din carierele Trifești, Lipceni, Gordinești și Slobodca în volum de 5809,0 mii m³, la care nu se efectuează nici calculele respective referitor la epuizarea zăcămintelor.

Obiectivele de folosire a subsolului, înregistrate actualmente la Agenția „AGeOM”, nu sînt sistematizate de către organele abilitate cu gestiunea resurselor naturale, conform prevederilor Legii cu privire la resursele naturale.

În contradicție cu prevederile Codului subsolului, care stabilesc modul de administrare, gestionare, folosire a subsolului, inclusiv în scopuri nelegate de extracția substanțelor utile, precum și soluționarea chestiunii privind posibilitatea utilizării galeriilor de mine în alte scopuri economice, Departamentul „Moldova-Standard” nu efectuează în măsură deplină controlul minelor care se află în perimetrele subterane epuizate. Totodată, nu se coordonează cu MERN proiectele de utilizare a spațiilor subterane în scopuri nelegate de extracția substanțelor utile. Minele epuizate, fără coordonarea respectivă, sînt date în subarendă, prin ce sînt încălcate prevederile Legii cu privire la arendă.

Cu toate că în condiții legale spațiile subterane sînt proprietate a statului, unii agenți economici au admis realizarea acestora. Astfel, încălcînd prevederile Codului subsolului, Combinatul de producție din Cricova pentru conservarea fructelor și legumelor „Agroprepar” S.A. (lichidat la 03.02.2005) a realizat unei persoane fizice spații subterane din minele orașului Cricova cu suprafața de 19855,5 m², la prețul de 76,6 mii lei. Contrar Legilor bugetului de stat pe anii 2003 și 2004, unii agenți economici care exploatează spații subterane în alte scopuri decît cele destinate extracției mineralelor utile n-au prezentat calculele respective și n-au achitat taxa pentru dreptul de a folosi spații subterane pentru construcții subterane, altele decît cele destinate extracției mineralelor utile.

Beneficiarii carierelor nu respectă normele prevăzute de proiecte pentru cariere. În procesul de exploatare a zăcămintelor sînt depistate încălcări ce țin de decopertarea stratului de sol fertil, depozitarea și păstrarea lui incorectă, construcția elementelor carierelor, cu nerespectarea proiectului de exploatare a zăcămintului. În rezultatul amestecării solului fertil cu roca-mamă se pierde sol

fertil. Nu se efectuează controlul asupra recultivării terenurilor afectate în urma activităților de exploatare, extragere și prelucrare a resurselor subsolului. Nu se îndeplinesc planurile calendaristice pentru recultivarea terenurilor deteriorate. În anii 2003-2004, din terenurile planificate pentru recultivare cu suprafața de 156,4 ha, s-au recultivat doar 57,7 ha, sau 36,8 la sută. MERN, Departamentul „Moldova-Standard” și autoritățile publice locale, precum și beneficiarii carierelor nu întreprind măsurile necesare pentru lichidarea neajunsurilor susmenționate. Ca urmare, în com.Trușeni nu s-au recultivat terenuri cu suprafața de 6,2 ha, înregistrate ca fiind ale S.A. ”Pietriș” și destinate carierei de argilă „Pruncul”. Totodată, aceste terenuri n-au fost transmise, în modul stabilit, în fondul de rezervă al primăriei Trușeni. ÎI ”I.Balaban” n-a recultivat terenul cu suprafața de 42,4 ha, atribuit în folosință din fondul de rezervă al primăriei Orhei (din zona carierei „Ivanos”). Primarul comunei Bubuieci a primit suprafețe de teren (în total 12,28 ha), fără a fi recultivate.

Nu se execută prevederile Legii cu privire la resursele naturale referitor la particularitățile politicii investiționale la folosirea resurselor naturale. Nu s-a stabilit cota minimă din PIB, care trebuie investită în regenerarea resurselor naturale. În anul 2003, statul a investit în regenerarea resurselor naturale 2500,0 mii lei, ce constituie 0,009 la sută din PIB-ul țării.

Guvernul n-a întocmit nomenclatorul obiectelor și măsurilor care pot fi finanțate de la buget, în cazul resurselor naturale – proprietate publică, după cum prevede Legea cu privire la resursele naturale. Nu sînt stabilite criteriile de acordare a alocațiilor de stat și condițiile de obținere a acestora.

Legislația în vigoare nu reglementează univoc norme privind locul acumulării mijloacelor încasate în formă de taxe pentru resursele naturale și folosirea lor.

Conform Codului subsolului, evidența mișcării rezervelor de substanțe minerale utile și deșeurilor industriei miniere este pusă în sarcina beneficiarilor folosinței subsolului. Totodată, aceștia sînt obligați să prezinte informația privind circulația rezervelor de substanțe minerale utile. La prezentarea dărilor de seamă se utilizează actele normative adoptate încă în anii 1970-1980. Cu toate că Agenția „AGeoM” a pregătit propunerile respective referitor la problema în cauză, acestea n-au fost prezentate Guvernului pentru soluționare. Ca rezultat, timp de 12 ani, în republică nu este stabilit modul de prezentare a dărilor de seamă obligatorii pentru toate persoanele juridice, subdiviziunile lor cu autonomie economică și antreprenorii individuali, care exploatează zăcămintele și extrag substanțele minerale utile. Departamentul Statistică și Sociologie și Agenția „AGeoM” n-au aprobat formele dărilor de seamă cu privire la starea, modificarea și folosirea rezervelor de substanțe utile.

Reieșind din datele Agenției „AGeoM”, la 01.01.2004, în perioada anilor 1992-2003, din 127 de beneficiari ai folosinței subsolului, 44, sau 35 la sută, nu prezintă dările de seamă. Ca rezultat, datele din Balanța de stat privind volumul de extragere și pierderile de substanțe minerale utile sînt incomplete. Nu este întocmit pe deplin cadastrul de stat al zăcămintelor. Astfel, la 01.09.2004, în cadastrul de stat au fost înregistrate 337 obiective de folosire a subsolului,

nefiind înregistrate 101 zăcăminte. Contrar Codului subsolului, pînă în prezent lipsește un act normativ privind modul (regulile) de ținere a cadastrului de stat al obiectivelor de folosire a subsolului.

Agențiile Ecologice Nord și Centru, autoritățile publice locale (inclusiv de nivelul întâi) din municipiul Chișinău, municipiul Bălți și raioanele Rîșcani, Glodeni, Edineț, Soroca, Florești, Fălești, Ungheni, Călărași, Orhei, Rezina, Strășeni, Anenii Noi și Căușeni n-au aplicat în măsură deplină împuternicirile legitime în domeniul utilizării și protecției subsolului de pe teritoriile lor, în conformitate cu prevederile Codului subsolului, Legii privind administrația publică locală, Statutului Inspectorului de Stat pentru ecologie, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.431 din 19.07.1996.

Contrar prevederilor Legii cadastrului bunurilor imobile, Legii privind reglementarea de stat a regimului proprietății funciare, cadastrul funciar de stat și monitoringul funciar și Regulamentului Agenției de Stat Relații Funciare și Cadastru, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1000 din 19.09.2001, Agenția de Stat Relații Funciare și Cadastru și Direcția funciară a Primăriei mun.Chișinău n-au întreprins măsuri pentru înregistrarea bunurilor imobile (cariere, fîntîni arteziene etc.).

Din lipsa controlului respectiv atît din partea agențiilor ecologice teritoriale, cît și din partea autorităților publice locale (inclusiv de nivelul întâi), un șir de agenți economici au practicat activități ilicite de extragere a substanțelor minerale utile.

Cu încălcarea legislației în vigoare s-au exploatat subsolul și terenurile destinate carierelor amplasate pe teritoriile administrate de primăriile Orhei, Vășcăuți și Pohorniceni (raionul Orhei), Rezina, Lipcenii (raionul Rezina), Căușeni, Puhăceni și Chirca (raionul Anenii Noi), Strășeni, Micăuți (raionul Strășeni), Călărași, Petrești (raionul Ungheni).

Prin decizia sa, Consiliul raional Călărași a schimbat destinația terenului agricol cu suprafața de 2,25 ha (din care 1,25 ha este plantat cu viță de vie), pentru a fi folosit în scopul extragerii nisipului, ceea ce contravine prevederilor Codului funciar și ține de competența Guvernului. Contrar Legii privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pămîntului, Consiliul raional Călărași și primăria Călărași, prin deciziile lor, au permis modificarea destinației terenurilor și au legalizat dreptul de exploatare a subsolului, fără ca S.R.L. „NiRom-Roz” să transfere mijloace bănești (echivalente cu pierderile cauzate de excluderea terenurilor din circuitul agricol) în sumă de 369,9 mii lei. Concomitent, consiliul local al com.Petrești (prin decizia sa) și președintele raionului Ungheni (prin avizul său) au permis modificarea destinației terenurilor și au legalizat dreptul de exploatare a subsolului, fără ca S.R.L. „Sampdoria” să transfere integral mijloacele bănești (echivalente cu pierderile cauzate de excluderea terenurilor din circuitul agricol) în sumă de 1471,9 mii lei.

Generalizînd cele expuse, Curtea de Conturi menționează existența multiplelor încălcări și neajunsuri în administrarea patrimoniului public,

precum și utilizarea neeficientă a acestuia în unele cazuri. Cele mai caracteristice din cele depistate sînt:

- *ținerea registrului patrimoniului public cu abateri și încălcări;*
- *gestionarea patrimoniului de stat fără desemnarea reprezentantului statului sau neîndeplinirea întocmai a funcțiilor obligatorii de control de către acesta;*
- *nepreluarea funcțiilor de administrare a proprietății publice de către unele instituții centrale de specialitate;*
- *neexercitarea la timp de către gestionar a controlului asupra îndeplinirii de către cumpărători a clauzelor contractelor de vânzare-cumpărare a patrimoniului de stat;*
- *nestabilirea de către gestionar pentru întreprinderile de stat a indicilor economici;*
- *desemnarea și numirea, cu încălcări ale cadrului normativ, a managerelor, președinților și membrilor consiliilor, comisiilor de cenzori;*
- *darea în locațiune (arendă) a averii cu plată micșorată sau folosirea gratuită a bunurilor statului, necalcularea plății pentru arenda terenurilor agricole;*
- *neîntreprinderea măsurilor necesare întru majorarea activelor nete;*
- *casarea și comercializarea cu încălcări a bunurilor;*
- *efectuarea cu încălcări a inventarierii proprietății publice;*
- *delimitarea cu întârziere a terenurilor – proprietate publică;*
- *neasigurarea integrității patrimoniului de stat;*
- *admiterea datoriilor debitoare cu termenul de prescripție expirat, neluarea măsurilor adecvate întru încasarea acestora;*
- *realizarea terenurilor agricole la prețuri reduse;*
- *statutul juridic dublu al unor întreprinderi ce administrează patrimoniul public;*
- *fondarea noilor întreprinderi cu patrimoniu public, fără avantaje pentru stat;*
- *valorificarea cu încălcări a investițiilor capitale;*
- *necalcularea impozitelor și taxelor prin nerespectarea legislației fiscale.*

CAPITOLUL V. Acțiunile întreprinse pentru lichidarea încălcărilor depistate de către Curtea de Conturi

Activitatea de control a Curții de Conturi s-a înscris în cadrul prevăzut de legea sa organică, avînd ca obiectiv primordial asigurarea respectării legislației la formarea, administrarea și întrebuințarea resurselor financiare ale statului și ale sectorului public, precum și la gestionarea patrimoniului public.

În rezultatul controalelor efectuate, Curtea de Conturi a adoptat 64 de hotărîri, 19 hotărîri au fost expediate Președintelui Republicii Moldova pentru informare și luare de atitudine, 17 – Parlamentului și 28 – Guvernului.

Conform prevederilor Legii privind Curtea de Conturi, hotărîrile adoptate în baza rezultatelor controalelor au fost prezentate conducătorilor autorităților publice corespunzătoare, organelor ierarhic superioare, organelor financiare și de drept respective, cerîndu-se întreprinderea măsurilor de lichidare a neajunsurilor stabilite, determinare a responsabilității și tragere la răspundere a factorilor de decizie, precum și de restabilire a mijloacelor utilizate contrar destinației și peste limitele stabilite prin legile și actele normative. Materialele referitoare la încălcările depistate ce conțineau elemente constitutive ale infracțiunii au fost expediate pentru examinare după competență organelor de drept.

După caz, hotărîrile Curții de Conturi au fost examinate la ședințele de Guvern, colegiilor ministerelor, consiliilor raionale. Modificările și completările actelor normative, inițiate la propunerea Curții de Conturi, țin de domeniile sistemului bugetar-fiscal, utilizării fondurilor speciale, împrumuturilor de stat externe, achizițiilor publice, relațiilor funciare și cadastru, utilizării mijloacelor financiare la implementarea sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală, sistemului de pensionare, gestionării patrimoniului de stat etc. Astfel, la propunerile Curții de Conturi, s-au operat modificări în procedura achiziției de mărfuri, lucrări și servicii pentru necesitățile statului, în vederea descentralizării sistemului de achiziții publice prin delimitarea clară a responsabilităților ANAP, beneficiarilor de stat și furnizorilor.

Departamentul de executare a deciziilor judiciare pe lîngă Ministerul Justiției a elaborat și aprobat regulamentele de activitate internă a subdiviziunilor teritoriale.

În scopul elaborării unui mecanism de defalcare a mijloacelor bănești în fondul extrabugetar pentru stimularea dezvoltării culturii nucului de către agenții economici exportatori de nuci, produse derivate și lemn de nuc, la propunerea Curții de Conturi, a fost modificată și completată Legea nucului, prin care responsabilitatea pentru administrarea veniturilor în acest fond a fost pusă în seama organelor fiscale.

În scopul reglementării procedurii de examinare a problemelor ce țin de negocierea, contractarea și utilizarea împrumuturilor de stat externe, precum și de acordarea garanțiilor de stat pentru împrumuturile de stat externe, Guvernul

a instituit o Comisie guvernamentală permanentă și a aprobat regulamentul de activitate a acesteia.

În baza rezultatelor controlului efectuat de Curtea de Conturi la Ministerul Culturii, Guvernul a adoptat Regulamentul privind normativele de estimare a cheltuielilor necesare activității teatrelor, circurilor și organizațiilor concertistice beneficiare de subvenții de la buget.

Prin Hotărîrea Guvernului nr.420 din 26.04.2004, s-a aprobat Planul de acțiuni pentru realizarea Programului de valorificare a terenurilor noi și de sporire a fertilității solurilor pe anul 2004. La elaborarea planului nominalizat s-a ținut cont de obiecțiile și propunerile Curții de Conturi, expuse în materialele controlului.

La Agenția Republicană de Stat pentru Protecția Solurilor au fost operate modificări în statutele întreprinderilor subordonate acesteia din Briceni, Rîșcani, Comrat și Orhei. Mărimea capitalului social a fost adusă în strictă corespundere cu suma din balanța contabilă.

Autoritățile publice locale au examinat materialele controalelor Curții de Conturi la ședințele consiliilor respective și au întreprins unele măsuri de lichidare a încălcărilor și neajunsurilor depistate la formarea și utilizarea finanțelor publice locale și la administrarea patrimoniului public al UAT.

Colegiul Ministerului Finanțelor, examinând rezultatele controalelor, inclusiv ale controlului asupra corectitudinii și eficienței acordării de înlesniri fiscale și vamale în perioada anilor 2001-2003, a audiat persoanele responsabile de la IFPS și Aparatul Executiv al Consiliului Creditorilor. În cadrul ședințelor s-a convenit asupra necesității de a opera modificări în art.24 alin.(3) din Codul fiscal (referitor la data la care agentul economic poate beneficia de scutire la impozitul pe venit), din cauza tratării neunivoce a acestuia. S-a propus eliminarea lacunelor existente la aplicarea prevederilor Codului fiscal vizînd impozitarea obiectelor supuse accizelor similare, stabilirea regulilor generale stricte pentru contribuabilii care beneficiază de înlesniri fiscale (modul și termenul de acordare a acestora). Aceste propuneri au fost realizate prin modificarea și completarea unor acte legislative, inclusiv a Codului fiscal, precum și a legilor pentru punerea în aplicare a titlurilor respective ale Codului fiscal. În acest context, pentru neadmiterea acordării nejustificate a înlesnirilor fiscale și vamale, din inițiativa Curții de Conturi, au fost incluse în lista mărfurilor supuse accizului amestecurile de substanțe odoriferante și amestecurile (inclusiv soluțiile alcoolice) pe baza uneia sau a mai multor substanțe odoriferante, de tipul celor utilizate ca materii prime pentru industrie; alte preparate pe bază de substanțe odoriferante, de tipul celor utilizate pentru fabricarea băuturilor.

Consiliul Creditorilor s-a obligat să efectueze controale eficiente asupra respectării legislației și actelor normative de către agenții economici cu care au fost încheiate Acorduri-memorandum, precum și să ia atitudine față de agenții economici care nu respectă prevederile Acordurilor-memorandum.

Autoritățile publice centrale de specialitate au întreprins măsuri în vederea elaborării și perfecționării cadrului metodologic existent care reglementează

domeniile patronate. Astfel, Ministerul Finanțelor a elaborat o metodică unică de reflectare în evidența contabilă a surselor primite de autoritățile publice locale din Fondul Ecologic Național sub formă de granturi, iar în comun cu Ministerul Sănătății, a aprobat normativele stocurilor de valori materiale ale instituțiilor medico-sanitare și de învățământ, finanțate din contul bugetului, care au fost recomandate pentru aprecierea normativelor stocurilor IMSP, încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Curtea de Conturi a propus Ministerului Finanțelor, în comun cu Ministerul Afacerilor Externe, să elaboreze un act normativ privind efectuarea cheltuielilor de protocol în misiunile diplomatice. Ca urmare, au fost operate unele modificări în Hotărârea Guvernului nr.987 din 11.08.2003 „Despre aprobarea Regulamentului privind activitatea administrativ-financiară a instituțiilor serviciului diplomatic al Republicii Moldova peste hotare”.

Pentru determinarea formei organizatorico-juridice și modului de finanțare a CÎS, s-au elaborat și prezentat spre aprobare:

- proiectul Legii pentru modificarea art.7 din Legea nr.1265-XIV din 05.10.2000 „Cu privire la înregistrarea de stat a întreprinderilor și organizațiilor”, în vederea excluderii registratorilor de stat din categoria funcționarilor publici;

- proiectul Hotărârii Guvernului „Cu privire la abrogarea Hotărârii Guvernului nr.323 din 01.06.1993 și modificarea Hotărârii Guvernului nr.151 din 23.02.2001”, în vederea excluderii CÎS din Clasificatorul unic al funcționarilor publici.

Curtea de Conturi, întru exercitarea atribuțiilor prevăzute în art.19 alin.(2) din Legea privind Curtea de Conturi, pe parcursul anului 2004, a continuat practica efectuării controalelor tematice. Astfel, la subiectele supuse controlului (agenți economici și instituții publice) s-au efectuat controale asupra eficienței:

- utilizării mijloacelor financiare la implementarea sistemului de asigurări obligatorii de asistență medicală;

- utilizării mijloacelor financiare, gestionării patrimoniului de stat în cadrul Complexului aerian al Republicii Moldova;

- sistemului de pensionare și modului de stabilire a pensiilor diferitor categorii de pensionari;

- activității organelor de control nefinanciar și supraveghere;

- gestionării patrimoniului statului de către unele autorități publice;

- gestionării unor resurse naturale.

În procesul controalelor tematice, concomitent cu depistarea neajunsurilor și încălcărilor de către Curtea de Conturi, factorii de decizie ai entităților controlate au întreprins un șir de măsuri pentru lichidarea acestora. Astfel, prin Dispoziția Guvernului nr.8-d din 20.01.2005, în scopul perfecționării cadrului legislativ și normativ, a fost aprobat Planul de acțiuni pentru reglementarea relațiilor din domeniul folosirii subsolului, care urmează să fie executat în perioada anilor 2005-2006.

Inspectoratul Principal de Stat pentru Carantină Fitosanitară în timpul controlului a transferat în bugetul de stat venituri în sumă de 333,6 mii lei,

obținute de la prestarea serviciilor fitosanitare, fără precizarea devizului de cheltuieli în ordinea stabilită.

Unii agenți economici, pentru dezafectarea mijloacelor bugetare, contrar art.25 alin.(5) din Legea bugetului de stat pe anul 2003, au fost sancționați, aceștia transferând în buget suma de 10,6 mii lei.

MERN a ajustat la prevederile legislației proporția între Fondul Ecologic Național și Fondurile ecologice locale pe anul 2003.

Materialele controlului tematic asupra eficienței utilizării mijloacelor financiare, gestionării patrimoniului de stat, efectuat la Î.S. CA "Agroavia", au fost remise Procuraturii de transport.

Conducerea Î.S. „Moldaeroservice” a transferat la buget impozitul funciar în sumă de 14,2 mii lei pînă la finalizarea controlului.

IFPS a fost informat despre neaplicarea de către Î.S. "MoldATSA" și ASAC a TVA în sumă de 6,6 mil.lei și, respectiv, 2,27 mil.lei (fără trecerea în cont), nerepatrierea de către Î.S. CA „Air Moldova” și S.A. „Sky Alliance” a mijloacelor bănești și materiale, declararea veniturilor obținute de angajați sub formă de facilități acordate de patron (credite fără dobîndă și compensarea cheltuielilor stomatologice), precum și despre încasarea de la întreprinderile din cadrul Complexului aerian al Republicii Moldova a tuturor datoriilor față de bugetele de toate nivelurile.

Toate materialele controlului referitor la Complexul aerian au fost transmise CCCEC pentru examinare după competență.

CNAM, către 01.01.2005, în cadrul asistenței medicale urgente la etapa prespitalicească, a achitat din fondul de rezervă pentru serviciile medicale acordate persoanelor neasigurate (26692 de solicitări) suma de 4,1 mil.lei.

Prejudiciul cauzat Spitalului raional Hîncești în sumă de 11,8 mii lei a fost recuperat de beneficiarii plăților achitate nelegal.

CNAM a stabilit cu banca deserventă condiții favorabile de achitare a dobînzii la soldurile conturilor fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală.

Pentru anul 2005, Ministerul Sănătății și CNAM au elaborat criteriile de contractare a serviciilor medico-sanitare în cadrul asigurărilor obligatorii de asistență medicală.

Prin ordinul comun al Ministerului Sănătății și CNAM nr.389/204-A din 27.12.2004, s-au aprobat formularele de evidență medicală primară și ale dărilor de seamă despre volumul serviciilor prestate pe tipuri de asistență, formularele dărilor de seamă privind volumul asistenței medicale acordate categoriilor de persoane asigurate și neasigurate, precum și ale rapoartelor despre executarea indicatorilor de calitate în asistența medicală urgentă la etapa prespitalicească și asistența medicală primară, cu punerea lor în aplicare de la 01.01.2005.

Numai pe parcursul controlului tematic privind sistemul de pensionare, persoanele cărora neîntemeiat le-au fost achitate pensii de invaliditate de către CTAS Dondușeni au restituit mijloace bănești în sumă de 67,8 mii lei.

CNAS, în comun cu Departamentul Expertiză Medicală a Vitalității, de la 01.03.2005, a început verificarea corespunderii tuturor dosarelor de pensii cu

procesele-verbale privind veridicitatea stabilirii gradelor de invaliditate invalizilor încadrați în grad de invaliditate fără termen de expertizare.

CNAS, de comun acord cu Î.S. „Poșta Moldovei”, a prevăzut modalitatea de restituire de către Î.S. „Poșta Moldovei” a mijloacelor bănești neprimite de către beneficiari, în semestrul II al anului 2004 a precizat devizul de cheltuieli, nefiind admise supracheltuieli în anul respectiv, a elaborat Instrucțiunea cu privire la perfectarea dosarelor de pensii de asigurări sociale, care urmează a fi aprobată de Consiliul de Administrație.

Comisariatul raional de poliție Dondușeni a intentat un dosar penal în legătură cu încălcările depistate la Consiliul primar teritorial de expertiză medicală a vitalității și CTAS Dondușeni.

Departamentul Expertiză Medicală a Vitalității a suspendat deciziile Consiliului primar teritorial de expertiză medicală a vitalității Dondușeni privind încadrarea în grad de invaliditate a 31 de persoane din r-nul Ocnița, pînă la o nouă reexpertizare a acestora, iar materialele controlului au fost remise Procuraturii raionului Ocnița.

Aceste și alte măsuri întreprinse de către subiectele supuse controlului au determinat ameliorarea situației privind executarea cerințelor din hotărârile Curții de Conturi.

În rezultatul executării hotărârilor Curții de Conturi, s-au încasat în buget plăți obligatorii necalculate și neachitate de entitățile controlate în sumă de 10,7 mil. lei, au fost restituite alocații bugetare de 0,2 mil. lei, mijloace speciale ale instituțiilor publice în sumă de 2,4 mil. lei și contribuții la bugetul asigurărilor sociale de stat – 4,3 mil. lei; s-a restabilit în evidență patrimoniu de stat în valoare de 35,1 mil. lei. Totodată, au fost încasate sancțiuni financiare, amenzi, penalități în sumă de 183,3 mii lei.

Conform hotărârilor Curții de Conturi, pentru încălcarea legislației în vigoare, au fost destituite din funcțiile deținute 13 persoane și sancționate disciplinar – 139 de persoane cu funcții de răspundere.

Cu toate că factorii de decizie au întreprins unele măsuri de lichidare a încălcărilor depistate de control, unele cerințe ale Curții de Conturi n-au fost executate. Ca rezultat, sume considerabile de mijloace financiare publice nu s-au restabilit în bugetul statului, iar persoanele cu funcții de răspundere vinovate n-au fost pedepsite, prin ce s-a diminuat efectul final al activității de control.

Controalele efectuate în cadrul aparatelor ministerelor, departamentelor au confirmat prezența lacunelor în activitatea de executare a cerințelor expuse în hotărârile Curții de Conturi. Unele cerințe, inclusiv din anii precedenți, continuă să rămână neexecutate.

Pe parcursul ultimilor ani, Curtea de Conturi, prin hotărârile adoptate, a propus Guvernului soluționarea unor probleme de importanță majoră, pentru asigurarea executării prevederilor legislației și actelor normative, inițierea operării modificărilor necesare în legislație, ceea ce ar contribui constructiv la

perfecționarea activității organelor de stat și la stabilizarea economiei naționale. Deși au fost întreprinse unele măsuri de lichidare a neajunsurilor, la 01.01.2005 au mai rămas nerealizate 62 de propuneri.

Din cauza imperfecțiunii legislației, nu sînt înregistrate la balanța autorităților publice locale respective gazoductele-branșament construite din contul investițiilor capitale finanțate din sursele bugetului național pînă în anul 2002 în valoare de circa 30,0 mil.lei, cerință reflectată în Hotărîrea Curții de Conturi „Privind rezultatele controlului asupra eficienței utilizării investițiilor capitale alocate din bugetul național în anii 2000-2002”.

Guvernul n-a elaborat un mecanism unic privind utilizarea granturilor și donațiilor acordate Republicii Moldova, salarizarea angajaților și acordarea serviciilor din contul acestora, precum și impozitarea lor, potrivit pct.3.1 al Hotărîrii Curții de Conturi „Privind rezultatele controlului tematic asupra corectitudinii salarizării și impozitării angajaților în Proiectele de implementare a diverselor programe, finanțate din contul creditelor sau al granturilor”.

CCCEC, mai mult de un an, n-a întreprins măsurile necesare pentru examinarea, după competență, a cazurilor privind restanțele la repatriere în mărime de circa 11,4 mil.dol. SUA ale agenților economici, care n-au prezentat dări de seamă și au efectuat operațiuni financiare cu rezidenți ai zonelor off-shore. Conform modificărilor legislației, această cerință a fost transmisă spre executare IFPS.

Majoritatea cerințelor înaintate Ministerului Afacerilor Externe prin Hotărîrea Curții de Conturi nr.30 din 25.05.2004 n-au fost executate, deși controlul în baza rezultatelor căruia a fost adoptată hotărîrea menționată a depistat numeroase încălcări. Nu a fost elaborat nici planul de măsuri pentru lichidarea acestor încălcări, după cum a solicitat Curtea de Conturi.

Conform Hotărîrii Curții de Conturi nr.54 din 27.07.2004, Ministerul Educației a fost obligat să întreprindă măsuri în vederea executării Hotărîrii Judecătorei Economice de circumscripție Chișinău din 27.11.2003, în ce privește încasarea datoriei debitoare, care la momentul controlului constituia 262,6 mii lei, rezilierea contractului de locațiune (arendă) cu S.R.L. „Vitruviu” și evacuarea forțată din încăperile arendate ale căminului nr.2 al Colegiului industrial și de construcții din Chișinău, situat pe str.Gh.Asachi 71/2. La 01.01.2004, datoria debitoare s-a majorat pînă la 345,5 mii lei, firma utilizînd gratuit patrimoniul statului. În luna septembrie 2004, S.R.L. „Vitruviu” a fost evacuată forțată din încăperile arendate, însă datoriile debitoare n-au fost încasate pînă în prezent.

Ministerul Transporturilor și Comunicațiilor n-a întreprins măsurile necesare întru executarea Hotărîrii Curții de Conturi nr.44 din 12.06.2003, prin care i s-a cerut să efectueze modificările corespunzătoare în evidența contabilă a Î.A. „Gara Auto Chișinău” (ulterior reorganizată în Î.S. „Autogara Chișinău”) privind înregistrarea patrimoniului estimat la valoarea de 7,41 mil.lei, conform actului de primire-predare din 01.06.2002. În pofida numeroaselor adresări, modificările respective n-au fost operate, patrimoniul continuînd să fie reflectat în sumă de 2,3 mii lei, conform evaluării din anul 1990.

Pentru lichidarea acestor neajunsuri au fost folosite toate pîrghiile prevăzute de Legea privind Curtea de Conturi și alte acte normative, însă din cauza imperfecțiunii acestora, soluționarea problemelor abordate în hotărîrile Curții de Conturi se tîrîgănează cu anii, ori acestea în genere nu se execută.

Una din sarcinile importante ale Curții de Conturi este prevenirea și luarea de măsuri concrete și eficiente pentru recuperarea prejudiciului cauzat statului, tragerea la răspundere a factorilor de decizie care au comis încălcări și nu-și onorează întocmai atribuțiile funcționale privind protejarea intereselor economice ale statului. Astfel, în scopul recuperării prejudiciilor cauzate statului și tragerii la răspundere a persoanelor vinovate, Curtea de Conturi, în perioada 15.07.2004-11.07.2005, în conformitate cu prevederile art.26 lit. h) și art.8 din Legea privind Curtea de Conturi, a remis în adresa organelor de drept, pentru luarea de măsuri după competență, 26 materiale, dintre care CCCEC – 21 materiale, organelor Procuraturii – 4 materiale, Ministerului Afacerilor Interne – 1 material.

În urma examinării materialelor de către organele de drept, au fost pornite 7 cauze penale, iar 18 materiale se află în proces de examinare în organele de urmărire penală.

În același timp, Procuratura Generală, în baza materialelor Curții de Conturi, a înaintat în instanța de judecată un șir de recursuri privind anularea deciziilor nelegitime ale autorităților reprezentative ale unor UAT, cum ar fi cele ce se referă la activitatea Consiliului comunei Băcioi:

- Decizia nr.3/2 din 09.04.03 a Consiliului comunei Băcioi, prin care bugetul a fost prejudiciat cu 156,0 mii lei;
- Decizia nr.5/1 din 24.07.04 a Consiliului comunei Băcioi, prin care bugetul a fost prejudiciat cu 254,0 mii lei;
- Decizia nr.6/3 din 02.08.02 a Consiliului comunei Băcioi, prin care bugetul a fost prejudiciat cu 36,0 mii lei.

Pe cauzele menționate, precum și pe altele, Procuratura Generală și subdiviziunile acesteia au înaintat în instanța de judecată acțiuni civile în vederea recuperării pagubelor materiale aduse statului.

La momentul de față, Curtea de Conturi are încheiate acorduri de colaborare cu CCCEC, Procuratura Generală și Ministerul Afacerilor Interne. Analiza conlucrării Curții de Conturi cu organele de urmărire penală menționate denotă necesitatea întreprinderii unui șir de măsuri pentru sporirea acesteia, și anume:

- sporirea în continuare a calității controalelor efectuate de către Curtea de Conturi, pe de o parte, și respectarea întocmai de către organele de urmărire penală a legislației procesual-penale și civile;
- efectuarea de modificări în legislația procesual-civilă privind abilitarea Curții de Conturi cu dreptul de a înainta acțiuni în judecată în interesele statului, scutirea de taxa de stat la depunerea acestora și la contestarea deciziilor judecătorești pe aceste cauze;
- implementarea practicii internaționale privind controlul la instituțiile care gestionează resursele financiare publice;

- efectuarea de controale comune, precum și a altor acțiuni de prevenire, curmare și descoperire a delictelor ce țin de utilizarea ilegală a resurselor financiare publice.

Pentru activitatea Curții de Conturi, pe parcursul anului 2004, din bugetul de stat au fost alocate mijloace în sumă de 9006,8 mii lei, iar numărul personalului scriptic a constituit, în medie, 161 de persoane. În perioada de gestiune, alocațiile utilizate pentru funcționarea unui angajat s-au răscumpărat de 5,4 ori.

ÎNCHEIERE

În activitatea sa din perioada de dare de seamă, Curtea de Conturi a avut drept scop asigurarea respectării legislației la formarea, administrarea și întrebuințarea resurselor financiare publice, precum și determinarea gradului de economicitate, eficacitate și eficiență la implementarea unor programe și utilizarea patrimoniului public. Aplicînd metode tradiționale, forme și metodologii recomandate de către organizația internațională a organelor supreme de control (INTOSAI), Curtea de Conturi a constatat că în anul 2004 bugetul public național a fost executat la părțile de venituri și cheltuieli peste nivelul prevăzut.

De rînd cu dinamica pozitivă a acumulărilor la bugetul public național, fapt care se datorează creșterii economice, perfecționării sistemului bugetar fiscal și administrării fiscale, precum și altor factori, Curtea de Conturi a constatat un șir de încălcări ale legislației și neajunsuri la gestionarea mijloacelor publice. Cele mai frecvente țin de:

- achiziționarea de mărfuri și servicii contrar reglementărilor stabilite;
- contabilizarea operațiunilor economice, a mărfurilor, mijloacelor fixe, altor active și pasive cu încălcarea legislației în domeniul contabilității;
- admiterea cheltuielilor efective contrar destinației, peste planul de cheltuieli și normele stabilite;
- acordarea de facilități fiscale contrar legislației fiscale;
- neîncasarea pe deplin a impozitelor, taxelor și altor plăți la bugetul de stat, bugetele unităților administrativ-teritoriale, bugetul asigurărilor sociale de stat, în fondurile speciale, fondurile de asigurare obligatorie în medicină;
- salarizarea funcționarilor publici contrar reglementărilor normative în domeniul respectiv.

În pofida micșorării generale a datoriilor debitoare și creditoare ale instituțiilor finanțate de la bugetul de stat, imobilizarea mijloacelor publice în datorii debitoare este esențială, acestea la 1 ianuarie 2005 constituind peste 73,0 mil. lei. De asemenea, este lent și ritmul de micșorare a datoriilor creditoare, care, la data menționată, au constituit 353,5 mil. lei.

Rezultatele controalelor privind utilizarea resurselor naturale și a altui patrimoniu public denotă că mecanismele de evidență, privatizare și gestionare nu asigură o utilizare eficientă a patrimoniului de stat, ceea ce urmează a fi îmbunătățit, astfel încît să contribuie mai rezultativ la formarea bugetului public național.

Controlul organelor de control nefinanciar și supraveghere a demonstrat că, în pofida măsurilor întreprinse, presiunea administrativă asupra antreprenoriatului mai există și reforma regulatorie necesită a fi dusă pînă la final. Executarea de către același organ a funcțiilor de control și a celor de reglementare a domeniului controlat, inclusiv prin acordarea de servicii cu plată,

determină ineficiența atât a controlului, cât și a prestării serviciilor. Unele unități de drept, fiind în esență întreprinderi, sînt înregistrate ca instituții bugetare, sau invers, fiind înregistrate ca întreprinderi, exercită funcții de inspectare și de control de stat. Acest statut dublu permite utilizarea simultană doar a normelor și reglementărilor favorabile.

Controlul asupra modului de formare și utilizare a bugetelor UAT denotă nerespectarea de către unele autorități a termenelor procesului bugetar, mediatizarea insuficientă a populației atât la etapa elaborării și adoptării bugetelor, cât și la etapa de executare a lor.

Încălcările și neajunsurile depistate sînt o consecință a unor factori obiectivi și subiectivi, care au avut un impact negativ asupra formării, administrării și întrebuințării mijloacelor financiare și patrimoniului public.

Printre factorii obiectivi s-au constatat:

- imperfecțiunea legislației (unele acte legislative conțin noțiuni nedefinite, nu sînt armonizate cu legislația adoptată ulterior, conțin norme cu un caracter dublu);
- caracterul accelerat sau lent al unor evenimente social-economice;
- dezvoltarea insuficientă a tehnologiilor informaționale în domeniile de contabilitate și de control.

Factorii subiectivi țin de:

- managementul organizațional și funcțional insuficient în unele instituții publice;
- lipsa experienței adecvate activității în noile condiții;
- iresponsabilitatea unor factori de decizie;
- lipsa unei evidențe stricte a operațiunilor economice și a patrimoniului public, etc.

Hotărârile adoptate de Curtea de Conturi în baza rezultatelor controalelor efectuate conțin cerințe și recomandări concrete, înaintate entităților controlate și organelor ierarhic superioare pentru lichidarea neajunsurilor depistate. Executarea lor va contribui la consolidarea disciplinei financiare, la ridicarea nivelului respectării legislației, precum și eficienței utilizării mijloacelor și patrimoniului public.

Bazîndu-se pe principiile de activitate a organelor superioare de control, prevăzute de legislația în vigoare, precum și pe Declarația de la Lima a INTOSAI, Curtea de Conturi va continua perfecționarea formelor și metodelor de activitate în scopul asigurării unui control extern independent, riguros și eficient asupra formării și utilizării mijloacelor și patrimoniului public. O atenție deosebită urmează a fi acordată perfecționării bazei metodologice și tehnice a activității de control a Curții de Conturi. Este necesar de purces la elaborarea sistemului de standarde al controlului financiar extern.